

Τ.Ε.Ι ΗΠΕΙΡΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ
ΤΟΠΙΟΥ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΣΤΙΚΟ ΠΡΑΣΙΝΟ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΛΕΜΕΣΟΥ
ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΚΑΛΛΩΠΙΣΤΙΚΑ ΦΥΤΑ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ
ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΛΕΜΕΣΟΥ



ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΛΕΝΕΤΗ ΕΛΕΝΗ
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΕΛΕΝΑ

ΑΡΤΑ 2013

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ.....	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι. ΔΗΜΟΣ ΛΕΜΕΣΟΥ.....	7
Α. Ιστορική αναδρομή.....	7
Β. Τοπογραφικά στοιχεία.....	12
Γ. Γενικά στοιχεία.....	14
Δ. Κλίμα.....	20
Ε. Χλωρίδα.....	20
ΣΤ. Γεωργία.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ. ΑΣΤΙΚΟ ΠΡΑΣΙΝΟ.....	21
Α. Πλεονεκτήματα αστικού πρασίνου.....	21
Β. Μειονεκτήματα αστικού πρασίνου	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΑ ΦΥΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ.....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ.....	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ V. ΜΟΡΦΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΛΕΜΕΣΟΥ.....	31
i. Κριτήρια επιλογής δένδρων για τις δενδροστοιχίες των Πόλεων, των οδών και των πεζοδρομίων.....	31
ii. Κριτήρια επιλογής δένδρων των προς φύτευση δένδρων.....	33
iii. Κριτήρια επιλογής των προς την φύτευση φυτών σε πάρκα για παιδιά.....	34
v. Κριτήρια επιλογής φύτευσης φυτών σε κυκλικούς κόμβους.....	35
vi. Πολιτική Δήμου Λεμεσού για φύτευση δένδρων στα πεζοδρόμια.....	35
Α. Υφιστάμενα δένδρα.....	36
Β. Νέες φυτεύσεις.....	36
vi. Αστικό πράσινο στον Δήμο Λεμεσού.....	37

A. Πάρκα.....	37
1. Πάρκο Ακτής Ολυμπίων.....	37
2. Γραμμικό πάρκο Γαρύλλη.....	41
3. Πολυλειτουργικό παραθαλάσσιο πάρκο (Επίχωση).....	45
4. Δημόσιος Κήπος.....	57
5. Άλλα πάρκα.....	59
B. Πλατείες.....	62
1. Πλατεία έναντι Γ.Σ.Ο (Γυμναστικού Συλλόγου Ολύμπια).....	62
2. Πλατεία έναντι Φραγκοκλησιάς.....	63
3. Πλατεία έναντι εναερίου.....	65
4. Πλατεία Αγκυροβολίου στις πρώην αποθήκες Θεοδοσίου.....	68
5. Πλατεία έναντι Δημοσίου Κήπου.....	70
6. Πλατεία Κάστρου.....	71
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI. ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟ ΛΕΜΕΣΟΥ.....	72
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ ΚΑΛΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ....	76
A. Καλλωπιστικά δένδρα.....	76
α. Αειθαλή καλλωπιστικά δένδρα.....	76
β. Φυλλοβόλα καλλωπιστικά δένδρα.....	76
B. Καλλωπιστικοί θάμνοι.....	77
α. Αειθαλείς καλλωπιστικοί θάμνοι.....	77
β. Φυλλοβόλοι καλλωπιστικοί θάμνοι.....	77
Γ. Αναρριχώμενα καλλωπιστικά φυτά.....	78
α. Αειθαλή αναρριχώμενα καλλωπιστικά φυτά.....	78
β. Φυλλοβόλα αναρριχώμενα καλλωπιστικά φυτά.....	78
Δ. Ποώδη καλλωπιστικά φυτά.....	78
α. Ετήσια ποώδη καλλωπιστικά φυτά.....	78
β. Πολυετή ποώδη καλλωπιστικά φυτά.....	79

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ.....	80
ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΚΑΛΛΩΠΙΣΤΙΚΑ ΦΥΤΑ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ.....	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι. ΚΑΛΛΩΠΙΣΤΙΚΑ ΔΕΝΔΡΑ.....	81
Α. Αειθαλή καλλωπιστικά δένδρα.....	81
Β. Φυλλοβόλα καλλωπιστικά δένδρα.....	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ. ΚΑΛΛΩΠΙΣΤΙΚΟΙ ΘΑΜΝΟΙ.....	103
Α. Αειθαλείς καλλωπιστικοί θάμνοι.....	103
Β. Φυλλοβόλοι καλλωπιστικοί θάμνοι.....	111
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ. ΑΝΑΡΡΙΧΩΜΕΝΑ ΚΑΛΛΩΠΙΣΤΙΚΑ ΦΥΤΑ.....	121
Α. Αειθαλή αναρριχώμενα καλλωπιστικά φυτά.....	121
Β. Φυλλοβόλα αναρριχώμενα καλλωπιστικά φυτά.....	129
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV. ΠΟΩΔΗ ΚΑΛΛΩΠΙΣΤΙΚΑ ΦΥΤΑ.....	131
Α. Ετήσια ποώδη καλλωπιστικά φυτά.....	131
Β. Πολυετή ποώδη καλλωπιστικά φυτά.....	143
ΚΕΦΑΛΑΙΟ V. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ.....	157
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI. ΣΧΕΔΙΑ- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	167
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	170
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	171

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Για πρώτη φορά, στην ανθρώπινη ιστορία, στις μικρές και μεγάλες πόλεις κατοικούν περισσότεροι άνθρωποι απ' ότι στις αγροτικές περιοχές. Η Ευρώπη είναι μια από τις πλέον αστικοποιημένες ηπείρους. Περίπου το 75 % του ευρωπαϊκού πληθυσμού κατοικεί σε αστικές περιοχές, ποσοστό το οποίο έως το 2020 θα ανέλθει στο 80 %.

Η σύγχρονη ζωή στις μεγαλουπόλεις, γεμάτη από θορύβους και καυσαέρια, προκαλεί ανησυχία και άγχος. «Η πόλη βλάπτει σοβαρά το μυαλό» ήταν το βασικό συμπέρασμα επιστημονικής μελέτης την οποία διεξήγαγε το Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν και δημοσιεύθηκε πρόσφατα στο επιστημονικό περιοδικό «Psychological Science». Το φάρμακο; Αστικά πάρκα, δένδρα ακόμη και ένα μπαλκόνι με γλάστρες μπορεί να αυξήσουν τις δυνατότητες της μνήμης και τα επίπεδα αυτοσυγκέντρωσης.

Ο άνθρωπος σήμερα προσπαθεί να αποδράσει δημιουργώντας μικρές, ιδιωτικές ή δημόσιες, «οάσεις» και είναι γενικά αποδεκτό ότι η επίδραση της φύσης στην ανθρώπινη συμπεριφορά αποφέρει ψυχική ισορροπία, υγεία, ευφορία και ευδιαθεσία.

Τα οφέλη του αστικού πρασίνου είναι τα εξής:

- **Υγεία:** Τα πάρκα και το αστικό πράσινο γενικότερα μπορεί να βελτιώσουν την υγεία και την διάθεση των κατοίκων μιας πόλης.
- **Εκπαίδευση:** Τα οφέλη και οι λειτουργίες της βλάστησης για μια πόλη μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης.
- **Αναψυχή:** Αστικοί και περιαστικοί χώροι πρασίνου όπως πάρκα, άλση και περιαστικά δάση αποτελούν χώρους αναψυχής και ξεκούρασης.
- **Μείωση της παραβατικότητας:** Μελέτες έχουν δείξει μείωση της εγκληματικότητας και παραβατικότητας σε περιοχές με αυξημένα ποσοστά πρασίνου.
- **Αύξηση της κοινωνικής επαφής μεταξύ των πολιτών:** Οι χώροι πρασίνου δίνουν την ευκαιρία κοινωνικών συναναστροφών και επαφής μεταξύ των κατοίκων μιας περιοχής.

- **Εργασία:** Η διαχείριση του αστικού πρασίνου μπορεί να προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης στους κατοίκους μιας πόλεως και είναι ιδιαίτερα σημαντική για τις πτωχότερες χώρες.
- **Αύξηση της αξίας των ιδιοκτησιών:** Ιδιοκτησίες οι οποίες ευρίσκονται πλησίον πάρκων ή χώρων πρασίνου γενικότερα έχουν μεγαλύτερη ζήτηση και συνεπώς μεγαλύτερη οικονομική αξία.
- **Παραγωγή υλικών αγαθών:** Στις αναπτυσσόμενες, καθώς και στις πτωχότερες χώρες, το αστικό πράσινο συμβάλλει στην παραγωγή υλικών αγαθών όπως τροφής, καυσίμων και ξυλείας.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι. ΔΗΜΟΣ ΛΕΜΕΣΟΥ



Α. Ιστορική αναδρομή

Η πόλη της Λεμεσού ευρίσκεται ανάμεσα στις αρχαίες πόλεις της Αμαθούντας και του Κουρίου. Η πόλη κτίστηκε πιθανότατα μετά την καταστροφή της πόλης της Αμαθούντας, το 1191, από τον Ριχάρδο τον Λεοντόκαρδο.

Η Λεμεσός κατοικήθηκε από τα πολύ παλιά χρόνια και τάφοι οι οποίοι βρέθηκαν εκεί χρονολογούνται γύρω στο 2000 π.Χ, ενώ άλλοι γύρω στον 8^ο και 4^ο π.Χ αιώνα. Τα λιγοστά αρχαία, τα οποία ευρέθησαν, δείχνουν ότι εκεί υπήρχε ένας μικρός οικισμός ο οποίος δεν κατάφερε να αναπτυχθεί και να ανθίσει.

Οι αρχαίοι συγγραφείς παρ' όλα αυτά δεν αναφέρουν τίποτα για την ίδρυση της πόλης. Σύμφωνα με την Σύνοδο του 451 π. Χ ο επίσκοπος της Θεοδοσιανής, καθώς επίσης και οι επίσκοποι της Αμαθούντας και της Αρσινόης, ήταν αυτοί οι οποίοι συνέβαλαν στην ίδρυση της πόλης της Λεμεσού. Η πόλη ήταν γνωστή ως Νέμεσσος τον 10^ο αιώνα και ο Κωνσταντίνος ο Πορφυρογέννητος αναφέρεται στην πόλη με αυτό το όνομα.

Η ιστορία της πόλης είναι κυρίως γνωστή από τα γεγονότα του 1191 μ.Χ τα οποία σηματοδότησαν το τέλος της βυζαντινής κυριαρχίας στην Κύπρο. Ο βασιλιάς της Αγγλίας, Ριχάρδος ο Λεοντόκαρδος, ταξίδευε στους Αγίους Τόπους το 1191μ.Χ. Η αρραβωνιαστικιά του Βερεγγάρεια και η αδερφή του Ιωάννα (βασίλισσα της Σικελίας) ταξίδευαν με διαφορετικό πλοίο. Εξαιτίας μιας καταιγίδας το πλοίο με τις βασίλισσες παρεξέκλινε από τον δρόμο του και έφθασε στη Λεμεσό. Ο Ισαάκ Κομνηνός, ο άκαρδος και σκληρός βυζαντινός αυτοκράτορας της Κύπρου, μισούσε τους λατίνους και δεν επέτρεψε στις βασίλισσες να κατέβουν από το πλοίο ούτε τους παραχώρησε καμία βοήθεια.

Ακολουθώντας ο Ισαάκ Κομνηνός κυνηγήθηκε και νικήθηκε από τον Ριχάρδο με αποτέλεσμα η Κύπρος να περιέλθει υπό την κυριαρχία των Βρετανών. Ο Ριχάρδος γιόρτασε τους γάμους του με την Βερεγγάρεια στην Κύπρο στην οποία, η τελευταία, στέφθηκε και βασίλισσα της Αγγλίας. Με αυτό τον τρόπο τελείωσε η Βυζαντινή αυτοκρατορία στην Κύπρο.

Ο Ριχάρδος κατέστρεψε την Αμαθούντα και οι κάτοικοί της μεταφέρθηκαν στη Λεμεσό. Ένα χρόνο αργότερα, το 1192 μ.Χ, η Κύπρος πωλήθηκε στους Ναΐτες. Αυτοί ήταν πλούσιοι μοναχοί και στρατιώτες οι οποίοι είχαν ως μοναδικό σκοπό την προστασία του Αγίου Τάφου στην Ιερουσαλήμ. Οι ιππότες επέβαλαν υψηλή φορολογία στο νησί στην προσπάθεια τους να πάρουν πίσω όσα λεφτά έδωσαν για την αγορά της Κύπρου. Το γεγονός αυτό οδήγησε στο ξεσηκωμό των Κυπρίων με αποτέλεσμα οι Ναΐτες να απαιτήσουν την ακύρωση της συμφωνίας αγοράς του νησιού. Ο Ριχάρδος αποδέχθηκε την απαίτηση τους και βρήκε καινούριο αγοραστή τον Γκυ Ντε Λουζινιάν, ένα φράγκο ρωμαιοκαθολικό. Έτσι η Λεμεσός παραδόθηκε στη Φραγκοκρατία των Λουζινιανών βασιλέων του Μεσαιωνικού Κυπριακού Βασιλείου.

Για τρεις περίπου αιώνες (1192 – 1489 μ.Χ) η Λεμεσός έζησε μια αξιοσημείωτη περίοδο άνθισης κατά την οποία ένας μεγάλος αριθμός λατίνων επισκόπων την επισκέφθηκε και διέμεινε στην πόλη. Αυτό διήρκεσε μέχρι την κατάληψη της Κύπρου από τους Τούρκους το 1570 μ.Χ. Λατινικά τάγματα, τα οποία ίδρυσαν μοναστήρια, εγκαταστάθηκαν στην Λεμεσό.

Η εγκατάσταση επίσης εμπορών στην Κύπρο και ειδικά στη Λεμεσό, τον 13^ο αιώνα, οδήγησε στην οικονομική άνθιση από την οποία επωφελήθηκαν οι κάτοικοι. Το λιμάνι, ως κέντρο μεταφορών και εμπορίου, συνέβαλε τα μέγιστα στην οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη του τόπου.

Ο βασιλιάς της Γερμανίας Φρειδερίκος Β΄ παρακινημένος από τους Γενουάτες της Κύπρου, οι οποίοι ήταν εχθροί του Ιωάννη Ιβελίνου, αποβιβάστηκε στην Λεμεσό και την κατέλαβε, το 1228 μ.Χ, θέτοντας υπό τον έλεγχό του το βασίλειο της Κύπρου. Αργότερα κάλεσε τον Ιωάννη Ιβελίνο, αντιβασιλέα του νησιού, να παρουσιασθεί μπροστά του για να συζητήσουν σχέδια εναντίον των μουσουλμάνων .Ο Ιβελίνος παρουσιάστηκε μπροστά στον Φρειδερίκο, μαζί με τον ανήλικο βασιλιά Ερρίκο και με όλους τους Γενουάτες της Κύπρου, με εμφανή διάθεση συνδιαλλαγής. Όταν αργότερα αρνήθηκε να συνεργασθεί μαζί του ο Φρειδερίκος δεν είχε άλλη επιλογή από το να τον αφήσει να φύγει. Αυτό όμως είχε ως αποτέλεσμα να οξυνθούν τα πράγματα και να αρχίσει μεταξύ των Ιβελίνων και του αυτοκράτορα πόλεμος. Ο Φρειδερίκος αφού κατέλαβε την Λεμεσό και άλλες πόλεις διόρισε δικούς του κυβερνήτες, αλλά τελικά αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την Κύπρο. Οι δυνάμεις του Φρειδερίκου νικήθηκαν στη μάχη της Αγύρτας, ένα χωριό της Κερύνειας, το 1229μ.Χ σε μια αναμέτρηση με τα στρατεύματα των Φράγκων τα οποία καθοδηγούνταν από τον Ιωάννη Ιβελίνο.

Η έκβαση της μάχης σήμανε την αρχή της ελευθερίας της Κύπρου από τους Γερμανούς.

Η Λεμεσός έγινε επίσης μάρτυρας των επιθέσεων των Μαμελούκων της Αιγύπτου. Το λιμάνι της Λεμεσού έγινε καταφύγιο των πειρατών οι οποίοι λεηλατούσαν τις χώρες της Ανατολικής Μεσογείου και έκλεβαν τα προϊόντα από τους μωαμεθανούς. Οι λόρδοι από την άλλη γίνονταν όλο και πιο πλούσιοι με τα λεφτά που τους έδιναν οι πειρατές για την βοήθεια την οποία τους παρείχαν. Έτσι ένα στρατιωτικό άγημα έφθασε στην Λεμεσό, το 1424μ.Χ, σταλμένο από τους Μαμελούκους της Αιγύπτου. Οι τελευταίοι ρήμαξαν και έκαψαν τη Λεμεσό, ενώ ένα χρόνο αργότερα εισέβαλαν στο νησί με μεγαλύτερες δυνάμεις αυτή τη φορά. Ληλάτησαν πρώτα την Λάρνακα και την Αμμόχωστο και μετά έφθασαν στην Λεμεσό όπου χωρίς καμία δυσκολία κατέλαβαν το Κάστρο, έκαψαν πολλά μέρη, λεηλάτησαν άλλα και επέστρεψαν στο Κάιρο με πλούσια λάφυρα και αιχμαλώτους.

Οι Μαμελούκοι προκάλεσαν επίσης μεγάλες ζημιές και καταστροφές στη Λεμεσό και σε άλλα μέρη το 1426μ.Χ. Ο Ιανός, βασιλιάς της Κύπρου, ηττήθηκε στη Χοιροκοιτία αφού ο στρατός του ήταν εντελώς ανοργάνωτος και στάλθηκε ως αιχμάλωτος στο Κάιρο.

Το 1489 μ.Χ η Κύπρος παραδόθηκε στην πόλη της Βενετίας από την βασίλισσα της Κύπρου Αικατερίνη Κορνάρο. Οι Βενετοί δεν επέδειξαν κανένα ενδιαφέρον για την Κύπρο παρά μόνο επέβαλαν σκληρή φορολογία και εκμεταλλεύθηκαν τους πόρους του νησιού. Αντιμετώπιζαν το νησί ως μια αποικία την οποία μπορούσαν να εκμεταλλεύονται όσο το δυνατόν περισσότερο. Κατέστρεψαν το κάστρο της Λεμεσού και ταξιδιώτες οι οποίοι επισκέφθηκαν την Κύπρο τον 16^ο αιώνα μιλούσαν για την άθλια κατάσταση στην οποία ευρισκόταν ο ντόπιος πληθυσμός της Κύπρου. Όλοι οι κάτοικοι σκλαβώθηκαν από τους Βενετούς και αναγκάστηκαν να πληρώνουν το 1/3 του εισοδήματός τους είτε αυτό ήταν μέρος των προϊόντων τα οποία καλλιεργούσαν όπως για παράδειγμα σιτάρι, κρασί, λάδι είτε ήταν ζώα ή άλλα προϊόντα.

Οι Τούρκοι εισέβαλαν στην Κύπρο το 1570-1571μ.Χ και την κατέλαβαν. Η Λεμεσός κατακτήθηκε τον Ιούλιο του 1570μ.Χ, χωρίς καμία αντίσταση, όταν οι Τούρκοι ρήμαξαν και έκαψαν την πόλη . Περιγραφές διαφόρων επισκεπτών περιγράφουν την πόλη ως ένα χωριό με ένα αξιοσημείωτο αριθμό κατοίκων. Οι χριστιανοί ζούσαν σε μικρά χαμηλά σπίτια στα οποία έπρεπε να σκύψεις για να μπεις μέσα. Αυτό γινόταν σκόπιμα για να αποτρέπονται οι Τούρκοι ιππείς από το να εισέλθουν στα σπίτια.

Κατά την διάρκεια της τουρκικής κυριαρχίας η Κύπρος αντιμετώπισε μια γενική παρακμή καθώς οι Τούρκοι δεν βοήθησαν στην ανάπτυξη του τόπου. Τούρκοι και Έλληνες ζούσαν σε ξεχωριστές γειτονιές και το πολιτιστικό επίπεδο παρήκμασε εντελώς.

Η έλλειψη ενδιαφέροντος από την πλευρά των κατακτητών, η πίεση και η υψηλή φορολογία ήταν καθοριστικοί ανασταλτικοί παράγοντες για την πολιτιστική ανάπτυξη των παιδιών. Η εκκλησία έπαιξε καθοριστικό παράγοντα στην εκπαίδευση του νησιού κατά την περίοδο 1754-1821μ.Χ. Αυτά τα χρόνια ιδρύθηκαν νέα σχολεία σε όλες τις πόλεις και έλληνες διανοούμενοι δίδασκαν ελληνική ιστορία, τουρκικά και γαλλικά. Τα ακόλουθα σχολεία λειτουργούσαν στην πόλη της Λεμεσού:

1. Το Ελληνικό Σχολείο το οποίο ιδρύθηκε το 1819.
2. Το πρώτο Δημόσιο Σχολείο το οποίο ιδρύθηκε το 1841.
3. Το Σχολείο Θηλέων το οποίο ιδρύθηκε το 1861.

Οι Άγγλοι κατέλαβαν την Κύπρο το 1878μ.Χ μετά από μια μυστική συμφωνία με τους Τούρκους. Ο πρώτος άγγλος κυβερνήτης της Λεμεσού, συνταγματάρχης Warren, επέδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την πόλη και από τις πρώτες κιόλας ημέρες της διακυβέρνησής του η κατάσταση της Λεμεσού βελτιώθηκε. Οι δρόμοι καθαρίστηκαν και επιδιορθώθηκαν, τα ζώα μετακινήθηκαν από το κέντρο, φυτεύθηκαν δένδρα και κατασκευάστηκαν ειδικές αποβάθρες για την φόρτωση και εκφόρτωση караβιών τα οποία προσάραζαν μακριά από την ακτή.

Από τα πρώτα χρόνια της αγγλικής κυριαρχίας άρχισαν την λειτουργία τους το πρώτο ταχυδρομείο, το πρώτο τηλεγραφείο και το πρώτο νοσοκομείο. Το 1880 λειτούργησε και το πρώτο τυπογραφείο στο οποίο πρωτοεκδόθηκαν οι εφημερίδες «Αλήθεια» και «Αναγέννηση» το 1897. Η εφημερίδα «Σάλπιγγα» εκδόθηκε τον ίδιο καιρό.

Οι αλλαγές, τις οποίες επέφεραν οι Βρετανοί, συνέβαλαν στην ανάπτυξη της πολιτιστικής και της καλλιτεχνικής ζωής του νησιού. Σχολεία, θέατρα, γκαλερί τέχνης, μουσικές αίθουσες και ποδοσφαιρικά σωματεία δημιουργήθηκαν και έπαιξαν ένα σημαντικό ρόλο στην πολιτιστική ζωή της Λεμεσού.

Η αύξηση του ρυθμού γεννήσεων στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και στις αρχές του 20^{ου} (1878 – 1960) ήταν 70%. Ο αριθμός των κατοίκων το 1881 ήταν 6.131, ενώ το 1960 ανέβηκε στους 43.593. Ο αριθμός των Ελλήνων υπολογιζόταν περίπου στους 37.478, ενώ οι Τούρκοι ήταν περίπου γύρω στους 6.115.

Οι κάτοικοι της Λεμεσού ασχολούνταν με την παραγωγή κρασιού και τις βιομηχανίες κεραμικών, καθώς επίσης και με το εμπόριο και τον τουρισμό.

Οι τουρκοκύπριοι κάτοικοι της πόλης μεταφέρθηκαν στο βόρειο τμήμα της Κύπρου το 1975 εξαιτίας της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο το 1974. Αντίστοιχα πολλοί ελληνοκύπριοι εγκαταστάθηκαν στη Λεμεσό αφού εκδιώχθηκαν από το βόρειο κομμάτι της Κύπρου.

Η πόλη της Λεμεσού αναπτύχθηκε όταν η Αμμόχωστος, μια από τις πιο σημαντικές τουριστικές περιοχές της Κύπρου, καταλήφθηκε από τα τουρκικά στρατεύματα. Πολυτελή ξενοδοχεία, εστιατόρια και πολυάριθμα κέντρα διασκέδασης κτίστηκαν και έτσι η πόλη έγινε σύντομα ένα σημαντικό κέντρο εμπορίου και τουρισμού.



Εικ.1
Το αρχαίο κάστρο της Λεμεσού



Εικ.2
Αμαθούντα Λεμεσού

B. Τοπογραφικά στοιχεία

Η επαρχία Λεμεσού ευρίσκεται στο νότιο τμήμα της Κύπρου και συνορεύει με την επαρχία Πάφου στα δυτικά, με την επαρχία Λάρνακας στα ανατολικά και με την επαρχία Λευκωσίας στα βόρεια. Η έκταση γης η οποία περιλαμβάνεται στα όρια του Δήμου Λεμεσού ανέρχεται στα 34.870.000 τετραγωνικά μέτρα ή 3487 τετραγωνικά χιλιόμετρα.

Η περιοχή Λεμεσού καταλαμβάνει 1392 χιλιόμετρα και καλύπτει το 15% ολόκληρης της Κύπρου, ενώ γύρω στα 80 χιλιόμετρα βρέχονται από θάλασσα. Οι κυριότεροι κόλποι της περιοχής είναι της Επισκοπής και του Ακρωτηρίου.

Οι ποταμοί του Κούρη , της Αυδήμου και του Παραμαλίου εκβάλλουν στον κόλπο της Επισκοπής, ενώ ο ποταμός Γαρίλλης και ο ποταμός της Γερμασόγειας στον κόλπο του Ακρωτηρίου. Ο μεγαλύτερος από αυτούς είναι ο ποταμός του Κούρη (38 χιλιόμετρα).

Οι προαναφερόμενοι ποταμοί πηγάζουν από την οροσειρά του Τροόδους και ρέουν κατά την διάρκεια των μηνών Δεκεμβρίου, Ιανουαρίου, Φεβρουαρίου, Μαρτίου, Απριλίου και Μαΐου.

Οι περιορισμένες πηγές νερού, η συνεχώς αυξανόμενη ανάγκη για άρδευση, καθώς επίσης και βιομηχανικοί και τουριστικοί λόγοι οδήγησαν στη δημιουργία φραγμάτων στην προσπάθεια να αυξηθούν τα αποθέματα νερού.

Το φράγμα του Κούρη το οποίο έχει χωρητικότητα 115.000.000 m³, το φράγμα της Γερμασόγειας με χωρητικότητα 13.600.000 m³ και το φράγμα των Πολεμιδιών με χωρητικότητα 3.864.000 m³ αποτελούν τα τρία μεγαλύτερα φράγματα της Λεμεσού. Η συνολική χωρητικότητα των φραγμάτων της επαρχίας Λεμεσού είναι περίπου 135.000.000 m³ και έχουν μεγάλη σημασία για την πόλη αφού αρκετές γεωργικές περιοχές αρδεύονται από αυτά, κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού, όταν η πτώση βροχών είναι περιορισμένη.



Εικ.3
Χάρτης της Κύπρου

Γ. Γενικά στοιχεία

Ο πληθυσμός της Επαρχίας Λεμεσού από το 1996 μέχρι το 2009 διαμορφώθηκε ως εξής:

Έτος	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Πληθυσμός (χιλιάδες κάτοικοι)	191.5	193.9	195.8	400,9	199.6	201.6	204.6	209.2	214.8	219.9	223.6	226.7	228.9	230.8

Οι Δήμοι της επαρχίας Λεμεσού είναι οι εξής:

1. Δήμος Λεμεσού.
2. Δήμος Πολεμιδιών.
3. Δήμος Μέσα Γειτονιάς.
4. Δήμος Αγίου Αθανασίου.
5. Δήμος Γερμασόγειας.
6. Δήμος Ύψωνα (από 1 Ιανουαρίου 2012).

Οι Υπηρεσίες του Δήμου Λεμεσού είναι οι εξής:

1. Δημαρχείο Λεμεσού.
2. Κεντρικός αστυνομικός σταθμός Λεμεσού
(Έχει 2 υποσταθμούς).
3. Επαρχιακό δικαστήριο Λεμεσού.
4. Επαρχιακή εφορία Λεμεσού.



Εικ.6
Το Δημαρχείο του Δήμου Λεμεσού

Σχολεία Προδημοτικής εκπαίδευσης τα οποία υπάγονται στο Δήμο Λεμεσού είναι τα εξής:

1. Α΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο.
2. Β΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο.
3. Γ΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο.
4. Δ΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο.
5. Ε΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο.
6. ΣΤ΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο.
7. Ζ΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο.
8. Η΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο.
9. Θ΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο.
10. ΙΓ΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο.
11. ΙΣΤ΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο.
12. ΙΗ΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο.
13. ΙΘ΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο.
14. Κ΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο.

Σχολεία Δημοτικής εκπαίδευσης τα οποία υπάγονται στο Δήμο Λεμεσού είναι τα εξής:

1. Α΄ Δημοτικό.
2. Β΄ Δημοτικό.
3. Γ΄ Δημοτικό.
4. Δ΄ Δημοτικό.
5. Ε΄ Δημοτικό.
6. ΣΤ΄ Δημοτικό.
7. Ζ΄ Δημοτικό.
8. Η΄ Δημοτικό.
9. Θ΄ Δημοτικό.
10. ΙΑ΄ Δημοτικό.
11. ΙΒ΄ Δημοτικό.
12. ΙΓ΄ Δημοτικό.
13. ΙΣΤ΄ Δημοτικό.
14. ΙΗ΄ Δημοτικό.
15. ΙΘ΄ Δημοτικό.
16. Κ΄ Δημοτικό.
17. ΚΒ΄ Δημοτικό.
18. ΚΓ΄ Δημοτικό.
19. ΚΕ΄ Δημοτικό.
20. ΚΣΤ΄ Δημοτικό.

Σχολεία Μέσης εκπαίδευσης τα οποία υπάρχουν στο Δήμο Λεμεσού είναι τα εξής:

1. Λανίτειο Γυμνάσιο.
2. Γυμνάσιο Νεάπολης.
3. Γυμνάσιο Καθολικής.
4. Τσίρειο Γυμνάσιο.
5. Γυμνάσιο Αγίου Αντωνίου.
6. Θέκλειο Γυμνάσιο.
7. Γυμνάσιο Αγίας Φυλάξεως.
8. Γυμνάσιο Ζακακίου.
9. Λανίτειο Λύκειο Α΄.
10. Λανίτειο Λύκειο Β΄
11. Λύκειο Αποστόλων Πέτρου και Παύλου.
12. Λύκειο Αγίου Ιωάννη.
13. Λύκειο Αγίου Νικολάου.
14. Λύκειο Αγίου Αντωνίου.
15. Λύκειο Αγίας Φυλάξεως.
16. Α΄ Τεχνική Σχολή.
17. Β΄ Τεχνική Σχολή.
18. Ξενοδοχειακή Σχολή.

Εκκλησίες οι οποίες ευρίσκονται στο Δήμο Λεμεσού είναι εξής:

1. Εκκλησία Αγίας Βαρβάρας.
2. Εκκλησία Αγίας Ζώνης.
3. Εκκλησία Αγίας Μαρίνας.
4. Εκκλησία Αγίας Τριάδος.
5. Εκκλησία Αγίας Φυλάξεως.
6. Εκκλησία Αγίου Αντωνίου.
7. Εκκλησία Αγίου Γεωργίου.
8. Εκκλησία Αγίου Γεωργίου Χαβούζας.
9. Εκκλησία Αγίου Νεκταρίου.
10. Εκκλησία Αγίου Νικολάου.
11. Εκκλησία Αγίου Ρηγίνου.
12. Εκκλησία Αγίου Σπυρίδωνος.
13. Εκκλησία Αποστόλων Πέτρου και Παύλου.
14. Εκκλησία Αρχαγγέλου Μιχαήλ.
15. Εκκλησία Ευαγγελιστριάς.
16. Εκκλησία Καθολικής.
17. Εκκλησία Παναγίας Τριχερούσας.

Θέατρα τα οποία υπάρχουν στο Δήμο Λεμεσού είναι τα εξής:

1. Κηποθέατρο Ζάππειο.
2. Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο.
3. Θέατρο Πράξις – Ε.Θ.Α.Λ.
4. Ριάλτο.
5. Τεχνοχώρος της Ε.Θ.Α.Λ.

Αρχαιολογικοί χώροι οι οποίοι ευρίσκονται στο Δήμο Λεμεσού είναι οι εξής:

1. Μεσαιωνικό Μουσείο - Φρούριο Λεμεσού.
2. Επαρχιακό Αρχαιολογικό Μουσείο.
3. Μουσείο Λαϊκής Τέχνης.
4. Δημοτική Πινακοθήκη.
5. Μεσαιωνικό Κάστρο Κολοσσίου.
6. Κούριο.
7. Η αρχαία πόλη της Αμαθούντας.
8. Η Μονή Αγίου Γεωργίου Αλαμάνου.



Εικ.7
Το Κάστρο της Λεμεσού

Λιμάνια που υπάγονται στο Δήμο Λεμεσού

Η Λεμεσός έχει δυο λιμάνια, το παλιό και το νέο. Το νέο έχει την μεγαλύτερη εμπορική και επιβατική κίνηση και θεωρείται το μεγαλύτερο λιμάνι στην ελεύθερη Κύπρο. Το μικρό, το οποίο έχει κυματοθραύστες μήκους 250 μέτρων, χρησιμοποιείται συνήθως από μικρές ψαρόβαρκες. Το νέο λιμάνι, το οποίο έχει 11 μέτρα βάθος και κυματοθραύστες 250 μέτρων μήκους, είναι ικανό να δεχθεί 10 πλοία βάσει του μεγέθους τους.

Η εξαγωγή σταφυλιών, κρασιού, χαρουπιών, εσπεριδοειδών φρούτων, καθώς επίσης και η εισαγωγή δημητριακών, οχημάτων, μηχανών, υφασμάτων, γεωργικών φαρμάκων, χημικών λιπασμάτων και σιδηρών αντικειμένων επιτυγχάνεται μέσω αυτών των λιμανιών.



Εικ.8

Η σημερινή μορφή του νέου λιμανιού της Λεμεσού



Εικ.9
Η σημερινή μορφή του νέου λιμανιού της Λεμεσού

Δ. Κλίμα

Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού η πτώση βροχών είναι περιορισμένη.

Η Λεμεσός έχει το τέλειο μεσογειακό κλίμα. Το καλοκαίρι είναι ζεστό και ξηρό, ενώ ο χειμώνας είναι ήπιος. Η θερμοκρασία κατά τη διάρκεια της ημέρας το καλοκαίρι κυμαίνεται μεταξύ 22° C και 36° C, ενώ το χειμώνα κυμαίνεται μεταξύ 1° C και 18° C ανάλογα με το υψόμετρο της περιοχής.

Η θερμοκρασία του θαλασσίου νερού είναι περίπου 15.5° C τον χειμώνα και 24° C τον Αύγουστο και τον Σεπτέμβριο. Οι συγκεκριμένες θερμοκρασίες επιτρέπουν το κολύμπι όλο το χρόνο.

Ε. Χλωρίδα

Οι λοφώδεις και ορεινές περιοχές της επαρχίας Λεμεσού είναι πολύ πλούσιες σε βλάστηση. Τα πιο γνωστά είδη είναι η τραχεία πεύκη, η μαύρη πεύκη και ένα είδος κυπαρισσιού, γνωστού ως «αόρατος οξύκεδρος», τα οποία μεγαλώνουν σε υψόμετρο περίπου 1200 με 1500 μέτρων. Ο πλάτανος και ο σκλήδρος (*Alnus orientalis*) μεγαλώνουν σε ποτάμους και ρυάκια του Τροόδου, ενώ ένας είδος βελανιδιάς το οποίο ονομάζεται «λατζιά» συναντάται σε μεγαλύτερα υψόμετρα. Οι «τριμιθιές» (*Pistacia terebinthus*) συναντώνται σε μεσαία και χαμηλότερα υψόμετρα, ενώ κανείς μπορεί επίσης να συναντήσει συχνά άγρια τριαντάφυλλα, θυμάρι και θάμνους «σινιάς» (*Pistacia lentiscus*).

ΣΤ. Γεωργία

Οι κυριότερες καλλιέργειες περιλαμβάνουν εσπεριδοειδή και οπωροφόρα δένδρα όπως κερασιές, αχλαδιές, ροδακινιές, συκιές, μπανανιές, βερικοκιές, ροδιές, ελιές, αμυγδαλιές και καρυδιές. Καλλιεργούνται επίσης κλήματα και διάφορα λαχανικά όπως πατάτες, ντομάτες, κρεμμύδια, καρπούζια, πεπόνια, καρότα, αγγουράκια και παντζάρια. Καλλιεργούνται επίσης διάφορα όσπρια όπως φασόλια, λουβιά (φασόλια μαυρομάτικα), ρεβίθια, φακές και δημητριακά όπως σιτάρι, κριθάρι και βρώμη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Π. ΑΣΤΙΚΟ ΠΡΑΣΙΝΟ

Το αστικό πράσινο, το οποίο υπάρχει στις πόλεις, παρουσιάζει ορισμένα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.

Α. Πλεονεκτήματα αστικού πρασίνου

Τα κυριότερα πλεονεκτήματα του αστικού πρασίνου είναι τα εξής:

1. Η βελτίωση του περιβάλλοντος

Η ένταση του φωτός περιορίζεται κάτω από τα δένδρα και η σύνθεσή του επηρεάζεται αρνητικά, πράγμα που επιδρά ηρεμιστικά στο νευρικό σύστημα και καταπραΰνει τα νεύρα του κουρασμένου από την καθημερινότητα ανθρώπου.

2. Η ρύθμιση του μικροκλίματος με την μείωση της θερμοκρασίας του αέρα και του εδάφους

Με την κατανάλωση ενέργειας για την διαπνοή των δένδρων οι υψηλές θερμοκρασίες πέφτουν και εμποδίζεται η αντανάκλαση θερμικής ακτινοβολίας από το έδαφος προς την ατμόσφαιρα. Τα δένδρα προσφέρουν σκιά το καλοκαίρι, ενώ τα φυλλοβόλα επιτρέπουν τον χειμώνα να φθάσουν στο έδαφος οι ηλιακτίδες του ηλίου.

3. Η βελτίωση της ποιοτικής σύνθεσης του ατμοσφαιρικού αέρα και η παροχή οξυγόνου

Τα δένδρα καταναλώνουν CO₂ για την φωτοσύνθεση και O₂ για την αναπνοή, δηλαδή συμβάλλουν αποφασιστικά στη διατήρηση και στην ισορροπία του κύκλου O₂ και CO₂ και στην διατήρηση αυτών των στοιχείων στην ατμόσφαιρα. Τα φυτά εκλύουν οξυγόνο στην ατμόσφαιρα και βελτιώνουν την ποιότητα του αέρα της πόλης.



Εικ.10

Μείωση ηλιακής ακτινοβολίας
από συστάδες δένδρων

4. Η μείωση της ηχορύπανσης

Μια από τις μεγαλύτερες πληγές του συγχρόνου πολιτισμού είναι η ηχορύπανση, ιδιαίτερα για τους πληθυσμούς των πόλεων. Επίσης ιδιαίτερα επιβλαβής είναι η επιδράσή της σε αυτούς. Υπάρχουν δυο μορφές επιδράσεων στον άνθρωπο:

α. Οι άμεσες επιδράσεις στο νευρικό σύστημα του ανθρώπου.

β. Οι αρνητικές επιδράσεις στο αγγειοκαρδιακό σύστημα και στον πεπτικό σωλήνα.

Για τον λόγο αυτό η πρόληψη και η καταπολέμηση των θορύβων αποκτά σήμερα τεράστια σημασία για την υγεία του ανθρώπου. Το πράσινο χρησιμοποιείται για την δημιουργία ηχοπετασμάτων και βοηθά στην μείωση των θορύβων.

5. Η κατακράτηση αερίων ρύπων

Τα φύλλα των δένδρων κατακρατούν διάφορες βλαβερές ουσίες (καπνό, σκόνη, μόλυβδο κ.ά).

6. Η συντήρηση της βιολογικής ποικιλότητας

Η χρησιμοποίηση διαφόρων φυτών στο αστικό πράσινο βοηθά στην διατήρηση της βιοποικιλότητας.

7. Η δυνατότητα φυσικής άσκησης των πολιτών

Οι πολίτες μπορεί να ασκηθούν φυσικά στους διάφορους χώρους πρασίνου, σε ειδικές διαδρομές, χωρίς την παρουσία τροχοφόρων.



Εικ.11

Φυσική άσκηση σε χώρο πρασίνου

B. Μειονεκτήματα αστικού πρασίνου

Τα κυριότερα μειονεκτήματα του αστικού πρασίνου είναι τα εξής:

1. Η δημιουργία προβλημάτων στο αστικό πράσινο από ορισμένες υπηρεσίες

Προβλήματα δημιουργούνται λόγω της παρουσίας υπηρεσιών που είτε προϋπήρχαν της φύτευσης των δένδρων και δεν ελήφθησαν υπ' όψιν είτε οι υπηρεσίες αυτές εγκατέστησαν αυτά μετά χωρίς φυσικά να λάβουν υπόψη την παρουσία των δένδρων. Οι υπηρεσίες αυτές είναι οι εξής:

- α. Α.Η.Κ (Αρχή ηλεκτρισμού Κύπρου): Εναέρια και υπόγεια καλώδια τόσο της ίδιας της Α.Η.Κ όσο και των στρατηγικών της συνεργατών PRIMETEL και CABLENET υπάρχουν σε διάφορα σημεία.
- β. Α.ΤΗ.Κ (Αρχή τηλεπικοινωνιών Κύπρου): Εναέρια και υπόγεια καλώδια της υπηρεσίας αυτής μπορεί να δημιουργούν προβλήματα στα φυτά.
- γ. Συμβούλια υδατοπρομήθειας Δικτύου ύδρευσης.

Τα προβλήματα αυτά έχουν σχέση με ζημιές οι οποίες προκαλούνται από τα δένδρα (κόμη και ριζικό σύστημα) στα δίκτυα των υπηρεσιών αυτών, αλλά και ζημιές τις οποίες προκαλούν στα δένδρα οι εν λόγω υπηρεσίες με τις διάφορες εργασίες (εγκατάσταση, επιδιόρθωση, συντήρηση των δικτύων τους κ.λ.π).

2. Τα προβλήματα στα πεζοδρόμια από την ανάπτυξη των ριζών των δένδρων

Προβλήματα δημιουργούνται λόγω ζημιών στο πεζοδρόμιο από την ανάπτυξη των ριζών ως αποτέλεσμα της λανθασμένης φύτευσης των δένδρων, αλλά και της λανθασμένης δημιουργίας των λεκάνων φύτευσης των φυτών τόσο από τις υπηρεσίες του Δήμου όσο και από τις διάφορες κυβερνητικές υπηρεσίες. Θα πρέπει όλες οι παραπάνω υπηρεσίες να συμπεριλαμβάνουν στους όρους των προσφορών τους προδιαγραφές για τις λεκάνες φύτευσης, αλλά και για το φυτόχωμα το οποίο θα τοποθετείται μέσα σε αυτές έτσι ώστε να υπάρξουν οι καλύτερες δυνατές συνθήκες για την ανάπτυξη των ριζών.

3. Η κάλυψη των πινακίδων και των φωτεινών σηματοδοτών

Οι θάμνοι και ιδιαίτερα τα δένδρα καλύπτουν με το φύλλωμά τους τις πινακίδες, τους φωτεινούς σηματοδότες και άλλες σημάνσεις όταν δεν γίνεται σωστά το κλάδευμα και η φροντίδα τους.



Εικ.12

Παραμπόδιση οπτικού πεδίου σε πινακίδες από χώρο πρασίνου

4. Τα προβλήματα στην διέλευση πεζών και ανθρώπων με κινητικά προβλήματα

Τα δένδρα εμποδίζουν την διέλευση πεζών και ατόμων με κινητικά προβλήματα όταν δεν τηρούνται οι προδιαγραφές στις αποστάσεις δένδρου – πεζοδρομίου – λεκάνης φύτευσης.



Εικ.13

Φύτευση δένδρων από κατοίκους σε πεζοδρόμια

5. Η πρόκληση αλλεργιών

Λόγω της γύρης, κατά την εποχή της άνθισης των φυτών και ιδιαίτερα την άνοιξη, προκαλούνται αλλεργίες σε πολλά άτομα τα οποία έχουν πρόβλημα με αυτή.



Εικ.14

Πρόκληση αλλεργικής αντίδρασης από γύρη λουλουδιών

6. Η ρύπανση των δρόμων, των πεζοδρομίων και των νησίδων

Οι δρόμοι, τα πεζοδρόμια και οι νησίδες λερώνονται με την πτώση φύλλων και καρπών. Ρύπανση προκαλείται επίσης και από την ύπαρξη φυτοπαθολογικών προβλημάτων στα φυτά, καθώς επίσης και από την μη περισυλλογή υπολειμμάτων από τα κλαδεύματα.



Εικ.15

Πεσμένα φύλλα σε πεζοδρόμιο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΑ ΦΥΤΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Τα φυτά του αστικού πρασίνου δέχονται διάφορες επιδράσεις από τις διάφορες δραστηριότητες των πολιτών και τις λειτουργίες της πόλης.

Οι κυριότερες από τις επιδράσεις αυτές είναι οι εξής:

1. Επιδράσεις στα φυτά προκαλούμενες από τις εκτελέσεις διαφόρων τεχνικών και οικοδομικών εργασιών

- α. Καταστροφή ριζών με πάτημα κατά την διάρκεια των εργασιών.
- β. Αλλαγή των οριζόντων του εδάφους.
- γ. Πληγές στον κορμό και σπάσιμο κλαδιών.



Εικ.16

Πληγές στα δένδρα από σπάσιμο κλαδιών
σε χώρο πρασίνου του Δήμου Λεμεσού

2. Επίδραση στα φυτά από την κυκλοφορία αδεσπότην ζώων

Η κυκλοφορία πολλών αδεσπότην ζώων αποτρέπει τον κόσμο και κυρίως τα παιδιά από την επίσκεψη σε χώρους του αστικού πρασίνου όπως σε πάρκα και σε παιδικές χαρές, καθώς και από την χρήση του αστικού πρασίνου και κυρίως του χλοοτάπητα.



Εικ.17

Αδέσποτα ζώα σε χώρο πρασίνου του Δήμου Λεμεσού

3. Επιδράσεις οι οποίες ασκούνται στα φυτά από τα πεζοδρόμια

Οι πλακοστρώσεις των πεζοδρομίων δημιουργούν προβλήματα στην ανάπτυξη των δένδρων επειδή κλείνουν τις λεκάνες και τον χώρο ανάπτυξης του κορμού τους και δημιουργούν προβλήματα στο ριζικό σύστημα το οποίο δεν μπορεί να αναπτυχθεί όπως πρέπει.



Εικ.18

Πλακοστρώσεις οι οποίες έγιναν από κατοίκους του Δήμου Λεμεσού

4. Επιδράσεις στα φυτά από τον νυκτερινό και τον εορταστικό φωτισμό

Μια από τις υπηρεσίες του Δήμου της πόλης, χρησιμοποιεί τις δενδροστοιχίες, κυρίως σε κεντρικούς δρόμους, για να στολίζει με φώτα την πόλη τις γιορτινές ημέρες του χρόνου. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να δημιουργούν συχνό πρόβλημα στα φυτά οι υψηλές θερμοκρασίες των καλωδίων και των λαμπτήρων.



Εικ.19

Δένδρο στολισμένο με φώτα για την γιορτή τον Χριστουγέννων
στο Δήμο Λεμεσού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV. ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ

Οι κυριότερες επιδράσεις του αστικού πρασίνου στην πόλη και στους πολίτες είναι οι εξής:

1. Επίδραση στην αναπνοή

Τα φυτά φιλτράρουν τον αέρα και κατακρατούν την σκόνη, καθώς και τα βλαβερά στοιχεία και τους ρύπους οι οποίοι υπάρχουν στον αέρα της πόλης. Έτσι η ατμόσφαιρα είναι πιο καθαρή. Περισσότερο καθαρή είναι και η αναπνοή και επομένως είναι καλύτερη και η υγεία των πολιτών.

2. Επίδραση στην διάθεση

Η θέα του πρασίνου έχει αποδειχθεί ότι φτιάχνει την διάθεση του ανθρώπου και γενικότερα την ψυχολογία του. Οι μυρωδιές των ανθέων ευφραίνουν την καρδιά και τα χρώματα ομορφαίνουν την ζωή.

3. Επίδραση στην ψυχολογία των παιδιών, των νέων και των ηλικιωμένων πολιτών

Τα πάρκα και γενικά οι χώροι πρασίνου στις πόλεις προσφέρουν στιγμές ξεγνοιασιάς και ψυχαγωγίας στους πολίτες όλων των ηλικιών. Τα παιδιά μπορεί να παίζουν ελεύθερα χωρίς τον κίνδυνο να κτυπηθούν από αυτοκίνητα και ταυτόχρονα μαθαίνουν να αγαπούν και να σέβονται την φύση.

4. Παροχή δροσιάς και σκίασης και μείωση της θερμοκρασίας

Τα δένδρα παρέχουν στους κατοίκους, με την σκίαση ένα, μέρος για να ξεκουραστούν και να δροσισθούν. Η ύπαρξη πρασίνου σε ένα χώρο μειώνει την θερμοκρασία του περιβάλλοντος, πράγμα πολύ ανακουφιστικό για τις πόλεις.

5. Κίνδυνος ατυχημάτων από πεσμένα φύλλα και καρπούς στα πεζοδρόμια και λέρωμα αυτών

Εκτός από τις θετικές επιδράσεις του πρασίνου υπάρχουν και κάποιες αρνητικές. Τα πεσμένα φύλλα και οι σάπιοι καρποί από τις φυτεύσεις δένδρων και θάμνων, στα πεζοδρόμια του δρόμου, εκτός από αντιαισθητικό θέαμα μπορεί να είναι και επικίνδυνα για πρόκληση ατυχημάτων.

6. Αλλεργίες από την γύρη

Ένα άλλο μειονέκτημα του πρασίνου είναι ότι πολλοί άνθρωποι αντιμετωπίζουν προβλήματα αλλεργίας, κυρίως την περίοδο της άνοιξης, καθώς η ανθοφορία είναι σε έξαρση και η γύρη είναι διάσπαρτη στον αέρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V. ΜΟΡΦΕΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΛΕΜΕΣΟΥ

Το αστικό πράσινο στους δρόμους διακρίνεται στις εξής κατηγορίες:

- A. Δενδροστοιχίες στους δρόμους της υπαίθρου.**
- B. Δενδροστοιχίες στους δρόμους των πόλεων.**
- Γ. Πράσινο στα πεζοδρόμια της πόλης.**
- Δ. Δημόσια πάρκα.**
- Ε. Κυκλικοί κόμβοι.**

Τα φυτικά είδη τα οποία χρησιμοποιούνται στο αστικό πράσινο εξυπηρετούν τους εξής σκοπούς :

- 1. Παραγωγικούς σκοπούς:** Παροχή οξυγόνου.
- 2. Αισθητικούς σκοπούς.**
- 3. Λειτουργικούς σκοπούς:** Παρέχουν σκίαση.

i. Κριτήρια επιλογής δένδρων για τις δενδροστοιχίες των πόλεων, των οδών και των πεζοδρομίων

Στην δημιουργία μιας δενδροστοιχίας μια από τις πρώτες αποφάσεις, η οποία πρέπει συνολικά να ληφθεί, είναι η επιλογή μεταξύ αιθαλών ή φυλλοβόλων δένδρων. Τα φυλλοβόλα δένδρα, αν και ρίχνουν τα φύλλα τους τον χειμώνα ακολουθώντας τον κύκλο των εποχών, συναγωνίζονται σε εμφάνιση και διακοσμητική αξία τα αιθαλή. Μία δενδροστοιχία θα πρέπει να δίνει την αίσθηση ομορφιάς και γαλήνης.

A. Οι ιδιότητες των προς φύτευση αιθαλών δένδρων οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν για την επιλογή τους είναι οι εξής:

- α. Τα επιλεγόμενα αιθαλή δένδρα πρέπει να έχουν περισσότερο σκούρο πράσινο φύλλωμα από τα φυλλοβόλα.
- β. Η ανθοφορία τους πρέπει να είναι ελάχιστη ή μηδαμινή.
- γ. Το σχήμα τους πρέπει να είναι κατά κανόνα λεπτό και κωνικό.
- δ. Δεν θα πρέπει να χάνουν ποτέ το πράσινο χρώμα τους.
- ε. Ένα μεγάλο ποσοστό τους πρέπει να έχει βλαστούς οι οποίοι θα ξεκινούν από την βάση του κορμού και το φύλλωμά τους θα πρέπει να αποτελείται από βελόνες (κωνοφόρα).

- στ. Τα αειθαλή φυτά είναι η καλύτερη επιλογή για την δημιουργία μικρών φρακτών ή κλαδευμένων μικρών φρακτών.
- ζ. Τα αειθαλή δένδρα αναπτύσσονται πολύ σε μέγεθος και παρέχουν ελάχιστη σκιά αφού οι βλαστοί τους ξεκινούν από χαμηλά και είναι πολύ συμπαγείς .

Β. Οι ιδιότητες των προς φύτευση φυλλοβόλων δένδρων οι οποίες λαμβάνονται υπόψη για την επιλογή τους είναι οι εξής:

- α. Η δημιουργία σκιάς: Αυτή είναι η κύρια λειτουργία των δένδρων αυτών.
- β. Το περιορισμένο μέγεθος: Αν και μεγάλα δένδρα, με το κατάλληλο κλάδευμα μπορεί να διατηρηθεί περιορισμένο το μέγεθός τους.
- γ. Η ανθοφορία: Επιλέγονται τα φυλλοβόλα επειδή αυτά είναι κατ'εξοχήν ανθοφόρα φυτά με κύριες εποχές άνθισης την άνοιξη και το καλοκαίρι.
- δ. Οι καρποί: Οι καρποί των φυλλοβόλων δένδρων, αν και τις περισσότερες φορές δεν είναι εδώδιμοι, διαθέτουν και αυτοί την δική τους διακοσμητική αξία η οποία στις πλείστες περιπτώσεις υπερβαίνει αυτή των ανθέων.
- ε. Η οικολογική σημασία: Αυτή οφείλεται πέραν των άλλων στο ότι οι περισσότεροι καρποί των φυλλοβόλων φυτών αποτελούν κύρια τροφή των πουλιών, ενώ το νέκταρ των ανθέων αποτελεί τροφή για διάφορα έντομα.



Εικ.20

Έντομο το οποίο ρουφά νέκταρ

ii. Κριτήρια επιλογής των προς φύτευση δένδρων

1. Τα επιλεγόμενα προς φύτευση, δένδρα πρέπει να παρουσιάζουν αντοχή στους εξής παράγοντες:

- α. Στην ατμοσφαιρική και στην εδαφική ρύπανση.
- β. Στη σκόνη της ατμόσφαιρας και στην μόλυνση του περιβάλλοντος.
- γ. Στην ξηρασία.
- δ. Στις υψηλές θερμοκρασίες και στους θερμούς ανέμους.
- ε. Σε εύρος θερμοκρασιών.
- στ. Σε πληγώματα του κορμού.

2. Τα επιλεγόμενα, προς φύτευση, δένδρα πρέπει να έχουν το κατάλληλο μέγεθος (ύψος και διάμετρο) κόμης ανάλογα με:

- α. Το πλάτος του δρόμου.
- β. Το πλάτος των πεζοδρομίων.
- γ. Το ύψος των οικοδομών για εναρμόνιση με το αστικό τοπίο.

3. Τα επιλεγόμενα, προς φύτευση, δένδρα πρέπει να έχουν μικρές απαιτήσεις συντήρησης, κάτι το οποίο αφορά άμεσα τον Δήμο.

- 4. Η πυκνότητα, η υφή και το χρώμα του φυλλώματος.**
- 5. Το σχήμα, το μέγεθος και το σχήμα των καρπών τους.**
- 6. Η εποχή και η διάρκεια ανθοφορίας τους.**
- 7. Το σχήμα, το μέγεθος και το σχήμα των καρπών τους.**
- 8. Η διατήρηση της καρποφορίας.**
- 9. Η προσαρμοστικότητά τους.**
- 10. Ο ρυθμός ανάπτυξής τους.**
- 11. Οι αποστάσεις φύτευσής τους στις δενδροστοιχίες για μικρά δένδρα είναι 4-5 μέτρα και για μεγάλα 7-8 μέτρα.**

iii. Κριτήρια επιλογής των προς φύτευση φυτών.

Τα κυριότερα κριτήρια επιλογής των προς φύτευση φυτών σε πάρκα για παιδιά είναι τα εξής:

1. Η προέλευση των φυτών πρέπει να είναι από την αυτοφυή χλωρίδα της ευρύτερης περιοχής ή από το κυρίαρχο είδος της περιοχής.
2. Η αντοχή σε δυσμενείς συνθήκες εδάφους και υγρασίας.
3. Η αντοχή σε εύρος θερμοκρασιών.
4. Η προσαρμοστικότητα.
5. Η αντοχή στη μόλυνση του περιβάλλοντος και στη σκόνη.
6. Ο ρυθμός ανάπτυξης.
7. Το τελικό μέγεθος (ύψος φυτών, διάμετρος και μορφή κόμης).
8. Η μορφή στο χώρο (δυναμική, στατική).
9. Το σχήμα και το μέγεθος κόμης.
10. Η πυκνότητα, η υφή και το χρώμα φυλλώματος.
11. Το σχήμα, το μέγεθος, το άρωμα και το χρώμα των ανθέων
12. Η εποχή και η διάρκεια ανθοφορίας.
13. Το σχήμα, το μέγεθος και το χρώμα των καρπών.
14. Η διάρκεια της καρποφορίας.
15. Η αντοχή, ειδικά για τους θάμνους, στο κλάδεμα διαμόρφωσης (σχήματος και μεγέθους).

Η σειρά προτεραιότητας των κριτηρίων κατά την επιλογή εξαρτάται από την ειδική χρήση για την οποία προορίζονται και από τα χαρακτηριστικά του χώρου (φυσικά και ποιοτικά) στον οποίο τα φυτά αυτά θα φυτευθούν.



Εικ.21
Παιδική χαρά σε χώρο πρασίνου

iv. Κριτήρια επιλογής φύτευσης φυτών σε κυκλικούς κόμβους

Τα βασικά κριτήρια με τα οποία γίνεται η επιλογή των προς φύτευση φυτών (δένδρων, θάμνων και ποωδών φυτών) σε κυκλικούς κόμβους είναι τα εξής:

1. **Οικολογικά:** α) Κλίμα β) Έδαφος (τύπος εδάφους, γονιμότητα, οργανική ουσία, pH, στράγγιση) γ) Τοποθεσία δ) Έκταση ε) Μικρόκλιμα στ) Αστικό ή Βιομηχανικό περιβάλλον
2. **Βιολογικά:** α) Ρυθμός και ταχύτητα ανάπτυξης β) Εποχή ανθοφορίας, γ) Άνθη δ) Ανθεκτικότητα
3. **Μορφής:** α) Μέγεθος β) Χρώμα γ) Τρόπος διακλάδωσης δ) Μορφή και κόμη φυλλώματος
4. **Λειτουργικά:** α) Σκίαση β) Κυκλοφορία γ) Ανεμοθραύστης κ.τ.λ.
5. **Αισθητικής και αρμονίας:** α) Μεταξύ των ειδών ομάδας β) Σύστασης
6. **Μεγέθους:** α) Διαστάσεις χώρου β) Διαστάσεις φυτού γ) Αναλογία

v. Πολιτική Δήμου Λεμεσού για φύτευση δένδρων στα πεζοδρόμια

Ο Δήμος Λεμεσού θέλοντας να βελτιώσει την κατάσταση η οποία έχει δημιουργηθεί, από την ανεξέλεγκτη φύτευση δένδρων σε πεζοδρόμια, έχει αποφασίσει την χάραξη πολιτικής η οποία αφορά τόσο τις νέες φυτεύσεις όσον και τις υφιστάμενες.

Κύριος άξονας της παραπάνω πολιτικής είναι ότι η φύτευση δένδρων σε πεζοδρόμια πρέπει να γίνεται εκεί όπου το πλάτος του πεζοδρομίου το επιτρέπει και κατά τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η απρόσκοπτη διακίνηση όλων των πεζών, των ατόμων με δυσκολίες στη κίνηση και των παιδικών καροτσιών. Για τον σκοπό αυτό απαιτείται να παραμείνει ελεύθερο πλάτος πεζοδρομίου 120 εκατοστών.

A. Υφιστάμενα δένδρα

1. Θα γίνει σταδιακά αντικατάσταση των φικών και των φοινίκων από τα πεζοδρόμια με άλλα δένδρα λόγω των προβλημάτων τα οποία προκαλούν.
2. Εκεί όπου το πλάτος του πεζοδρομίου το επιτρέπει, θα φυτευθούν δένδρα από τον σχετικό κατάλογο.
3. Θα καταβληθεί προσπάθεια ώστε να υπάρχει κατά το δυνατόν ομοιομορφία ανά δρόμο ή συνοικία όσον αφορά το τύπο των δένδρων.

B. Νέες φυτεύσεις

1. Θα γίνεται φύτευση δένδρων σε πεζοδρόμια όπου το πλάτος τους το επιτρέπει, δηλαδή με την προϋπόθεση ότι μετά την φύτευση θα εξακολουθεί να υπάρχει ελεύθερος χώρος τουλάχιστον 120 εκατοστών.
2. Η λεκάνη του δένδρου πρέπει να απέχει περίπου 20 εκατοστά από την άκρη του οικοπέδου ή του περιτοιχίσματος, να έχει διαστάσεις όχι μικρότερες από 60X60 εκατοστά και να ευρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με το πεζοδρόμιο.
3. Δεν επιτρέπεται η τοποθέτηση τούβλων ή άλλων διακοσμητικών υλικών ή εμποδίων γύρω από την λεκάνη.
4. Σε περιπτώσεις νέων οικοδομών η φύτευση των δένδρων, στα πεζοδρόμια, θα αποτελείσει μέρος της άδειας οικοδομής.
5. Οι δημότες οι οποίοι επιθυμούν τη φύτευση δένδρων σε πεζοδρόμια, έξω από το σπίτι ή το κατάστημά τους, θα πρέπει να υποβάλουν αίτηση προς το Δήμο Λεμεσού. Οι τυπικές λεπτομέρειες είναι ότι ο τύπος, ο αριθμός και η θέση των φυτών η φύτευση και η περιποίηση των δένδρων αυτών θα πρέπει να ανταποκρίνονται στις οδηγίες οι οποίες έχουν ετοιμασθεί για το σκοπό αυτό από τον Δήμο Λεμεσού.

vi. Αστικό πράσινο στον Δήμο Λεμεσού

A. Πάρκα

1. Πάρκο Ακτής Ολυμπίων



Εικ.22

Άποψη πάρκου Ακτής Ολυμπίων

Πρόκειται για ένα έργο το οποίο εντάσσεται στο ευρύτερο σχέδιο της «Περιοχής του Κέντρου Λεμεσού» και συνδέεται άμεσα με την καθημερινή ζωή της πόλης. Η αναγκαιότητα αυτή επιβάλλεται για σκοπούς ολοκληρωμένης προσέγγισης των θεμάτων τα οποία σχετίζονται με το συγκοινωνιακό δίκτυο, την λειτουργική σύνδεση βασικών περιοχών του κέντρου και σημείων αναφοράς, την δημιουργία ικανοποιητικών χώρων στάθμευσης σε κεντρικά σημεία και την ορθολογική αξιοποίηση των διαφόρων περιοχών όπως της περιοχής της Μαρίνας, του παλιού λιμανιού, του Μεσαιωνικού Κάστρου, του Δημοσίου Κήπου, αλλά και άλλων περιοχών ενδότερα στο κέντρο της Λεμεσού.

Πέραν των παραπάνω λόγων η ανάπλαση της Ακτής Ολυμπίων θα περιλαμβάνει μια σειρά από ποιοτικές ανέσεις, διευκολύνσεις και εγκαταστάσεις που θα προσφέρουν ψυχαγωγία και ξεκούραση στο κοινό,

αλλά και που θα αναδεικνύουν την Ακτή Ολυμπίων ως μια μοναδική παραλία με παγκύπρια εμβέλεια η οποία όμως θα πρέπει να διατηρεί και θα προβάλλει τον τοπικό χαρακτήρα και το χρώμα της πόλης μας.

Οι σκοποί του έργου είναι οι εξής:

1. Η δημιουργία οργανωμένης παραλίας σε συνδυασμό με παραλιακό πεζόδρομο ώστε να εξυπηρετούνται όχι μόνο οι λουόμενοι, αλλά και οι περπατητές.
2. Η διατήρηση της μορφολογίας του φυσικού περιβάλλοντος και της φυσιογνωμίας της ακτής.
3. Η οπτική και η λειτουργική σύνδεση της παραλίας με τις υφιστάμενες χερσαίες χρήσεις.
4. Ο σεβασμός στα ιστορικά χαρακτηριστικά της περιοχής.



Εικ.23
Τωρινή άποψη της Ακτής Ολυμπίων

Η σύνδεση του δρόμου με την παραλία γίνεται με λωρίδα πρασίνου, ποδηλατοδρόμου και του ενταγμένου πλέον πεζοδρόμου στη διαμόρφωση της παραλίας.

Αυτός θα είναι αποτέλεσμα ελεύθερου σχεδιασμού και θα ακολουθεί τη φυσική ροή του περιβάλλοντος, ενδιάμεσα από τα δένδρα.

Ο στόχος είναι να διατηρηθούν οι συστάδες των δένδρων, ενώ παράλληλα η διαδρομή θα εμπλουτισθεί σε πολλά σημεία με παραδοσιακά δένδρα της περιοχής όπως είναι οι ακακίες και οι ευκάλυπτοι.



Εικ.24
Περιοχή μελέτης της Ακτής Ολυμπίων

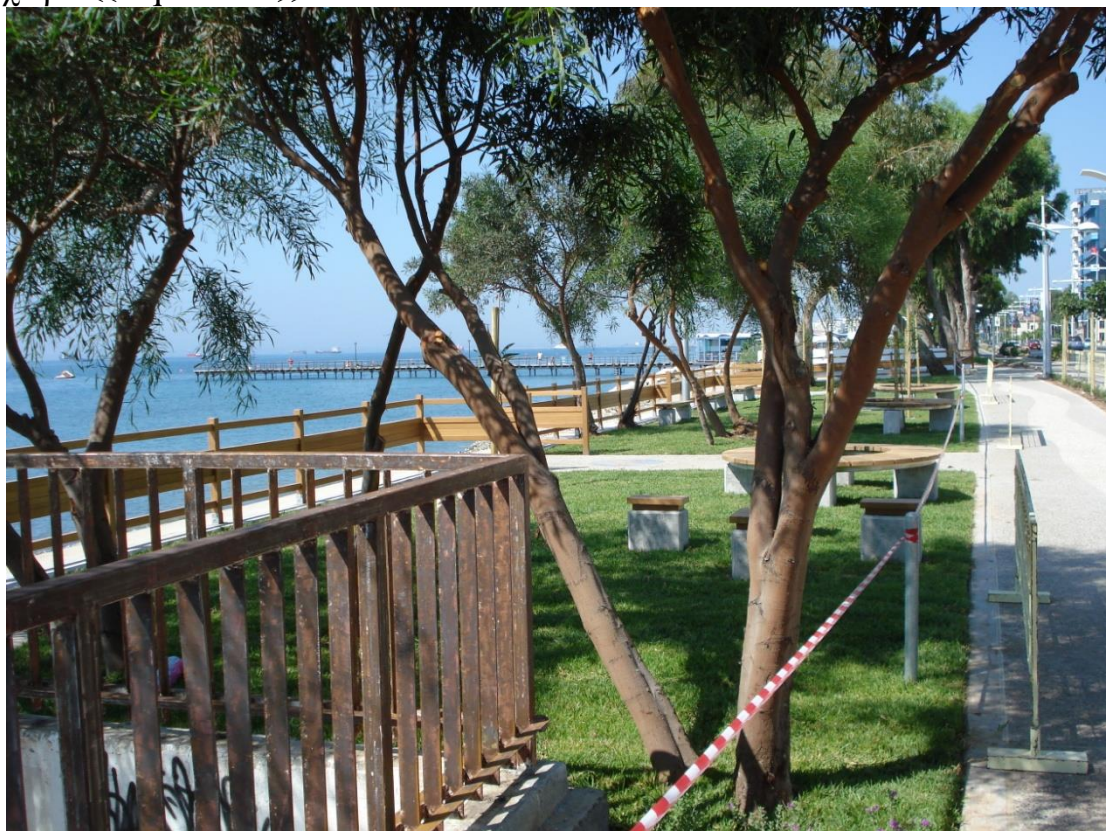


Εικ.25
Πρόταση ανάπλασης της Ακτής Ολυμπίων

Η χρησιμοποίηση διαφορετικού υλικού, πλακόστρωτου, στο δρόμο μεταξύ της εκκλησίας των Φράγκων και του Εναερίου δημιουργεί την εικόνα μιας ενιαίας πλατείας και επιτυγχάνει την οπτική και λειτουργική σύνδεση των χαρακτηριστικών χρήσεων του ΓΣΟ, του Δημοσίου Κήπου, του Δημοτικής Πινακοθήκης και του χώρου του Εναερίου.

Οι χώροι στάθμευσης οι οποίοι προτείνονται βόρεια του δρόμου, αυτοί που θα ευρίσκονται επάνω στη βόρεια λωρίδα του δρόμου και ο χώρος στον Εναέριο, όπου υπάρχει πρόθεση να γίνει πολυόροφος χώρος στάθμευσης, θα εξυπηρετούν περίπου 800 αυτοκίνητα. Αυτό είναι κάτι το οποίο οι ανάγκες της περιοχής το επιβάλλουν. Προβλέπεται επίσης η εγκατάσταση ειδικών στάσεων και διευκολύνσεων για την καλύτερη πρόσβαση των αναπήρων και γενικά των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Με την πρόταση επαναφέρεται το ιστορικό «Ακταίο» στην ανατολική πλευρά της επίχωσης και προτείνεται αυτό να εκτελεσθεί με αρχιτεκτονικό διαγωνισμό, να έχει πρόσβαση από τη στεριά με ξύλινη αποβάθρα και να περιλαμβάνει εστιατόριο και υποβρύχιο εκθεσιακό χώρο «Aquarium».



Εικ.26
Άποψη της Ακτής Ολυμπίων

2. Γραμμικό πάρκο Γαρύλλη

Στόχος του έργου είναι η αναστροφή της υφισταμένης κατάστασης περιθωριοποίησης της κοίτης του ποταμού Γαρύλλη μέσα από σχεδιασμένες επεμβάσεις ανάπλασης, οργάνωσης και κυκλοφοριακής διαχείρισης η οποία προβλέπει σύνδεση με ποδηλατόδρομο, πεζόδρομο και διαμόρφωση γραμμικού πάρκου πρασίνου.

Ο εξωραϊσμός της κοίτης καλύπτει μία απόσταση 5 ½ χιλιομέτρων από το παλαιό λιμάνι μέχρι τα βόρεια όρια του Δήμου Κάτω Πολεμιδιών και από την διασταύρωση νότια της Β΄ Τεχνικής Σχολής μέχρι την οδό Αγίας Φυλάξεως, δυτικά του γηπέδου του Λανιτείου γυμνασίου.

Το έργο αφορά εργασίες καθ' όλο το μήκος του ποταμού και σε γενικές γραμμές θα περιλαμβάνει:

- α. Κατασκευή ποδηλατοδρόμου και πεζοδρόμου.
- β. Αποχετευτικό σύστημα όμβριων υδάτων, όπου χρειάζεται.
- γ. Γραμμικό πάρκο στις παρόχθιες όχθες του ποταμού όπου υπάρχει δυνατότητα βάσει του υφιστάμενου πλάτους της κοίτης του ποταμού.
- δ. Διαμόρφωση, κατά διαστήματα και σε διάφορους χώρους, μικρών πλατειών και παιδοτόπων. Τα σημεία αυτά θα αποτελούν χώρους για συνάθροιση και κοινωνικές δραστηριότητες όπου υπάρχει δυνατότητα βάσει του υφιστάμενου πλάτους της κοίτης του ποταμού. Επίσης οι χώροι θα χρησιμεύουν για την ξεκούραση των περιπατητών και γενικά των επισκεπτών του πάρκου.
- ε. Δενδροφύτευση.
- στ. Κατασκευή τοίχων στα πρανή του ποταμού στα σημεία τα οποία θα κριθεί αναγκαίο.
- ζ. Αναβάθμιση των υφισταμένων γεφυρών και κατασκευή νέων ξυλίνων γεφυρών σε διάφορα σημεία του πάρκου, οι οποίες θα επιτρέπουν σε κάθε πεζό ή ποδηλάτη να διασχίζει με άνεση τις όχθες του ποταμού.
- η. Εγκατάσταση φωτισμού ο οποίος θα προσδώσει φιλόξενο χαρακτήρα στον χώρο για να μπορεί να χρησιμοποιείται και τις βραδινές ώρες.
- θ. Ασφαλή διέλευση του κοινού στα διάφορα σημεία, στα οποία το πάρκο διέρχεται από οδικές αρτηρίες, με την κατασκευή διαβάσεων.

ι. Διατήρηση της μορφολογίας του φυσικού περιβάλλοντος και της φυσιογνωμίας της κοίτης του ποταμού χωρίς να παρεμποδίζεται η φυσική ροή του ποταμού.

ια. Οπτική και λειτουργική σύνδεση του ποταμού με τις οικιστικές περιοχές από τις οποίες διέρχεται.

ιβ. Άρση παρανόμων επεμβάσεων στην κοίτη του ποταμού.



Εικ.27

Άποψη διαμόρφωσης γραμμικού πάρκο Γαρούλλη

Ο σχεδιασμός αντιμετωπίζεται αναλόγως της κάθε περιοχής και του αντιστοίχου περιβάλλοντος χώρου.

Η διαμόρφωση θα συντελέσει καθοριστικά στην εξάλειψη της απαράδεκτης κατάστασης η οποία επικρατεί σήμερα και θα ανακοπεί η ανεξέλεγκτη δραστηριότητα ασυνειδήτων οι οποίοι απορρίπτουν κάθε είδους άχρηστα υλικά και αντικείμενα. Επίσης θα περιορισθεί και θα αποτραπεί η περαιτέρω ρύπανση της κοίτης του ποταμού.

Ο ποταμός Γαρύλλης αποτελεί ένα σημαντικό γεωφυσικό στοιχείο και η αξιοποίησή του, εκτός από άξονα περιπάτου και ποδηλάτου και ένα γραμμικό πάρκο πρασίνου θα δώσει ποιοτική ανάσα στις οικιστικές περιοχές και γενικότερα στην ευρύτερη περιοχή η οποία περιβάλλει τον ποταμό.



Εικ.28

Άποψη διαμόρφωσης γραμμικού πάρκου Γαρύλλης

Η διαμόρφωση του πάρκου θα προσφέρει ασφαλή διαδρομή για ποδηλατιστές τόσο για σκοπούς άσκησης και ψυχαγωγίας όσο και για εναλλακτική διακίνηση αντί της χρήσης αυτοκινήτου από τις βόρειες συνοικίες προς το εμπορικό κέντρο της πόλης, αλλά και προς τις περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος όπως είναι η μαρίνα, το παλιό λιμάνι και η προκυμαία. Θα είναι επομένως εκτεταμένη η χρήση του από φοιτητές, από μαθητές και γενικά από νέους ανθρώπους οι οποίοι κατοικούν στις βορειότερες συνοικίες και εργάζονται ή φοιτούν στο κέντρο.

Ιδιαίτερα χρήσιμο το έργο αυτό θα είναι για τους φοιτητές του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου ώστε να έχουν γρήγορη και εύκολη πρόσβαση τους προς τα κτίρια του.

Το έργο αυτό θα εμπλουτίσει τους ποδηλατόδρομους και πεζόδρομους της πόλης με στόχο την προσέλκυση του επισκέπτη και του τουρίστα σε μια διαφορετική διαδρομή από τη συνηθισμένη.

Τέλος θα συμβάλει ουσιαστικά στην ανάπλαση μια εγκαταλειμμένης, περιφρονημένης και παρεξηγημένης περιοχής και θα αναζωογονήσει γειτονιές όπου οι χώροι πρασίνου και περιπάτου είναι πολύ λίγοι.

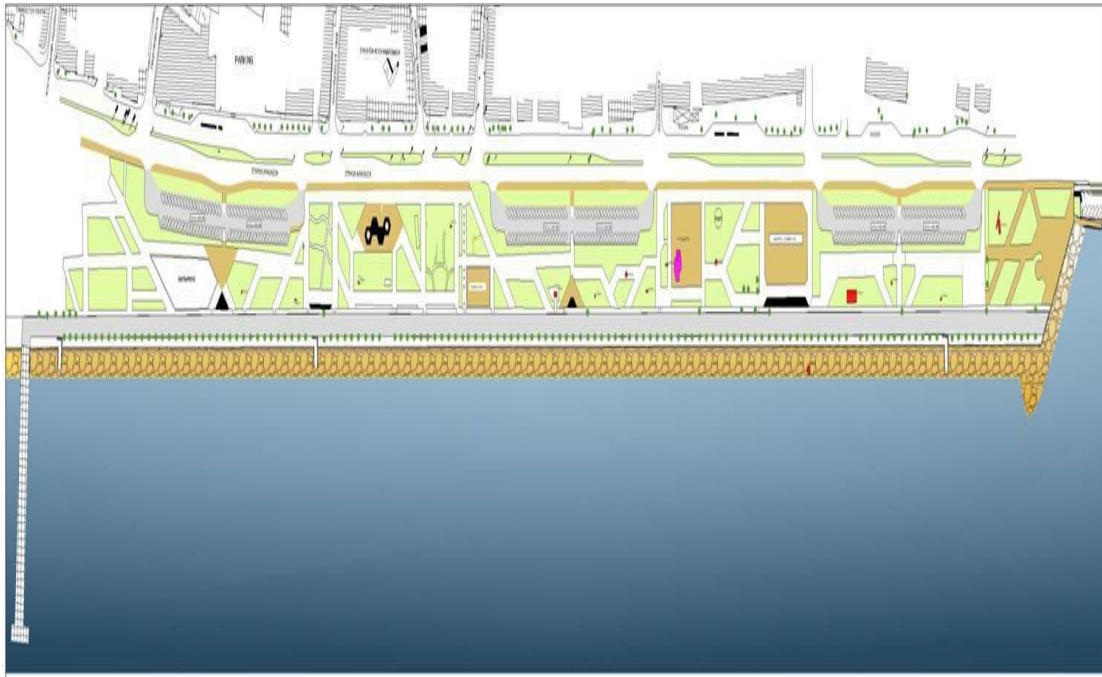


Εικ.29

Σχέδιο διαμόρφωσης γραμμικού πάρκου Γαρύλλη

3. Πολυλειτουργικό παραθαλάσσιο πάρκο (Επίχωση)

Α. Η σημερινή μορφή του πάρκου



Εικ.30

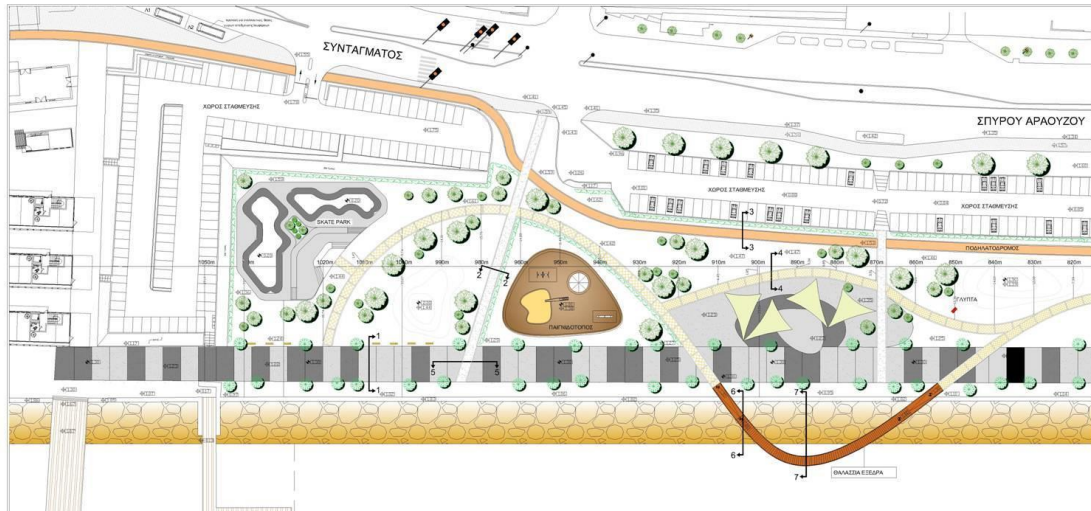
Πολυλειτουργικό παραθαλάσσιο πάρκο (Επίχωση)
(Σημερινή μορφή)



Εικ.31

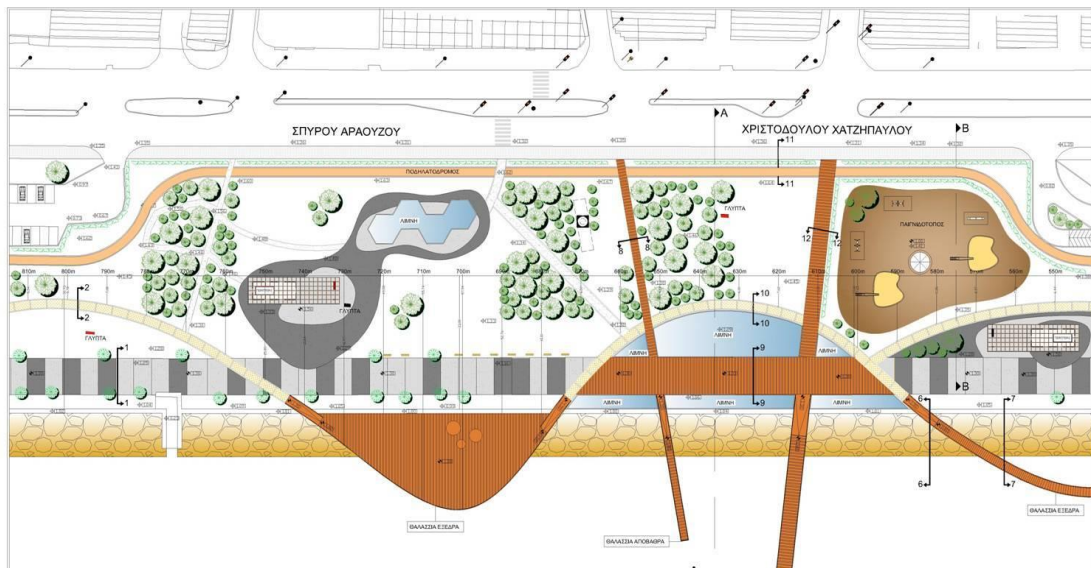
Πολυλειτουργικό παραθαλάσσιο πάρκο (Επίχωση)
(Σημερινή μορφή)

την κατασκευή της «Μαρίνας» και της «Ακταίας Οδού», μέχρι το νέο λιμάνι Λεμεσού.



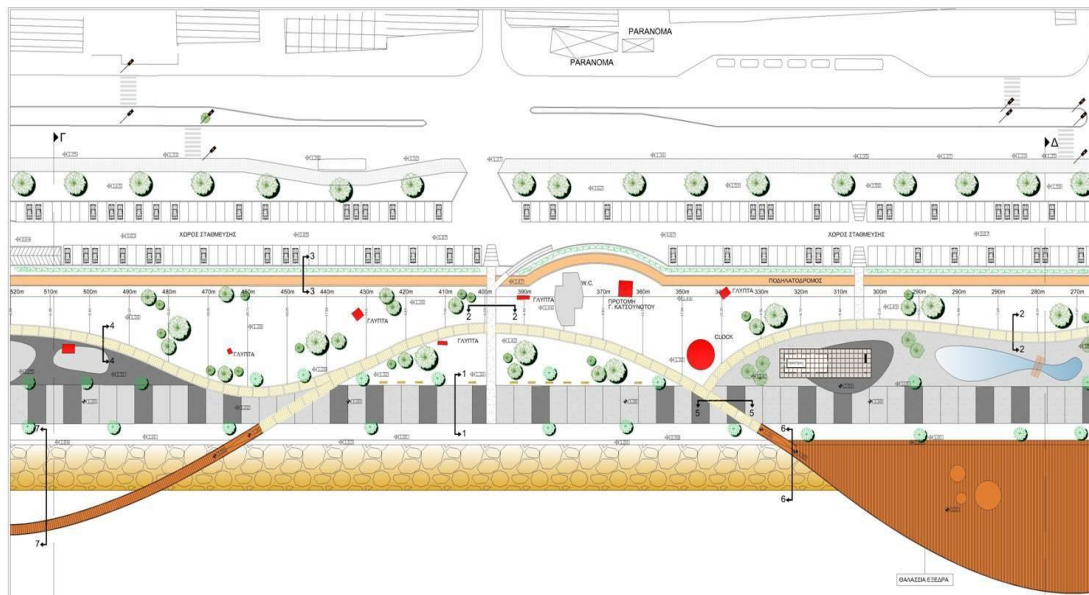
Εικ.33

Πρόταση διαμόρφωσης πολυλειτουργικού παραθαλάσσιου πάρκου



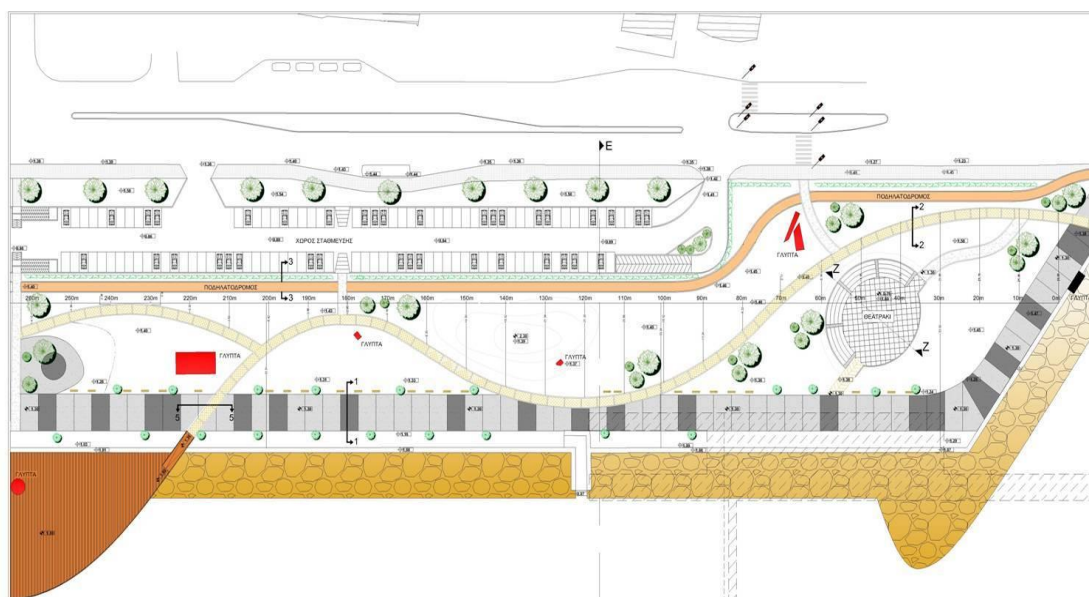
Εικ.34

Πρόταση διαμόρφωσης πολυλειτουργικού παραθαλάσσιου πάρκου



Εικ.35

Πρόταση διαμόρφωσης πολυλειτουργικού παραθαλάσσιου πάρκου



Εικ.36

Πρόταση διαμόρφωσης πολυλειτουργικού παραθαλάσσιου πάρκου

1. Στόχοι

Η ανάγκη για αναδιαμόρφωση του μώλου βασίζεται στα νέα δεδομένα ανάπτυξης τα οποία χρονολογικά οριοθετούνται από το 2002 με το σχεδιασμό του «Σχεδίου Περιοχής κέντρου Λεμεσού - Πρόνοιες και μέτρα πολιτικής», αλλά και στις νέες απαιτήσεις και στις ανάγκες των χρηστών του χώρου του μώλου οι οποίες έχουν εντοπισθεί και που ορίζονται πιο κάτω:

α) Η επίχωση πρέπει να συνδεθεί, τόσο λειτουργικά όσο και σημειωτικά, με την υπόλοιπη πόλη με διάφορες προσβάσεις και διαμορφώσεις επί του παραλιακού μετώπου ώστε να αποκατασταθεί η λειτουργική σχέση του κέντρου της πόλης με την θάλασσα, αξιοποιώντας ευκαιρίες που απομένουν, χωρίς ωστόσο να παραβλέπονται γενικότερες αρχές του σχεδιασμού που διέπουν το σύνολο της πόλης.

β) Ο καθορισμός της λειτουργικής σχέσης της περιοχής βόρεια του παραλιακού δρόμου με το παραλιακό μέτωπο που ορίζεται από το μώλο, το παλιό λιμάνι και μικρή περιοχή δυτικά του λιμανιού όπου προγραμματίζεται η χωροθέτηση της μαρίνας με όλες τις παρεμφερείς χρήσεις που είναι ενσωματωμένες στο σχέδιο της ευρύτερης περιοχής της μαρίνας.

Η ένταξη του παραλιακού μετώπου μώλου, στη μελέτη, βασίζεται στις πρόνοιες του «Σχεδίου Περιοχής» στο οποίο αποδίδεται ιδιαίτερη σημασία στον παράλιο χαρακτήρα της πόλης και αφορούν κυρίως στη λειτουργική και χωρική δομή του σχεδίου δημιουργώντας οπτικές και λειτουργικές σχέσεις παραλιακού μετώπου και ενδοχώρας.

2. Παράμετροι Σχεδιασμού

α. Χώροι στάθμευσης

Η αυξημένη ζήτηση σε χώρους στάθμευσης οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, κυρίως όμως εντοπίζεται στους εξής:

- Στη μεγάλη χρήση από το κοινό των εγκαταστάσεων της Ακτής Ολυμπίων.
- Στη δημιουργία περισσότερων μονάδων (οικιστικών και γραφείων) στο βόρειο τμήμα του παραλιακού δρόμου.
- Στα νέα δεδομένα τα οποία δημιουργούνται με την κατασκευή, στο ανατολικό άκρο της επίχωσης, του κέντρου αναψυχής και του νέου Γ.Σ.Ο(Γυμναστικού Συλλόγου Ολύμπια) και την ανάγκη για εξεύρεση επιπλέον χώρων στάθμευσης.

Η πρόταση αφορά την επιμήκυνση του ανατολικότερου χώρου στάθμευσης και την ένωσή του με τον μεσαίο, ενώ ταυτόχρονα ακυρώνεται τμήμα του μεσαίου χώρου για τη λειτουργία του άξονα της οδού Ανεξαρτησίας και την ασφαλή έξοδο μακριά από την φωτοελεγχόμενη συμβολή. Ο νέος σχεδιασμός προσφέρει αύξηση της χωρητικότητας του χώρου στάθμευσης κατά περίπου 100 θέσεις οχημάτων.

Έχει σχεδιασθεί και εναλλακτική πρόταση για την κατασκευή υπογείου χώρου στάθμευσης, στον χώρο που προαναφέρθηκε, χωρητικότητας περίπου 320 οχημάτων. Η ομάδα μελέτης εκφράζει τους σοβαρούς ενδοιασμούς της για τη δυνατότητα υλοποίησης τέτοιου χώρου για λόγους κατασκευαστικού κόστους, ασφάλειας των χρηστών, παράνομης χρήσης του χώρου και δημιουργίας ερείσματος για αύξηση της παραβατικότητας.

Προτείνεται επίσης ως εναλλακτική πρόταση να γίνει κατασκευή του νέου χώρου στάθμευσης στο δυτικό όριο της επίχωσης, το οποίο θα συνδεθεί με το χώρο στάθμευσης που διαμορφώνει η Αρχή Λιμένων στα πλαίσια της ανάπλασης του Παλαιού Λιμανιού. Η εναλλακτική αυτή πρόταση προσφέρει 80 θέσεις στάθμευσης. Ο σχεδιασμός έγινε σε συνεργασία με τους μελετητές του έργου «Ανάπλαση του Παλαιού Λιμανιού» και εντάσσεται στο χώρο. Θα πρέπει να γίνουν διαβουλεύσεις με την Αρχή Λιμένων για την υλοποίηση της πρότασης και τον τρόπο διαχείρισης του χώρου στάθμευσης.



Εικ.37

Σημερινή άποψη αποβάθρας πολυλειτουργικού παραθαλασσίου πάρκου



Εικ.38

Σημερινή άποψη αποβάθρας πολυλειτουργικού παραθαλάσσιου πάρκου.

β. Οριοθέτηση ποδηλατοδρόμου

Με την εφαρμογή του δικτύου ποδηλατοδρόμων σε τμήμα του παραλιακού μετώπου είναι αναγκαία η συμπλήρωσή του, στο χώρο του μώλου, συνδέοντας την Ακτή Ολυμπίων με το παλιό λιμάνι όπως προβλέπει το βασικό δίκτυο του «Σχεδίου Περιοχής». Ο ποδηλάτης μπορεί από το μώλο να κατευθυνθεί στους πόλους που δημιουργεί το ΤΕ.ΠΑ.Κ (Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου) και το κέντρο της πόλης.

Ο ποδηλατόδρομος προτείνεται να οριοθετηθεί νότια των χώρων στάθμευσης και μακριά από τους πεζόδρομους για να μην επηρεάζει την ασφαλή περιδιάβαση των πεζών. Σε συνεργασία με την Αρχή Λιμένων και τους μελετητές του έργου της «Ανάπλασης του Παλαιού Λιμανιού» επιτεύχθηκε η σύνδεση του ποδηλατοδρόμου μέχρι τα δυτικά όρια του παλαιού λιμανιού. Θα πρέπει να διευθετηθεί η συνέχιση του ποδηλατοδρόμου είτε διαμέσου της μαρίνας είτε βορειότερα ώστε να συνδεθεί μελλοντικά με την Ακταία οδό.



Εικ.39

Σημερινή άποψη ποδηλατοδρόμου πολυλειτουργικού πάρκου

γ. Λειτουργική και οπτική σύνδεση με τους κύριους άξονες βόρεια του παραλιακού δρόμου

Η ανάγκη αποκατάστασης της λειτουργικής σχέσης και της σημειωτικής σύνδεσης του κέντρου της Λεμεσού με την θάλασσα, αξιοποιώντας τους άξονες κυκλοφορίας, είναι πρωταρχικός στόχος του σχεδιασμού. Οι άξονες που αναγνωρίζονται όπως η οδός Ανεξαρτησίας που είναι προέκταση της Ιφιγενείας, ο πεζόδρομος Δημητρίου Χατζηπαύλου, η οδός Γεωργίου Κατσουνωτού και άλλοι οδοί παρέχουν τη δυνατότητα φυσικής και οπτικής σύνδεσης του κέντρου με τη θάλασσα δημιουργώντας έτσι στοιχεία αναγνώρισης τόσο από την πλευρά της θάλασσας όσο και από τους άξονες. Ως ο πιο δυνατός άξονας αναγνωρίζεται η οδός Ανεξαρτησίας.

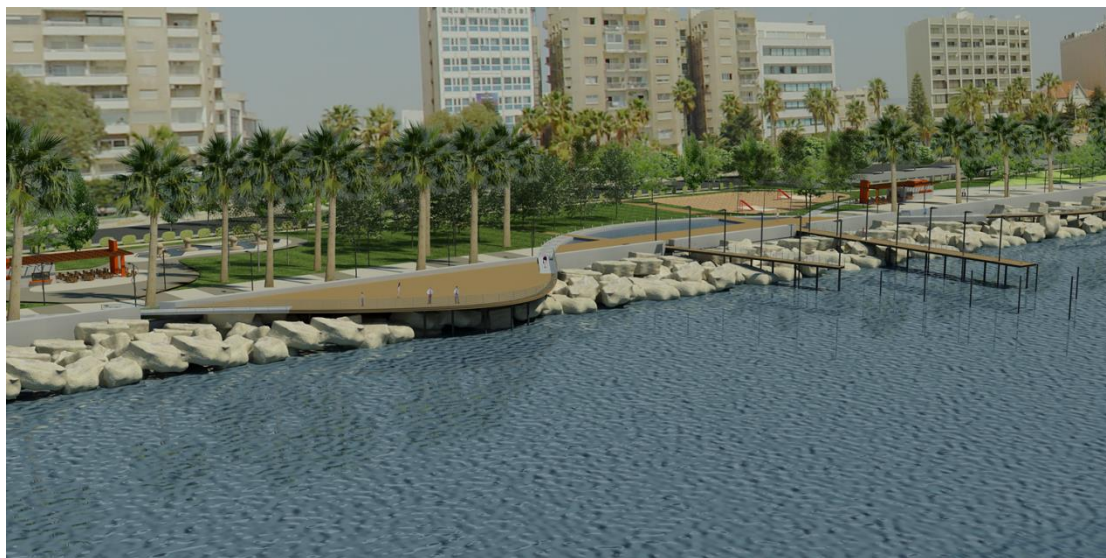
δ. Η οροθέτηση κτιρίου με χρήση εστιατορίου στο ανατολικό άκρο του μώλου



Εικ.40

Σημερινή άποψη καφετέριας πολυλειτουργικού πάρκου

**ε. Χωροθέτηση μικρού αμφιθεατρικού πλατώματος για εκδηλώσεις
θεματικές και αναψυχής**



Εικ.41

Άποψη σχεδίου διαμόρφωσης αμφιθέατρου πολυλειτουργικού πάρκου

στ. Κατασκευή αναψυκτηρίων και τουαλετών

Ήδη έχουν κατασκευασθεί δημόσιες τουαλέτες σε αντικατάσταση των λυομένων και με προοπτική την κατασκευή αναψυκτηρίου σε παρακείμενο ελεύθερο χώρο. Επιπλέον χωροθετείται ακόμη ένα αναψυκτήριο με τουαλέτες και ένα περίπτερο.



Εικ.42

Σημερινή άποψη καφετέριας πολυλειτουργικού πάρκου

ζ. Πεζόδρομοι – Ιεράρχηση πορείας πεζών

Η ανάγκη επαφής του περιπατητή με το υγρό στοιχείο καθόρισε τη δημιουργία νέας πορείας των πεζών με αρχική θέση στην υφιστάμενη θωράκιση από βράχους. Με την τοποθέτηση στο χώρο διαφόρων γλυπτών διαφάνηκε η ανάγκη προβολής τους, αλλά και ένταξής τους σε μία εναλλακτική πορεία πεζών.

Σε συνδυασμό με τις νέες παραμέτρους η μελέτη προτείνει την υφιστάμενη πορεία πεζών σαν τον κύριο πεζόδρομο σε συνδυασμό με πλατώματα στη θάλασσα και δημιουργεί δευτερεύουσα πορεία, περιβάλλοντας τα γλυπτά και διαχωρίζοντας χώρους πρασίνου και πλατείες για οργάνωση εκδηλώσεων.



Εικ.43

Κύριος πεζόδρομος πολυλειτουργικού πάρκου

η. Προτείνεται να ενισχυθούν οι παιδότοποι και οι χώροι για skateboard.

Στο σχεδιασμό για την αναδιαμόρφωση του μώλου λαμβάνονται επίσης υπ' όψιν τα πιο κάτω δεδομένα:

- Τα υφιστάμενα σιντριβάνια.
- Τα υφιστάμενα γλυπτά.
- Οι υφιστάμενες διαμορφώσεις χώρων πρασίνου από διάφορες εταιρείες.
- Η φθορά λόγω χρόνου, καιρικών συνθηκών, περιβάλλοντα χώρου (θάλασσα), ανθρωπίνου παράγοντα κ.λ.π.



Εικ.44

Γλυπτά τα οποία έχουν φτιάξει πολίτες του Δήμου Λεμεσού για το πάρκο

4. Δημόσιος Κήπος

Ο Δημόσιος Κήπος της Λεμεσού είναι το μεγαλύτερο και το πιο αξιόλογο πάρκο μέσα στην πόλη από το 1950. Σε αυτό ευρίσκεται ο μοναδικός ζωολογικός κήπος της Κύπρου, γεγονός το οποίο αποτελεί ένα μοναδικό πόλο έλξης επισκεπτών. Μέσα στον Δημόσιο Κήπο έχουν τοποθετηθεί νέα παγκάκια και έχουν προστεθεί καινούρια παιγνίδια και εγκαταστάσεις για τα μικρά παιδιά, αλλά και για τους μεγάλους .



Εικ.45

Σημερινή μορφή παιδότοπου στον Δημόσιο Κήπο



Εικ.46

Σημερινή μορφή αμφιθέατρου στον Δημόσιο Κήπο



Εικ.47
Σημερινή μορφή συντριβανιού στον Δημόσιο Κήπο



Εικ.48
Σημερινή μορφή παιδότοπου στον Δημόσιο Κήπο

5 Άλλα πάρκα

α. Πάρκο στην οδό Μονής Μαχαιρά

Προτείνεται η διαμόρφωση του πάρκου στην οδό Μονής Μαχαιρά με δένδρα, λουλούδια και πεζόδρομους.



Εικ.49

Πάρκο στην οδό Μονής Μαχαιρά

β. Πάρκο στην οδό Αγίας Ειρήνης

Προτείνεται η διαμόρφωση του πάρκου στην οδό Αγίας Ειρήνης στην περιοχή Καθολικής με δένδρα, θάμνους, ποώδη καλλωπιστικά φυτά, τεχνητές λίμνες, παιχνίδια και παγκάκια.



Εικ.50

Σχέδιο διαμόρφωσης πάρκου Αγίας Ειρήνης
(Περιοχή Καθολικής)

γ. Πάρκο επί των οδών Άγκυρας, Φερζί πασά και Ν. Καντζάρου

Προτείνεται η διαμόρφωση του πάρκου επί των οδών Άγκυρας, Φερζί πασά και Νικολάου Καντζάρου με δένδρα, θάμνους, ποώδη καλλωπιστικά φυτά, παιδότοπο, ποδηλατοδρόμο και δημόσιες τουαλέτες.



Εικ.51

Σχέδιο διαμόρφωσης πάρκου επί των οδών Άγκυρας, Φερζί πασά και Ν. Καντζάρου

δ. Πάρκο επί των οδών Πλούτωνος και Γρίβα Διγενή

Πάρκο επί των οδών Πλούτωνος και Γρίβα Διγενή στην περιοχή του Αγίου Νικολάου με δένδρα, θάμνους, ποώδη καλλωπιστικά φυτά, παγκάκια και πλακοστρώσεις.



Εικ.52

Πάρκο επί των οδών Πλούτωνος και Γρίβα Διγενή

ε. Πάρκο επί της οδού Ομήρου

Το πάρκο αυτό ευρίσκεται επί της οδού Ομήρου στην περιοχή Αγίου Νικολάου και έχει παιδικά παιχνίδια, παγκάκια και πλακόστρωση.



Εικ.53

Πάρκο επί της οδού Ομήρου
στην περιοχή Αγίου Νικολάου



Εικ.54

Πάρκο επί της οδού Ομήρου
στην περιοχή Αγίου Νικολάου

Β. Πλατείες

1. Πλατεία έναντι Γ.Σ.Ο (Γυμναστικού συλλόγου <<Ολύμπια>>)

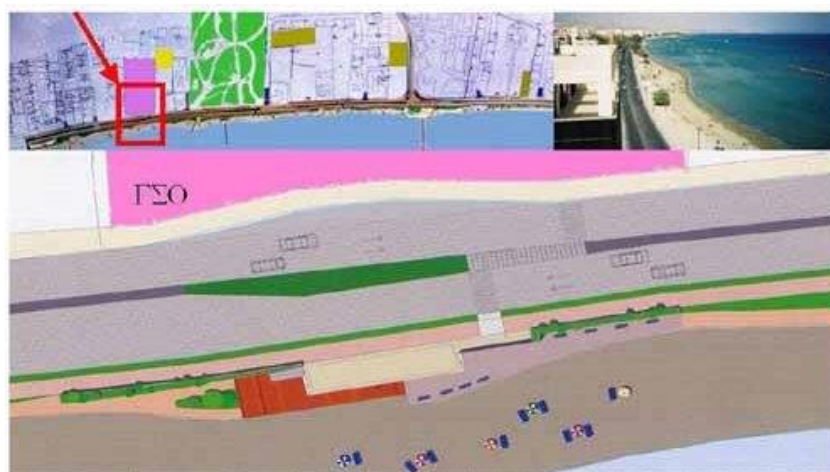
Η πλατεία διαμορφώνεται σε τρία διαφορετικά επίπεδα με το κεντρικό τμήμα της να θεωρείται σαν προέκταση του δρόμου. Αυτό θα αποτελεί κοινό χώρο με το ανοικτό πλέον γυμναστήριο του ΓΣΟ (Γυμναστικού συλλόγου <<Ολύμπια>>) και με τέτοιο τρόπο που οι δραστηριότητές του να μπορούν ανά πάσα στιγμή να επεκταθούν στην ακτή, αφού αποκοπεί ο δρόμος. Επίσης διαμορφώνεται ξύλινη εξέδρα.

Προτείνεται στο χώρο να δοθεί η ονομασία << Πλατεία Ολυμπίων >>



Εικ.55

Πλατεία έναντι Γ.Σ.Ο
(Γυμναστικού συλλόγου <<Ολύμπια>>)



Εικ.56

Προτεινόμενη διαμόρφωση
έναντι πλατείας Γ.Σ.Ο
(Γυμναστικού συλλόγου <<Ολύμπια>>)

2. Πλατεία έναντι Φραγκοκλησιάς

Η πλατεία διαμορφώνεται σε δύο επίπεδα και ακολουθεί την γραμμή της ακτής. Στο υψηλότερο επίπεδο χωροθετείται μικρό περίπτερο με χώρο για καθίσματα , ενώ στο χαμηλότερο οι χώροι υγιεινής.

Στην πλατεία προβλέπονται εγκαταστάσεις. Αυτές θα έχουν και διευκολύνσεις για άτομα με ειδικές ανάγκες, οι οποίες προεκτείνονται μέχρι τη θάλασσα.

Χρησιμοποιούνται κατασκευές με θαλασσινές παραστάσεις.

Στο δυτικό μέρος, όπου τοπιοτεχνείται χώρος πρασίνου, προτείνεται η τοποθέτηση <<τροχού>> στον παιδότοπο.

Προτείνεται στο χώρο να δοθεί η ονομασία <<Πλατεία Ακταίου>>.



Εικ.57

Προτεινόμενη διαμόρφωση πλατείας έναντι Φραγκοκλησιάς



Εικ.58
Προτεινόμενη διαμόρφωση πλατείας έναντι Φραγκοκλησιάς



Εικ.59
Προτεινόμενη διαμόρφωση πλατείας έναντι Φραγκοκλησιάς

3. Πλατεία έναντι εναερίου

Το υφιστάμενο πλάτωμα διαμορφώνεται σε δύο επίπεδα με το πιο χαμηλό να διαμορφώνεται στο μέρος κοντά στη θάλασσα.

Σαν χρήση προτείνεται η ποικίλη ψυχαγωγία σε συνδυασμό με το υπαίθριο μπαράκι με κάλυψη από, ελαφριάς κατασκευής, τέντες έτσι που να δίνει την αίσθηση της κίνησης.

Η υφιστάμενη αποβάθρα επισκευάζεται, ενώ στην κατάληξη του άξονα της λεωφόρου Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ προτείνεται να τοποθετηθεί μια μακέτα η οποία θα επεξηγεί την ιστορία του χώρου (εναέριος σιδηρόδρομος με τα βαγονάκια του οποίου μεταφερόταν ο αμίαντος για να φορτωθεί στα καράβια τα οποία προσάραζαν στην υφιστάμενη αποβάθρα).



Εικ.60

Χάρτης στον οποίο φαίνεται η σημερινή μορφή της πλατείας έναντι εναερίου

Προτείνεται η ενίσχυση του πρασίνου (υψηλά δένδρα) στις δυο άκρες της πλατείας έτσι ώστε ο ερχόμενος, από τη λεωφόρο Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ να βλέπει αυτή να ανοίγεται μπροστά του, σαν παράθυρο, με θέα τη θάλασσα.



Εικ.61

Σχέδιο ανάπλασης πλατείας έναντι εναερίου



Εικ.62

Σχέδιο ανάπλασης πλατείας έναντι εναερίου



Εικ:63

Σχέδιο ανάπλασης πλατείας έναντι εναερίου

Προχωρώντας, ανατολικά του εναερίου, συναντά κανείς την υφιστάμενη πλατεία η οποία στην πρόταση διαμορφώνεται σε πάρκο - παιδότοπο αυτό θα γίνει με την τοποθέτηση ξύλινου πατώματος και καταλλήλων παιγνιδιών. Στο χώρο προτείνεται μικρό περίπτερο.



Εικ.64

Σημερινή μορφή πλατείας έναντι εναερίου

4. Πλατεία Αγκυροβολίου στις πρώην αποθήκες Θεοδοσίου

Περπατώντας κάποιος μέσα από αλέα δένδρων συναντά την τελευταία οργανωμένη πλατεία, την πλατεία Αγκυροβολίου. Αυτή έχει διευκολύνσεις περιπτέρου, υπόγεια, αποδυτήρια, τέντες για σκίαση και διευκολύνσεις για άτομα με ειδικές ανάγκες. Οργανώνονται κερκίδες στη φυσική μορφολογία του εδάφους και χρησιμοποιούνται υλικά όπως είναι η πέτρα και το ξύλο.

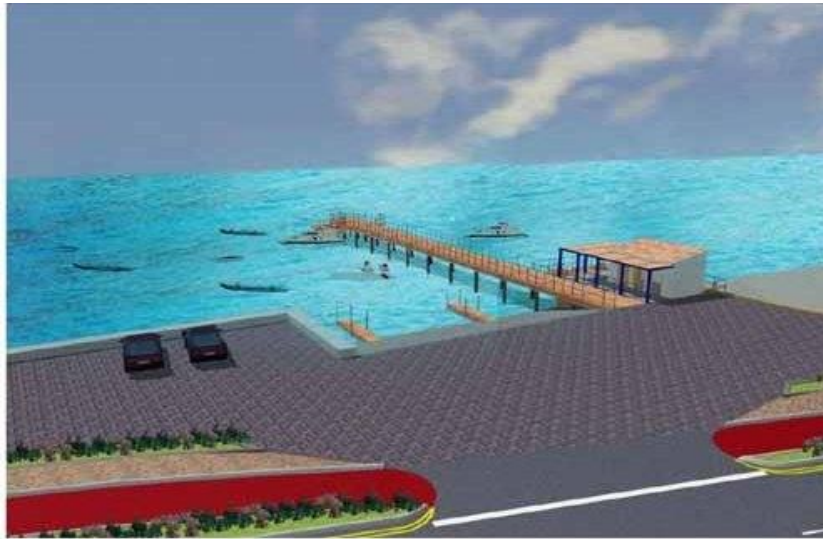


Εικ.65
Πλατεία Αγκυροβολίου
στις πρώην αποθήκες Θεοδοσίου



Εικ.66
Σχέδιο ανάπλασης πλατείας Αγκυροβολίου
στις πρώην αποθήκες Θεοδοσίου

Δίνεται έμφαση στις αθλητικές δραστηριότητες μορφής παιχνιδιών παραλίας όπως αυτά έχουν ήδη καθιερωθεί στο χώρο (beach volley, beach ball κ.ά) .



Εικ.67

Σχέδιο ανάπλασης πλατείας Αγκυροβολίου

Στην ανατολικότερη άκρη της ακτής ρυθμίζεται οργανωμένος χώρος για τέσσερις ράμπες ολίσθησης μικρών σκαφών σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα.

Σαν προέκταση αυτών προτείνεται η δημιουργία νέας ξύλινης αποβάθρας στην άκρη της οποίας χωροθετείται μικρό παραδοσιακό καφενείο.



Εικ.68

Σχέδιο ανάπλασης πλατείας Αγκυροβολίου

5. Πλατεία έναντι Δημοσίου Κήπου

Προβλέπεται διαμόρφωση δυο κυκλικών πλατωμάτων με χωροθέτηση στο μεγάλο πλάτωμα μικρού περιπτέρου και χώρων υγιεινής με διευκολύνσεις για άτομα με ειδικές ανάγκες .

Στο μικρό πλάτωμα το οποίο τοποθετείται απέναντι από τον άξονα της οδού Ολυμπίων διαμορφώνονται αμφιθεατρικά καθίσματα, σε σχήμα κερκίδας, τα οποία οδηγούν στο επίπεδο της άμμου διατηρώντας έτσι τη μορφολογία του εδάφους. Στα πατώματα σχηματίζονται με ψηφίδες θαλασσινές παραστάσεις.

Ο χώρος γίνεται ιδανικός για διεξαγωγή εκδηλώσεων για παιδιά.

Προτείνεται τοποθέτηση τέντας για σκίαση στο χώρο των περιπτέρων, επάνω από τις κερκίδες, αλλά και στον πεζόδρομο μεταξύ των δυο οργανωμένων πλατειών.



Εικ.69

Χάρτης στον οποίο φαίνεται η πλατεία έναντι του Δημοσίου Κήπου

Σε συνδυασμό με το χώρο πρασίνου ο οποίος διαμορφώνεται ανάλογα, επιτυγχάνεται η σύνδεση των δυο πλατωμάτων και από την πλευρά του δρόμου, κάτι το οποίο δίνει τη δυνατότητα σύνδεσης των εκδηλώσεων οι οποίες διεξάγονται μέσα στο Δημόσιο Κήπο με την ακτή.

Προτείνεται να δοθεί στο χώρο αυτό η ονομασία <<Πλατεία Διονύσου>>.

6. Πλατεία Κάστρου

Προτείνεται η διαμόρφωση της πλατείας Κάστρου με φυτεύσεις διαφόρων φυτών όπως δένδρων και θάμνων, δημόσιες τουαλέτες, παγκάκια, καθιστικούς χώρους και πλακοστρώσεις.



Εικ.70

Σχέδιο διαμόρφωσης της πλατείας Κάστρου



Εικ.71

Σημερινή άποψη της πλατείας Κάστρου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI.ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟ ΛΕΜΕΣΟΥ

Η συντήρηση του αστικού πρασίνου του Δήμου Λεμεσού γίνεται από το Τμήμα πρασίνου του Δήμου. Ο προϊστάμενος διευθυντής είναι γεωπόνος. Αυτός προϊσταται, φροντίζει και συντονίζει την σωστή λειτουργία των τμημάτων τα οποία υπάγονται στο Τμήμα πρασίνου.

Ο προϊστάμενος του τμήματος είναι υπεύθυνος και φροντίζει τα εξής:

1. Την καθαριότητα και την συντήρηση των δένδρων τα οποία ευρίσκονται στα πεζοδρόμια και στους κεντρικούς δρόμους.
2. Την καθαριότητα και την συντήρηση των πάρκων και των πλατειών του Δήμου.
3. Την καθαριότητα και την συντήρηση των νησίδων και των κυκλοφοριακών κυκλικών κόμβων που υπάγονται στον Δήμο.
4. Τον συντονισμό του προγράμματος κλαδευμάτων τα οποία γίνονται από του Δήμο για κάθε δημότη.
5. Την λήψη αποφάσεων για την τοποθέτηση πρασίνου σε χώρους πρασίνου.
6. Τον συντονισμό της άρδευσης σε όλους τους χώρους πρασίνου του Δήμου.
7. Τον ψεκασμό των χώρων αυτών όταν οι συνθήκες το απαιτούν.
8. Την παρακολούθηση των νέων έργων, καθώς και την επιλογή του υλικού το οποίο θα χρησιμοποιηθεί.
9. Την συνεργασία με τον Δήμαρχο, τον Αντιδήμαρχο και τα μέλη του Δημοτικού συμβουλίου για την σωστή λειτουργία του τμήματος και την ικανοποίηση των αιτημάτων των δημοτών.



Εικ.72

Γραφεία Τμήματος πρασίνου
του Δήμου Λεμεσού

Το Τμήμα Πρασίνου του Δήμου Λεμεσού περιλαμβάνει το εξής προσωπικό:

1. Τον προϊστάμενο: Αυτός είναι γεωπόνος.
2. Ένα επιστάτη.
3. Ένα άτομο στην γραμματεία του τμήματος.
4. Ένα συνεργείο, των 6 ατόμων, καθαριότητας του Δημοσίου Κήπου.
5. Ένα συνεργείο, των 4 ατόμων, για κλαδεύματα σε πεζοδρόμια.
6. Ένα συνεργείο, των 4 ατόμων, για πάρκα και πλατείες.
7. Ένα συνεργείο, των 4 ατόμων, για κυκλικούς κόμβους και νησίδες.
8. Ένα συνεργείο, των 2 ατόμων, στην υδροφόρα για άρδευση.
9. Ένα συνεργείο, των 2 ατόμων, για την συντήρηση και την εγκατάσταση παιχνιδιών για τα μικρά παιδιά.
10. Από ένα συνεργείο, των 6 ατόμων, το οποίο πηγαίνει για εκτέλεση εργασιών καθημερινά στα μεγάλα πάρκα και πλατείες π.χ Ακτή Ολυμπίων, Γραμμικό πάρκο Γαρύλλη κ.τ.λ.

Οι εργασίες οι οποίες εκτελούνται για την συντήρηση του πρασίνου του Δήμου Λεμεσού είναι οι εξής:

1. Φυτεύσεις

- α. Φυτεύσεις εποχιακών ποωδών φυτών.
- β. Φυτεύσεις δένδρων ή θάμνων ή αντικατάσταση παλαιών και καταστραμμένων.

2. Άρδευση

Τα φυτά σε πάρκα και σε πλατείες αρδεύονται με συστήματα άρδευσης αλλά οι νησίδες και οι κυκλικοί κόμβοι αρδεύονται με την υδροφόρα.

3. Λίπανση

Γίνεται όπου και όποτε χρειάζεται από ορισμένα άτομα τα οποία επιλέγονται από τον προϊστάμενο και γεωπόνο του τμήματος και κάτω από την επίβλεψή του.

4. Κλάδευμα

Για την εκτέλεση των κλαδευμάτων υπάρχει ειδικό συνεργείο.

- α. Κλάδευμα διαμόρφωσης : Κλαδεύονται τα νεαρά δένδρα ή οι θάμνοι για να διαμορφωθούν και να αποκτήσουν το επιθυμητό σχήμα.
- β. Κλάδευμα ανανέωσης: Γίνονται κλαδεύματα για την ανανέωση του σχήματος των φυτών, καθώς και για την παραγωγή ανθέων και νέων βλαστών.
- γ. Κλάδευμα συντήρησης: Αφαιρούνται απανθισμένα άνθη και ξηροί βλαστοί.

5. Κοπή δένδρων και θάμνων

Γίνεται κοπή των ξηρών ή των κατεστραμμένων δένδρων και των θάμνων. Επίσης μπορεί να κοπεί ένα δένδρο ή και περισσότερα ή κλαδιά αυτών σε περίπτωση που εμποδίζουν.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα καλώδια της Α.ΤΗ.Κ (Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου) ή της Α.Η.Κ (Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου).

6. Φυτοπροστασία

Οι κυριότεροι εχθροί οι οποίοι προσβάλλουν τα φυτά του αστικού πρασίνου του Δήμου Λεμεσού είναι οι εξής:

- α. Ακρίδες.
- β. Κοκκοειδή (ψώρες).
- γ. Κοχλίες (Σαλιγκάρια Τρέφονται με τα τρυφερά μέρη των φυτών (φύλλα, νέους βλαστούς).
- δ. Λειμιακες (Γυμνοσάλιαγκες)
- ε. Νηματώδεις.
- στ. Προνύμφες (κάμπιες διαφόρων εντόμων).
- ζ. Τετράνυχοι.

Η κυριότερη ασθένεια η οποία προσβάλλει τα φυτά του αστικού πρασίνου του Δήμου Λεμεσού είναι το ωίδιο ή στάκτωμα.

Η καταπολέμηση όλων των εχθρών και ασθενειών στο αστικό πράσινο του Δήμου Λεμεσού γίνεται πάντα με βιολογικά προϊόντα και μέσα για την αποφυγή δημιουργίας προβλημάτων των κατοίκων της πόλης.

7. Εγκατάσταση και συντήρηση παιχνιδιών

Υπάρχει ειδικό συνεργείο το οποίο συντηρεί τα παιχνίδια, αντικαθιστά τυχόν απώλειες και προσθέτει καινούργια παιχνίδια για την ασφάλεια των παιδιών.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΩΝ
ΚΑΛΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ ΠΟΥ
ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ
ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ**

A. Καλλωπιστικά δένδρα

α. Αειθαλή καλλωπιστικά δένδρα

1. Ακακία η κυανόφυλλη
2. Αριά
3. Βραχυχίτων ο σφεδαμόφυλλος.
4. Ευκάλυπτος
5. Καζουαρίνα
6. Κυπαρίσσι ορθόκλαδο
7. Νεραντζιά
8. Πουρνάρι
9. Σφένδαμος η αμβλύφυλλη
10. Σχίνος
11. Χαρουπιά
12. Φίκος

β. Φυλλοβόλα καλλωπιστικά δένδρα

1. Αιλανθος ή βρωμοκαρυδιά
2. Ακακία Κωνσταντινουπόλεως
3. Αλμυρίκι
4. Γιακαράντα
5. Γλεδίσγια
6. Ερυθρίνη
7. Καλλωπιστική Δαμασκηνιά
8. Κατάλη
9. Κελρετόρια
10. Κερκίς ή κουτσουπιά
11. Λεύκη η αργυρόλευκη
12. Μελικκοκιά
13. Μουριά
14. Μποχίνια
15. Πλάτανος ο ανατολικός
16. Ποϊνσιάνα
17. Ροβίνια
18. Σφένδαμος
19. Τζίτζιφιά
20. Φλαμπουαγιά (Delonix regia)

B. Καλλωπιστικοί θάμνοι

α. Αειθαλείς καλλωπιστικοί θάμνοι

1. Αγγελική
2. Αρτεμισία
3. Βερόνικα
4. Βουκαμβίλλια νάνα
5. Γυνέριο
6. Δάφνη
7. Δενδρολίβανο
8. Ευώνυμο
9. Ζουλατζιά (*Bosia cypria*)
10. Ιβίσκος σινικός
11. Ίλεξ
12. Καλλιστήμωνων
13. Λαντάνα
14. Λιγούστρο
15. Μετροσίδερος ή Μητροσίδερος
16. Οθόννα (*Othonna cheirifolia*)
17. Πυράκανθος
18. Πολύγαλα
19. Τεύκριο

β. Φυλλοβόλοι καλλωπιστικοί θάμνοι

1. Βερβερίδα
2. Ιβίσκος ο συριακός
3. Κότινος ο κογγύργιος ή ρους ο κότινος
4. Κρασιά
5. Κυδωνίαστρο το οριζοντιοκλαδές
6. Λαγγεστρέμια
7. Λιγούστρο
8. Λουίζα
9. Λυγαριά
10. Ρουσσέλια
11. Σαμπούκος
12. Σπάρτο
13. Συμφορίκαρπος
14. Τσιντόνια
15. Φορσύθια
16. Φωτίνια

Γ. Αναρριχώμενα καλλωπιστικά φυτά

α. Αειθαλή αναρριχώμενα καλλωπιστικά φυτά

1. Αγιόκλημα
2. Βουκαμβίλλια η Ευειδής
3. Κισσός
4. Μπιγκνόνια
5. Πασσιφλόρα
6. Πλουμπάγκο
7. Ρυγχόσπερμο
8. Τεκόμα

β. Φυλλοβόλα αναρριχώμενα καλλωπιστικά φυτά

1. Γιασεμί
2. Γλυτσίνια
3. Κληματίδα
4. Λαβούρνο
5. Παρθενοκισσός

Δ. Ποώδη καλλωπιστικά φυτά

α. Ετήσια ποώδη καλλωπιστικά φυτά

1. Άλυσσο
2. Αντίρρινο ή σκυλάκι
3. Βασιλικός
4. Βεγόνια
5. Βερβένα
6. Βίγκα
7. Γόμφρενα
8. Ελίχρυσο
9. Ζίννια
10. Ιμπάτιενς ή Έρωτας
11. Καλεντούλα
12. Καλλίστεφος
13. Καλλωπιστικό λάχανο
14. Κλεόμη
15. Νυχτολούλουδο ή δειλινό
16. Πανσές
17. Πορτουλάκα ή Μεταξάκι

- 18.Σάλβια ή Φωτιά
- 19.Σελόσια
- 20.Ταγέτης ή κατηφές
- 21.Ωραίο φύλλο ή κολεός

β. Πολυετή ποώδη καλλωπιστικά φυτά

1. Αργυρόφυλλο
2. Αχίλλεια η χιλιοφύλλη
3. Ασπάραγος (Σπαράγγι)
4. Άστερ
5. Βίγκα
6. Γεράνι
7. Γκαζάνια
8. Διμορφοθήκη
9. Ηλίοψη
- 10.Κάννα
- 11.Λεβάντα
- 12.Λευκάνθεμο ή Μαργαρίτα
- 13.Μπεργκένια
- 14.Μένθα
- 15.Σαντολίνα
- 16.Χρυσάνθεμο

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΚΑΛΛΩΠΙΣΤΙΚΑ ΦΥΤΑ
ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟ ΠΡΑΣΙΝΟ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΕΜΕΣΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι. ΚΑΛΩΠΙΣΤΙΚΑ ΔΕΝΔΡΑ

Τα κυριότερα καλλωπιστικά δένδρα τα οποία χρησιμοποιούνται στο αστικό πράσινο του Δήμου Λεμεσού είναι τα εξής:

Α. Αειθαλή καλλωπιστικά δένδρα

1. Ακακία η κυανοφύλλη *Acacia cyanophylla* Οικογένεια: *Minosaceae*

Καταγωγή: Κατάγεται από την Αυστραλία.



Εικ.73

Ακακία η κυανοφύλλη

Βοτανική περιγραφή: Είναι αειθαλές δένδρο, γρήγορου ρυθμού ανάπτυξης, με ανώμαλη σφαιρική επιφάνεια, ύψους 4-6 m και διαμέτρου κόμης 3-5 m.

Τα φύλλα του είναι επιμήκη (φυλλώδια) και κυανοπράσινα.

Τα άνθη του είναι κίτρινες σφαιρικές κεφαλές. Φέρονται ενωμένα σε ταξιανθίες βότρες.

Ανθίζει τα τέλη του χειμώνα - αρχές της άνοιξης.

Ο καρπός είναι χέδρωπας.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Ευδοκίμει σε ζεστά κλίματα καθώς δεν αντέχει το κρύο. Θερμοκρασία χαμηλότερη του -5°C προκαλεί σημαντικές ζημιές που οδηγούν στην ξήρανση του φυτού.

Είναι ευαίσθητο φυτό στο υπερβολικό ασβέστιο του εδάφους.

Απαιτεί γόνιμα αρδευόμενα εδάφη.

Καλλιέργεια

Κλάδευμα: Επειδή τα κλαδιά του φυτού σπάζουν εύκολα στους δυνατούς ανέμους για το λόγο αυτό χρειάζεται ελαφρό κλάδευμα αραίωσης της κόμης.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται κυρίως με σπόρο. Αυτός σπέρνεται την άνοιξη αφού υποστεί προηγουμένως χειρισμό θερμού ύδατος.

Η μεταφύτευση γίνεται όταν τα φυτάρια αποκτήσουν ύψος 20 με 30 εκατοστά.

Ποικιλίες: *Acacia saligna*, *Mimosa saligna*.

Εχθροί και ασθένειες

α. Εχθροί

Προσβάλλεται από κοκκοειδή και άλλα ημίπτερα. Η καταπολέμηση γίνεται με φυσικούς εχθρούς (κυρίως με παράσιτα υμενόπτερα και αρπακτικά κολεόπτερα), καθώς και με χημικά μέσα, κυρίως με εντομοκτόνα επαφής.

β. Ασθένειες

Η κυριότερη ασθένεια από την οποία προσβάλλεται το φυτό είναι η σκουριά. Αυτή προκαλείται από το μύκητα (*uromycladium terpreianum*).

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται κυρίως στο φύλλωμα του και στην πλούσια ανθοφορία του.

Χρήσεις

α. Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Χρησιμοποιείται κυρίως σε παραλιακές περιοχές στις οποίες φυτεύεται σαν δένδρο δενδροστοιχιών ή σε πυκνή διάταξη για τον σχηματισμό προστατευτικού φράκτη από τους θαλάσσιους ανέμους.

β. Χρησιμοποιείται επίσης: Χρησιμοποιείται επίσης για την συγκράτηση πρανών και αμμωδών εδαφών.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται σε συστάδες στον Δημόσιο Κήπο και σαν μεμονωμένο φυτό στην Ακτή Ολυμπίων και σε άλλα πάρκα.

2. Βραχυχίτων ο σφενδαμόφυλλος
Brachychiton acerifolium
Οικογένεια: Sterculiaceae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Αυστραλία.



Εικ.74

Βραχυχίτων ο σφενδαμόφυλλος

Βοτανική περιγραφή: Ο βραχυχίτων ο σφενδαμόφυλλος είναι αιθαλές δένδρο, μέτριας ανάπτυξης, με πυραμιδοειδή κόμη, ύψους 10-15 μέτρων και διαμέτρου 5-8 μέτρων. Χαρακτηριστικό του βραχυχίτωνα είναι ο όμορφος κορμός του.

Τα φύλλα του είναι βαθυπράσινα και γυαλιστερά με μακρύ μίσχο και βαθείς λοβούς, Είναι τρίλοβα, πεντάλοβα ή και επτάλοβα και θυμίζουν τα φύλλα του σφενδάμου.

Τα άνθη είναι μικρά κωδωνόσχημα, χωρίς πέταλα με κάλυκα στεφανοειδή και κόκκινου χρώματος.

Ανθίζει Μάιο– Ιούνιο.

Ο καρπός είναι σκληρή κάψα και καστανόμαυρη με μεγάλο ποδίσκο.

Ανοίγει αργά και περιέχει σπέρματα τα οποία ομοιάζουν με τα σπέρματα αραβόσιτου (καλαμποκιού).

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Αναπτύσσεται σε όλους τους τύπους εδαφών. Προτιμά ηλιαζόμενες θέσεις. Δεν αντέχει το κρύο. Ευδοκίμει στην ζώνη των εσπεριδοειδών. Αντέχει την ξηρασία, την ζέστη και την ατμοσφαιρική ρύπανση.

Καλλιέργεια

α. Άρδευση: Χρειάζεται κανονική άρδευση.

β. Κλάδεμα: Δεν χρειάζεται κλάδεμα.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται κυρίως με σπόρο ο οποίος σπέρνεται αμέσως μετά την συλλογή του.

Άλλα είδη: *Brachychiton diversifolium*.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται κυρίως στο σχήμα της κόμης του φυτού, στο φύλλωμα και στην πλούσια και εντυπωσιακή ανθοφορία του.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Είναι κατάλληλο φυτό για δενδροστοιχίες. Χρησιμοποιείται και σαν μοναχικό φυτό ή σε ομάδες. Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται σε συστάδες στην Επίχωση και σε άλλα πάρκα.

3. Ευκάλυπτος
Eucalyptus globules
Οικογένεια: Myrtaceae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Αυστραλία. Το είδος αυτό εισήχθη στην Ευρώπη τον 19^{ον} αιώνα.



Εικ.75
Ευκάλυπτος

Βοτανική περιγραφή: Είναι φυτό γρήγορης ανάπτυξης. Στην Αυστραλία φθάνει σε ύψος μέχρι τα 100 μέτρα, ενώ στη χώρα μας μέχρι τα 30 μέτρα και σε διάμετρο κόμης μέχρι τα 15 μέτρα. Ο κορμός του είναι λευκόγκριζος με καφέ και γκριζες κηλίδες. Αποφλοιώνεται κατά μακριές λωρίδες. Τα φύλλα του είναι κυανοπράσινα, αρωματικά, λογχοειδή και μεγάλα (έχουν μήκος μέχρι 30 εκατοστά).

Τα άνθη του είναι λευκά με πολυάριθμους και εντυπωσιακούς στήμονες. Ανθίζει από τον Δεκέμβριο μέχρι τον Μάρτιο.

Ο καρπός είναι ξυλώδεις κάψα η οποία περιέχει πολυάριθμα σπέρματα.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Απαιτεί γόνιμο έδαφος. Είναι φυτό ευαίσθητο στο ψύχος. Αντέχει στην ξηρασία και στα υδροσταγονίδια της θάλασσας.

Πολλαπλασιασμός: Όλα τα είδη των ευκαλύπτων πολλαπλασιάζονται με σπόρο ο οποίος σπέρνεται Μάρτιο - Απρίλιο.

α. Εχθροί: Οι νεαροί βλαστοί μπορεί να προσβληθούν από ψύλλες οι οποίες τρέφονται από το χυμό και αφήνουν μια άσπρη κηρώδη ουσία. Τα φύλλα, ειδικά τα νεαρά, μπορεί να παρουσιάσουν παραμορφώσεις και να ξηρανθούν. Ο εχθρός αυτός μπορεί να καταπολεμηθεί με προϊόντα τα οποία έχουν σαν βάση το θερινό πολτό.

β. Ασθένειες: Οι πιο συχνές ασθένειες οι οποίες προσβάλλουν τον ευκάλυπτο είναι η σήψη του λαιμού στα φυτά τα οποία μόλις έχουν βλαστήσει και η μολύβδωση στα ενήλικα δένδρα.

i. Σήψη του λαιμού: Η ασθένεια προκαλείται από ένα μύκητα ο οποίος προσβάλλει το φυτό σε κακές συνθήκες καλλιέργειας όπως η παρουσία λιμνάζοντα νερού. Οι ρίζες σαπίζουν και τα στελέχη με τα φύλλα αρχίζουν να ξηραίνονται από την βάση. Δεν υπάρχουν αποτελεσματικά μέσα για την καταπολέμηση της ασθένειας αυτής και πρέπει να ξεριζώνονται τα ασθενή φυτά.

ii. Μολύβδωση: Η μολύβδωση είναι μια ασθένεια η οποία προκαλείται από μύκητα. Η μόλυνση προέρχεται από μη επουλωμένες πληγές και τα συμπτώματα είναι διάφορα. Τα φύλλα μπορεί να πάρουν άλλο χρωματισμό και να γίνουν σαρκώδη ή παραμορφωμένα. Ο κορμός και οι βλαστοί μπορεί να παρουσιάσουν εσωτερικές νεκρώσεις και να καλυφθούν από γκριζωπά καρποφόρα σώματα.

Η καταπολέμηση είναι προληπτικού τύπου. Θα πρέπει να αφαιρούνται τα ασθενή φύλλα και να προστατεύονται τα τραύματα με ειδική αλοιφή.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στο σχήμα, στο χρώμα, στο μέγεθος και στο άρωμα του φυλλώματος του φυτού.

Χρήσεις

α. Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Χρησιμοποιείται κυρίως σαν φυτό δενδροστοιχιών υπεραστικών δρόμων και ανεμοφρακτών. Επειδή είναι φυτό ανθεκτικό στα υδροσταγονίδια της θάλασσας και στην ξηρασία χρησιμοποιείται στις ακτές και σαν φυτό αναδασώσεων.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην Επίχωση, στην Ακτή Ολυμπίων και σε άλλα πάρκα.

β. Χρήση στην ανθοδετική: Ορισμένα είδη χρησιμοποιούνται από τα ανθοπωλεία για το φύλλωμά τους στις ανθοσυνθέσεις. Επίσης αυτό χρησιμοποιείται για την παραγωγή αιθερίων ελαίων.

4. Καζουαρίνα
Casuarina equisetifolia
Οικογένεια: Casuarinaceae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Αυστραλία.



Εικ.76
Καζουαρίνα

Βοτανική περιγραφή: Είναι αειθαλές δένδρο μεγάλου μεγέθους και γρήγορου ρυθμού ανάπτυξης. Φθάνει σε ύψος τα 30 μέτρα και σε διάμετρο κόμης 7-8 μέτρα σε πλήρη ανάπτυξη. Το σχήμα της κόμης είναι κυλινδρικό. Η βλάστηση είναι αραιή και λεπτή.

Ο φλοιός είναι καστανοτεφρός και ξεφλουδίζεται σε μακριές λωρίδες.

Τα φύλλα είναι λεπιόμορφα στους κόμπους των ακραίων, λεπτών, κυλινδρικών και ευλύγιστων κλαδίσκων οι οποίοι κάνουν την δουλειά των φύλλων και είναι σκούρου πρασίνου χρωματισμού. Το φύλλωμα ομοιάζει με τις βελόνες των πεύκων και αρκετοί συγχέουν το φυτό με τα πεύκα και το θεωρούν κωνοφόρο.

Τα άνθη είναι ασήμαντα. Τα αρσενικά φέρονται σε επάκριους στάχεις και τα θηλυκά σε μασχαλιαίες κεφαλές.

Οι καρποί είναι μικροί κώνοι, σφαιρικοί μέχρι ελλειψοειδείς.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Αντέχει στη ζέστη και στην ξηρασία, αλλά είναι πολύ ευαίσθητο φυτό στο κρύο. Σε θερμοκρασίες λίγο κάτω από το μηδέν ζημιώνεται το φύλλωμα και οι νεαροί βλαστοί, ενώ σε χαμηλότερες θερμοκρασίες μπορεί να καταστραφεί ολοσχερώς. Ευδοκίμει σε όλα τα εδάφη ακόμα και στα ασβεστώδη, στα ξηρά και στα αλκαλικά. Είναι πολύ ανθεκτικό φυτό στα υδροσταγονίδια της θάλασσας και μπορεί να φυτευθεί δίπλα σε αυτή.

Καλλιέργεια

Κλάδευμα: Ανέχεται το αυστηρό κλάδευμα και μπορεί να αναβλαστήσει από τους μεγάλους βραχίονες και τον κορμό.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο.

Καλλωπιστική αξία : Οφείλεται στο σκουροπράσινο φύλλωμα του φυτού και στη γενική εμφάνισή του.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Φυτεύεται σαν μοναχικό φυτό ή σε μικρές ομάδες σε μεγάλους κήπους και σε πάρκα. Είναι δένδρο κατάλληλο για την δημιουργία δενδροστοιχιών σε μεγάλους δρόμους, καθώς και για την δημιουργία ανεμοφρακτών σε παραθαλάσσια αμμώδη και υφάλμυρα εδάφη.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην Επίχωση, στην Ακτή Ολυμπίων, στο Δημόσιο Κήπο, αλλά και σε άλλα πάρκα σαν μοναχικό φυτό. Χρησιμοποιείται επίσης και σε δενδροστοιχίες.

B. Φυλλοβόλα καλλωπιστικά δένδρα

1. Ακακία Κωνσταντινουπόλεως

Albizzia julbrissim

Οικογένεια: Mimosaceae

Καταγωγή: Κατάγεται από το Ιράν και την Ιαπωνία.



Εικ.77

Ακακία Κωνσταντινουπόλεως

Βοτανική περιγραφή: Είναι φυλλοβόλο πλαγιόκλαδο δένδρο γρήγορης ανάπτυξης, ύψους 8-10m και διαμέτρου κόμης 6-8m. Έχει μορφή κόμης ομπρελοειδή και ακανόνιστη.

Τα φύλλα είναι δις σύνθετα, πτεροειδή, με 40-60 μικρά φυλλάκια και μήκους 1-1,5 cm. Είναι ημισελινοειδή και ανοικτοπράσινα. Τα άνθη είναι λευκορόδινα και σφαιρικά. Έχουν υφή σαν μετάξι και φέρονται σε επάκριες ταξιανθίες τύπου φόβης. Υπάρχουν κάποιοι κλώνοι των οποίων τα άνθη τους είναι εντόνου κοκκίνου χρώματος.

Ανθίζει από τα μέσα του Ιουνίου μέχρι τον Σεπτέμβριο.

Οι καρποί είναι χέδρωπες, μήκους μέχρι 15 εκατοστά.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Αντέχει στο κρύο, στην ξηρασία και στα αλατούχα εδάφη. Δεν ανέχεται το πολύ ασβέστιο στο έδαφος.

Καλλιέργεια

Κλάδευμα: Χρειάζεται κλάδευμα για την διατήρηση του σχήματος.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο ο οποίος σπέρνεται το

Φεβρουάριο - Μάρτιο αφού προηγουμένως βυθισθεί, για δύο περίπου ώρες, σε ζεστό νερό. Κατά την μεταφύτευση τα φυτάρια κόβονται σε ύψος 5 εκατοστών και η ρίζα στα 25 εκατοστά προκειμένου να επιβιώσουν όλα τα νεαρά φυτάρια στη μεταφύτευση.

Ασθένειες: Το φυτό προσβάλλεται από το μύκητα *Fusarium*. Τα προσβεβλημένα φυτά και τα γειτονικά τους που είναι ύποπτα προσβολής, μαζί με όλο το ριζικό σύστημα, πρέπει να ξεριζώνονται και να καταστρέφονται με φωτιά. Πριν από την φύτευση νέων φυτών, στο μολυσμένο έδαφος, πρέπει να γίνεται απολύμανση του εδάφους με βρωμιούχο μεθύλιο.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στη μορφή της κόμης του φυτού, στο ανάλαφρο φύλλωμά του και στην πλούσια και πολύ μεγάλης διάρκειας ανθοφορία του.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Φυτεύεται μοναχικά ή σε ομάδες για σκίαση καθιστικών χώρων και σε δενδροστοιχίες πάρκων. Εκτιμάται πολύ το φυτό για τη μορφή του και για την πλούσια και συνεχή ανθοφορία του, καθώς και για τις ελάχιστες απαιτήσεις που έχει.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στο πολυλειτουργικό παραθαλάσσιο πάρκο, στο γραμμικό πάρκο Γαρύλλη και στην Ακτή Ολυμπίων.

2. Γιακαράντα
Jacaranda acutifolia ή J. mimosifolia
Οικογένεια: Bignoniaceae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Καραϊβική και την Νότια Αμερική.



Εικ.78
Γιακαράντα

Βοτανική περιγραφή: Είναι φυλλοβόλο δένδρο, ταχείας αναπτύξης, με κόμη σφαιρική και ύψος 10 - 15 μέτρα και διάμετρο κόμης 6 - 10 μέτρα. Ο κορμός είναι λείος και τεφροκάστανος, ενώ σε μεγάλη ηλικία ρυτιδωμένος.

Τα φύλλα είναι μεγάλα, δις σύνθετα, πτεροειδή και ζωηρού πρασίνου χρώματος.

Τα άνθη είναι πεντάλοβα, χοανοειδή, μπλε ή ιώδη. Φέρονται σε επάκριες ταξιανθίες τύπου φόβης μήκους 20 εκατοστών.

Τα άνθη εμφανίζονται τον Μάιο – Ιούνιο, αλλά είναι δυνατόν να παρατηρηθεί και μία δευτερεύουσα άνθιση το Σεπτέμβριο.

Οι καρποί είναι μεγάλες πτερυγωτές κάψες, με πολλούς σπόρους.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Προτιμά γόνιμα και στραγγερά εδάφη, αν και ανέχεται και άγονα, ξηρά και ασβεστώδη. Είναι πολύ ευαίσθητο φυτό στον παγετό. Είναι ανθεκτικό στις συνθήκες της πόλης.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο ενωρίς την άνοιξη.

Εχθροί και ασθένειες: Είναι είδος ανθεκτικό στους εχθρούς και στις ασθένειες. Καμιά φορά προσβάλλονται οι νεαροί τρυφεροί βλαστοί του από αφίδες (μελίγκρες), οι οποίες όμως καταπολεμούνται εύκολα.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στο ωραίο φύλλωμα του φυτού και στην πλούσια ανθοφορία του η οποία έχει ασυνήθιστο χρώμα.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Φυτεύεται μοναχικό και σε μικρές ομάδες. Είναι κατάλληλο φυτό για την δημιουργία δεικνυοστοιχιών πόλεων.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην Ακτή Ολυμπίων, στον Δημόσιο Κήπο, στο Γραμμικό πάρκο Γαρύλλη και σε άλλα πάρκα σαν μοναχικό φυτό για να δίνει χρώμα.

3. Κατάλη
Catalpa bignonioides
Οικογένεια: Bignoniaceae

Καταγωγή: Κατάγεται από τις Νοτιοανατολικές ΗΠΑ.



Εικ.79
Κατάλη

Βοτανική περιγραφή: Είναι φυλλοβόλο δένδρο μέτριου ρυθμού ανάπτυξης. Έχει μορφή κόμης σφαιρική. Φθάνει τα 10m σε ύψος και τα ίδια μέτρα σε πλάτος κόμης. Οι ρίζες του φυτού είναι δηλητηριώδεις. Αυτές εξαπλώνονται πολύ και πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε να μη φυτεύεται πολύ κοντά σε κτίρια. Τα φύλλα του είναι μεγάλα, απλά και αντίθετα. Έχουν μακρύ μίσχο. Είναι ωσειδή ή καρδιόσχημα και καταλήγουν σε αιχμή. Είναι ανοικτού πρασίνου χρωματισμού.

Τα άνθη είναι κωδωνόσχημα και λευκά με δύο κίτρινες λωρίδες και πολλές κοκκινιστακτιές κηλίδες. Είναι διατεταγμένα σε πυραμιδοειδή ταξιανθία βότρυ.

Ανθίζει Ιούνιο-Ιούλιο και η άνθιση διαρκεί για 30 με 40 ημέρες. Οι καρποί είναι μακριές κάψες, μήκους 30 cm, οι οποίες παραμένουν επάνω στο δένδρο όλο το χειμώνα.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Είναι φυτό το οποίο ευδοκimeί σε ελαφρά όξινο έως ελαφρά αλκαλικό έδαφος το οποίο έχει καλή αποστράγγιση. Θέλει ηλιόλουστες τοποθεσίες και αντέχει στο ψύχος.

Καλλιέργεια

Άρδευση: Χρειάζεται μέτριες αρδεύσεις.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρους. Προτείνεται να γίνεται έξω η φύτευση τους ή να γίνεται ψυχρή διαστρωμάτωση αυτών για 3 εβδομάδες σε θερμοκρασία 1° C και φύτευση την άνοιξη.

Πολλαπλασιάζεται επίσης με ημιξυλώδη μοσχεύματα τα οποία παίρνονται πριν την πλήρη ανάπτυξη των φύλλων.

Εχθροί και ασθένειες

α. Εχθροί

Έντομα: Κάμπιες *Ceratonia catalpa* μπορεί να προκαλέσει ολική αποφύλλωση

β. Ασθένειες

Μύκητες: Προσβάλλεται από μύκητες εδάφους όπως το βερτισιλλίο και το οΐδιο.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στην εντυπωσιακή ανθοφορία του φυτού, στο όμορφο φύλλωμά του και στην μορφή της κόμης του.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Χρησιμοποιείται σαν δένδρο δενδροστοιχιών, καθώς και σαν μοναχικό δένδρο για σκίαση καθιστικών χώρων.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στον Δημόσιο Κήπο, στην Επίχωση και σε άλλα πάρκα.

4. Λεύκη η λευκή
Populus alba
Οικογένεια: Salicaceae
(Κοινό όνομα: Λεύκα)

Καταγωγή: Κατάγεται από την Κεντρική Ευρώπη και την Ασία.



Εικ.80
Λεύκη

Βοτανική περιγραφή: Είναι φυλλοβόλο δένδρο, ταχείας ανάπτυξης και μεγάλου μεγέθους, ύψους μέχρι 25m και διαμέτρου κόμης 10 έως 15m. Έχει μορφή κόμης ανώμαλη σφαιρική ή ελλειψοειδή.

Τα φύλλα του είναι ωοειδή οδοντωτά ή ωοειδή με 3 έως 5 ανώμαλα οδοντωτούς λοβούς. Αυτά είναι σκουροπράσινα στην επάνω επιφάνεια και χνουδωτά ασημίζοντα στην κάτω επιφάνεια.

Άνθίζει την άνοιξη σε διαφορετικά δένδρα τα αρσενικά και σε διαφορετικά θηλυκά.

Ο καρπός είναι κάψα

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Αντέχει στο κρύο και στη ζέστη. Αναπτύσσεται σε υγρά, βαριά εδάφη, καθώς και σε ξηρά σε αμμώδη και στις παραθαλάσσιες θέσεις.

Εχθροί και ασθένειες: Ο σκελετός του φυτού είναι αρκετά ισχυρός και δεν προσβάλλεται εύκολα από παθογόνα.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με μοσχεύματα ωρίμου ξύλου ενωρίς την άνοιξη.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται κυρίως στο μέγεθος του φυτού, αλλά και στα φύλλα του τα οποία με ελάχιστο αέρα τρέμουν και προσφέρουν όμορφες αποχρώσεις.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Χρησιμοποιείται για την συγκρότηση δενδροστοιχιών υπεραστικών και αγροτικών δρόμων, καθώς και για φύτευση σε καθιστικούς χώρους.

Λόγω του πλουσίου και επιφανειακού ριζικού συστήματος του καλό είναι το φυτό να φυτεύεται μακριά από οικοδομές και υπόγειες σωληνώσεις.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται σε παιδικές χαρές, στην Επίχωση και σε άλλα πάρκα.

5. Μουριά η λευκή
Morus alba
Οικογένεια: Moraceae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Κίνα.



Εικ.81
Μουριά η λευκή

Βοτανική περιγραφή: Είναι φυλλοβόλο δένδρο, γρήγορου ρυθμού ανάπτυξης, το οποίο φθάνει σε ύψος 10 - 15 m και έχει ανάλογης διαμέτρου κόμη. Έχει ανώμαλη σφαιρική μορφή κόμης. Τα φύλλα του είναι κατ' εναλλαγή, έχουν πλατύ ωοειδές σχήμα και είναι ακέραια ή με 3 έως 7 λοβούς. Είναι μεγάλα πλατεία, ωοειδή, γυαλιστερά, λεία στην επάνω επιφάνεια και ανοικτοπράσινα στην κάτω. Τα άνθη είναι μονογενή και στα δύο γένη. Είναι μικρά, άσημα και φέρονται σε κρεμάμενους στάχεις. Ανθίζει τον Μάιο. Οι καρποί είναι τα γνωστά μούρα. Είναι σύνθετοι, ραγόμορφοι και αποτελούνται από πολλά δρυπόμορφα και ωοειδή καρπίδια. Είναι άσπροι μέχρι ροζ, εδώδιμοι και αρέσουν πάρα πολύ στα πουλιά. Ωριμάζουν από τον Ιούνιο μέχρι Αύγουστο.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Αναπτύσσεται σε ηλιόλουστες τοποθεσίες. Είναι φυτό πολύ ανθεκτικό στην ξηρασία, στην ρύπανση, καθώς και στις παραθαλάσσιες θέσεις.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο και με ώριμα μοσχεύματα.

Ποικιλίες: *Morus alba* vat. *macrophylla*.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στο σχήμα του φυτού, καθώς και στο φύλλωμά του.

Χρήσεις

α. Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Χρησιμοποιείται κυρίως για συγκρότηση δενδροστοιχιών εντός των πόλεων, αλλά και μεμονωμένα. Θα πρέπει να προτιμούνται τα αρσενικά φυτά επειδή δεν προκαλούν προβλήματα από πτώση των καρπών. Επίσης είναι δυνατόν να αποφευχθεί το πρόβλημα με τους καρπούς με αυστηρό ετήσιο κλάδευμα των δένδρων.

Είναι κατάλληλο φυτό για παραθαλάσσιες φυτεύσεις.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται μεμονωμένα στην Ακτή Ολυμπίων.

β. Άλλες χρήσεις: Οι καρποί του φυτού, τα μούρα, είναι edώδιμοι. Τρώγονται φρέσκοι, αλλά χρησιμοποιούνται και ως πρώτη ύλη για κονσερβοποίηση, καθώς επίσης και για την κατασκευή κομποστών φρούτων, ζελέ, σιροπιών και αλκοόλ.

6. Ροβίνια η ψευδακακία
Robinia pseudoacacia
Οικογένεια: Leguminosae
(Κοινό όνομα : Ψευδακακία ή Ακακία)

Καταγωγή: Κατάγεται από τις Ανατολικές περιοχές των ΗΠΑ.



Εικ.82

Ροβίνια η ψευδακακία

Βοτανική περιγραφή: Η ροβίνια ή ψευδακακία είναι φυλλοβόλο δένδρο, γρήγορου ρυθμού ανάπτυξης, με αγκαθωτούς βλαστούς. Έχει μορφή κόμης ανεστραμμένου κώνου. Φθάνει σε ύψος μέχρι τα 20 μέτρα και σε διάμετρο κόμης τα 10 μέτρα.

Τα φύλλα είναι σύνθετα με 7 - 19 φυλλάρια. Έχουν ανοικτό πράσινο χρώμα.

Τα άνθη είναι λευκά, αρωματικά και φέρονται σε κρεμάμενες ταξιανθίες τύπου βότρυος. Η ροβίνια η ψευδακακία θεωρείται από τα καλύτερα μελισσοτροφικά φυτά.

Το φυτό έχει πλούσια άνθιση. Τα άνθη εμφανίζονται τον Απρίλιο - Μάιο. Οι καρποί είναι χέδρωπες (λοβοί) πεπλατυσμένοι, ερυθροκαστανοί και παραμένουν στο δένδρο για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Είναι από τα πιο <<σκληρά>> καλλωπιστικά φυτά. Μπορεί να αναπτυχθεί σε πτωχά, αμμώδη και ξηρά εδάφη. Είναι πολύ ανθεκτικό στο ασβέστιο και στο κρύο, καθώς και στα υδροσταγονίδια της θάλασσας.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται κυρίως με σπόρο. Η συλλογή των σπόρων γίνεται τον Οκτώβριο - Νοέμβριο και αυτοί διατηρούνται σε ξηρό μέρος μέχρι την άνοιξη. Πριν τη σπορά είναι απαραίτητη η επεξεργασία των σπόρων για μαλάκωμα του σκληρού περιβλήματος. Αυτό γίνεται με την ακόλουθη διαδικασία: Βράζεται νερό και όταν αυτό βράσει τοποθετούνται μέσα οι σπόροι. Το δοχείο τοποθετείται σε θερμοκρασία δωματίου για 24 ώρες. Σε αυτό το διάστημα οι σπόροι προσλαμβάνουν νερό και διογκώνονται (αποκτούν διπλάσιο περίπου μέγεθος). Στη συνέχεια κοσκινίζονται με ειδικό κόσκινο. Για όσους σπόρους παραμείνουν στο κόσκινο, επειδή δεν διογκώθηκαν, επαναλαμβάνεται πάλι η διαδικασία. Η σπορά γίνεται σε βάθος 0,5 εκατοστών.

Ένα κιλό σπόρος δίνει 5.000 περίπου φυτάρια. Τα νεαρά δενδρύλλια μπορεί να εξαχθούν από τα φυτάρια ως γυμνόριζα και να μεταφυτευθούν στην οριστική τους θέση με απόλυτη επιτυχία την εποχή του λήθαργου των φυτών.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Η ψευδακακία δεν θεωρείται δένδρο ιδιαίτερης καλλωπιστικής αξίας και δεν χρησιμοποιείται συνήθως στους κήπους και στα πάρκα. Χρησιμοποιείται κυρίως σαν δένδρο για την συγκρότηση δενδροστοιχιών υπεραστικών οδών, για την συγκρότηση αλσυλλίων όπου δεν υπάρχει δυνατότητα άρδευσης, καθώς και για την αναδάσωση.

Είναι κατάλληλο φυτό για φύτευση εμπρός από μεγάλους κτιριακούς όγκους όπως σχολεία, νοσοκομεία και εργοστάσια.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην Ακτή Ολυμπίων, στο γραμμικό πάρκο Γαρύλλη και σε άλλα πάρκα.

7. Σοφόρα
Sophora japonica
Οικογένεια: Leguminosae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Κίνα, την Κορέα και την Ιαπωνία.



Εικ.83
Σοφόρα ανθισμένη

Βοτανική περιγραφή: Είναι φυλλοβόλο δένδρο, μετρίου έως γρήγορου ρυθμού ανάπτυξης. Φθάνει σε ύψος τα 20 μέτρα και σε διάμετρο κόμης μέχρι τα 15 μέτρα. Το σχήμα της κόμης του είναι σφαιρικό.

Ο κορμός είναι ευθύς με φλοιό σκούρο και τεφροκάστανο με βαθιές ρυτίδες.

Τα φύλλα του είναι σύνθετα αποτελούμενα από 7 - 17 έμμισχα και ωοειδή φυλλάρια. Είναι σκουροπράσινα στην επάνω επιφάνεια και ανοιχτόχρωμα στην κάτω.

Τα άνθη του φυτού είναι αρωματικά και κιτρινωπά – λευκά. Φέρονται σε επάκριες ταξιανθίες - φόβες.

Η πλούσια και εντυπωσιακή ανθοφορία του εμφανίζεται Ιούλιο – Αύγουστο, εποχή κατά την οποία ελάχιστα φυτά είναι ανθισμένα και διαρκεί για 40 ημέρες περίπου.

Οι καρποί είναι λοβοί κυλινδρικοί με χαρακτηριστική περίσφιξη μεταξύ των σπόρων (εμφάνιση σαν κομπολόϊ).

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Είναι από τα πλέον ανθεκτικά φυτά στις εδαφικές, στις κλιματικές και στις ατμοσφαιρικές συνθήκες.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο. Οι σπόροι συλλέγονται μετά την πλήρη ωρίμανση και διατηρούνται όλο το χειμώνα σε ξηρό μέρος. Η σπορά γίνεται τον Απρίλιο. Πριν την σπορά καλό είναι οι σπόροι να εμβαπτίζονται σε νερό (ζεστό ή κρύο) για να μαλακώσει το περίβλημά τους και να φυτρώσουν γρηγορότερα. Οι σπόροι σπέρνονται πυκνά επειδή η φυτρωτική τους ικανότητα είναι μικρή. Οι σπόροι διατηρούν τη φυτρωτική τους ικανότητα για 3 χρόνια.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στο πλούσιο και σκουροπράσινο φύλλωμα του φυτού, καθώς και στην πλούσια και όψιμη ανθοφορία του.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Χρησιμοποιείται για φύτευση για την δημιουργία δενδροστοιχιών, σε συνθέσεις ομάδων και σαν μοναχικό φυτό.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην πλατεία κάστρου στο πολυλειτουργικό παραθαλάσσιο πάρκο, στον Δημόσιο κήπο και σε άλλα πάρκα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ. ΚΑΛΩΠΙΣΤΙΚΟΙ ΘΆΜΝΟΙ.

Οι κυριότεροι καλλωπιστικοί θάμνοι οι οποίοι χρησιμοποιούνται στο αστικό πράσινο του Δήμου Λεμεσού είναι οι εξής:

Α. Αειθαλείς καλλωπιστικοί θάμνοι

1. Αγγελική ή Πιττόσπορο το σινικό **Pittosporum tobira** Οικογένεια: Pittosporaceae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Ιαπωνία και την Κίνα.



Εικ.84
Αγγελική

Βοτανική περιγραφή: Είναι αειθαλής θάμνος με πλατειά σφαιρική κόμη. Είναι φυτό μετρίου ρυθμού ανάπτυξης το οποίο φθάνει σε ύψους μέχρι τα 4 μέτρα.

Τα φύλλα του είναι δερματώδη, κανονικού μεγέθους και στυλπνά. Είναι λαμπερά, σκουροπράσινα και σχήματος αντοωειδούς.

Τα άνθη του είναι πολύ αρωματικά και έχουν χρώμα λευκό ως λευκοκίτρινο. Αναπτύσσονται στην άκρη των βλαστών, την άνοιξη, σε ταξιανθίες τύπου σύνθετου σκιάδιου.

Οι καρποί είναι μικρές κάψες οι οποίες φιλοξενούν εσωτερικά πορτοκαλοκόκκινα σπέρματα.

Όταν η κάψα ανοίξει το φθινόπωρο εμφανίζονται τα σπέρματα τα οποία λόγω του χρωματισμού τους, προσφέρουν μια ιδιαίτερη διακοσμητική αξία.

Ανθίζει Μάιο και Ιούνιο.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Δεν έχει ιδιαίτερες απαιτήσεις όσον αφορά το έδαφος. Είναι σκληρό φυτό και εύκολο στην καλλιέργειά του. Παρουσιάζει πολύ καλή αντοχή σε παραθαλάσσια σημεία, σε αλατούχα εδάφη και στο κρύο. Μπορεί να αναπτυχθεί σε ημισκιερά σημεία, προτιμά όμως τα ηλιόλουστα. Εύκολα προσαρμόζεται σε δύσκολες συνθήκες.

Καλλιέργεια

Κλάδευμα: Ανέχεται τα συχνά κλαδεύματα.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο ο οποίος απαιτεί στρωμάτωση, το φθινόπωρο, για την αντιμετώπιση του ληθάργου.

Άλλος τρόπος πολλαπλασιασμού είναι με ημιξυλοποιημένα μοσχεύματα, μήκους περίπου 15-20 cm , τα οποία λαμβάνονται με μικρό τακούνι καλά ξυλοποιημένου βλαστού τον Ιούνιο-Ιούλιο.

Εχθροί

Οι κυριότεροι εχθροί της αγγελικής είναι τα κοκκοειδή.

Καταπολεμούνται με χημικά μέσα και κυρίως με εντομοκτόνα επαφής, καθώς και με φυσικούς εχθρούς.

Καλλωπιστική αξία: Μεγαλύτερη διακοσμητική αξία παρουσιάζει το φύλλωμά του φυτού απ' ότι τα αρωματικά άνθη του.

Χρήσεις

α.Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Στην κηποτεχνία

χρησιμοποιείται για φύτευση σε ζαρντινιέρες, στον κήπο κατά συστάδες ή σε γραμμές, δημιουργώντας φράκτες πυκνούς με ιδιαίτερη καλλωπιστική αξία. Η δυνατότητα του συνεχούς κλαδεύματος μας προσφέρει ένα φυτό με πολλές δυνατότητες διαμόρφωσης σε ποικίλα σχήματα. Η αντοχή του σε αλατούχα εδάφη προσφέρει την δυνατότητα χρησιμοποίησης του πολύ πλησίον της θάλασσας. Με κατάλληλο κλάδευμα, διαμορφώνεται σε μικρό δένδρο, και χρησιμοποιείται για φύτευση σε δεντροστοιχίες, σε δρόμους και σε πάρκα.

β. Χρήση στην ανθοκομική: Χρησιμοποιείται για φύτευση σε γλαστρες. Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην Επίχωση, στην Ακτή Ολυμπίων και σε άλλα πάρκα.

2. Καλλιστήμων
Callistemon citrinus
Οικογένεια: Myrtaceae
(κοινό όνομα: Καλλιστήμονας)

Καταγωγή: Κατάγεται από την Τασμανία και την Αυστραλία.



Εικ.86
Καλλιστήμων

Βοτανική περιγραφή: Είναι αειθαλής τρυφερός θάμνος έως μικρό δένδρο, όρθιας ανάπτυξης και ύψους 1,5-3 m. Έχει ξυλοποιημένους βλαστούς.

Τα φύλλα του είναι επιμήκη, λογχοειδή, σκληρά στην υφή τους και σκουροπράσινα.

Τα άνθη του είναι πολυάριθμα και φέρονται σε επάκριες κυλινδρικές ταξιανθίες. Οι προεξέχοντες κόκκινοι στήμονες δίνουν στο φυτό μια ιδιαίτερα εντυπωσιακή εμφάνιση. Η μορφή της ταξιανθίας ομοιάζει με βούρτσα καθαρισμού μπουκαλιών. Από εκεί προέρχεται και η κοινή του ονομασία του φυτού, στον τόπο καταγωγής του, <<bottlebrush>>.

Τα άνθη είναι ζωηρόχρωμα. Η πλούσια ανθοφορία του διαρκεί όλη την θερμή περίοδο του έτους.

Ανθίζει από ενωρίς την άνοιξη μέχρι και το τέλος του φθινοπώρου.

Οι καρποί είναι κάψες.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Δεν έχει ιδιαίτερες απαιτήσεις, όσον αφορά το έδαφος, με εξαίρεση τα ιδιαίτερα ασβεστούχα εδάφη. Είναι φυτό ευαίσθητο στο κρύο και προτιμά ηλιόλουστες προστατευμένες θέσεις.

Καλλιέργεια

α. Άρδευση: Θέλει κανονική άρδευση.

β. Κλάδεμα: Όταν καλλιεργείται σε φυτοδοχεία και με σκοπό τον περιορισμό του όγκου το φυτό υποβάλλεται σε κλάδεμα των υγιών και εύρωστων βλαστών του στο μισό τους μήκους και των ασθενικών στα 2/3 αυτού.

Πολλαπλασιασμός : Πολλαπλασιάζεται με μοσχεύματα και με σπόρο.

Καλλωπιστική αξία : Οφείλεται στην πλούσια και παρατεταμένη ανθοφορία του φυτού, στο σχήμα και στο έντονο χρώμα του άνθους του, καθώς και στην γρήγορη ανάπτυξη του φυλλώματος του και στο σκληρό φύλλωμά του.

Χρήσεις

α. Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Χρησιμοποιείται για φύτευση σε κήπους, σε πάρκα και σε πεζόδρομους. Φυτεύεται μεμονωμένο ενδιάμεσα του χλοοτάπητα, καθώς και σε συστάδες μόνο του ή μαζί με άλλους θάμνους ή μαζί με άλλα πολυετή φυτά αντίστοιχης ανάπτυξης. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται ώστε να μην φυτεύονται μπροστά του φυτά μεγαλύτερης ορθόκλαδης ανάπτυξης.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην πλατεία έναντι Εναερίου στην πλατεία Αγκυροβολίου στις πρώην αποθήκες Θεοδοσίου, στην Επίχωση στην Ακτή Ολυμπίων και σε άλλα πάρκα.

β. Χρήση στην ανθοκομία: Χρησιμοποιείται σε γλάστρες και ζαρντινιέρες στο μπαλκόνι.

3. Ίλεξ ο οξύφυλλος
Ilex aquifolium
Οικογένεια: Aquifoliaceae
(κοινό όνομα: Αρκουδοπούρναρο ή Ου)

Καταγωγή: Κατάγεται από την Ευρώπη, από την Βόρειο Αφρική και από την Δυτική Ασία.



Εικ.87

Ίλεξ ή αρκουδοπούρναρο

Βοτανική περιγραφή: Είναι αειθαλής θάμνος ή δένδρο αργής ανάπτυξης του οποίου το σύνηθες ύψος του είναι 1-3 m. Είναι φυτό δίοικο. Οι νεαροί βλαστοί είναι πράσινου χρώματος, αλλά μετά την ολική ξυλοποίηση τους γίνονται γκρίζοι.

Τα φύλλα του είναι σκληρά, σχήματος ωοειδούς και δερματώδη με μικρούς μίσχους. Είναι σκούρα πράσινα και γυαλιστερά. Η περίμετρος του φύλλου είναι οδοντωτή και καταλήγει σε αγκάθια.

Τα άνθη του είναι μικρά, πολλά και μασχαλιαία. Έχουν ελαφρύ άρωμα. Είναι λευκά ή λευκοκίτρινα χωρίς ιδιαίτερη διακοσμητική σημασία.

Ανθίζει από τον Απρίλιο έως τον Μάιο.

Οι καρποί είναι ραγόμορφες δρύπες. Είναι πολλοί, μικροί, σφαιρικοί και κόκκινου χρώματος. Εμφανίζονται στα θηλυκά φυτά, από Σεπτέμβριο μέχρι τον Ιανουάριο και έχουν ιδιαίτερη διακοσμητική αξία.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Δεν έχει ιδιαίτερες απαιτήσεις όσον αφορά το έδαφος. Είναι ανθεκτικό φυτό στο κρύο και στα ασβεστούχα εδάφη. Προτιμά ηλιόλουστες θέσεις, αλλά μπορεί να αναπτυχθεί και σε ημισκιερές.

Καλλιέργεια

Άρδευση: Το φυτό χρειάζεται κανονική άρδευση.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με μοσχεύματα κατά κύριο λόγο και με σπόρο. Τα μοσχεύματα πρέπει να είναι καλά ξυλοποιημένα και να προέρχονται από φυτό ηλικίας μεγαλύτερης των 5 ετών. Οι σπόροι μερικές φορές κάνουν αρκετό χρόνο να βλαστήσουν. Μερικές φορές κάνουν 2 και 3 χρόνια. Μόλις αυτοί βλαστήσουν πρέπει να αναμειχθούν με υγρή άμμο ποταμού και να φυλαχθούν σε δροσερό μέρος για ένα χρόνο.

Καλλωπιστική αξία :Οφείλεται στο πυκνό και στιλπνό φύλλωμα του φυτού αλλά και στους μικρούς, σφαιρικούς και κόκκινους καρπούς του.

Χρήσεις

α. Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Χρησιμοποιείται σε κήπους μεμονωμένο ενδιάμεσα του χλοοτάπητα ή σε μοναχικά σημεία. Επιπλέον φυτεύεται σε σειρά για την δημιουργία ελεύθερου φράκτη, ο οποίος όμως είναι πολύ αργής ανάπτυξης.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην πλατεία Αγκυροβολίου στις πρώην αποθήκες Θεοδοσίου, στον Δημόσιο Κήπο, στην Επίχωση και σε άλλα πάρκα.

β. Χρήση στην ανθοκομία: Φυτεύεται σε φυτοδοχεία και παρτέρια.

γ. Άλλες χρήσεις: Οι διακοσμητικοί του καρποί επάνω σε κλαδιά του φυτού, διακοσμούν τα ανθοδοχεία ιδιαίτερα κατά το νέο έτος και τα Χριστούγεννα.

4. Λαντάνα
Lantana camara
Οικογένεια: Verbenaceae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Κεντρική Αμερική.



Εικ.88

Λαντάνα ανθισμένη

Βοτανική περιγραφή: Είναι ημιαειθαλής θάμνος, ύψους 1-1,5 m. Το σχήμα της γενικής ανάπτυξης του φυτού είναι ακανόνιστο. Οι βλαστοί είναι μεγάλοι, ημιξυλώδεις με αγκάθια και τετράγωνης διατομής.

Τα φύλλα του είναι αντίθετα και ωοειδή με οδοντωτή περιφέρεια. Είναι σκουροπράσινα και έχουν τραχεία επιφάνεια και δυσάρεστη οσμή.

Σε ψυχρά κλίματα το φυτό χάνει το φύλλωμά του.

Τα άνθη του φυτού είναι πολυάριθμα, μικρά και σωληνοειδή. Είναι κιτρινοπορτοκαλί, ιώδη και υπόλευκα. Φέρονται σε ταξιανθίες κορύμβου. Η ανθοφορία του είναι πολύ πλούσια. Ανθίζει από τον Μάιο μέχρι τον Νοέμβριο.

Οι καρποί είναι σαρκώδεις ή ξηρές δρύπες με δύο σπέρματα.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Δεν έχει ιδιαίτερες απαιτήσεις όσον αφορά το έδαφος. Είναι ανθεκτικό φυτό σε ξηροθερμικές συνθήκες. Είναι ευαίσθητο φυτό στο κρύο αντιδρά χάνοντας το φύλλωμά του. Παγώνει σε θερμοκρασίες κάτω των 0⁰ C.

Καλλιέργεια

Κλάδευμα: Δέχεται κλαδεύματα για περιορισμό της κόμης και συγκράτηση της βλάστησης. Αναβλαστάνει εύκολα μετά από αυστηρό κλάδευμα.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με μοσχεύματα και με σπόρο.

Καλλωπιστική αξία : Οφείλεται στην πολύ παρατεταμένη και πλούσια ανθοφορία του φυτού.

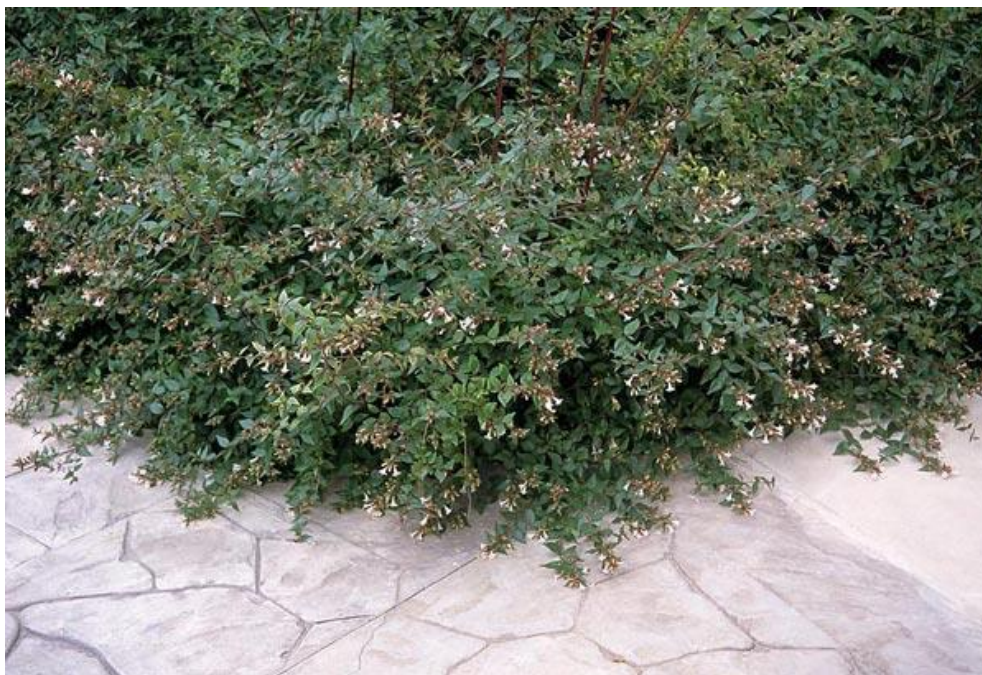
Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Είναι φυτό το οποίο καλλιεργείται σε συστάδες ή μεμονωμένα στον κήπο. Χρησιμοποιείται σε πάρκα, για την συγκράτηση πρανών και για τον διαχωρισμό των τμημάτων του χλοοτάπητα σε μικρότερες ενότητες.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην πλατεία Κάστρου, στην πλατεία έναντι Φραγκοκλησιάς, στον Δημόσιο Κήπο και σε άλλα πάρκα.

B. Φυλλοβόλοι καλλωπιστικοί θάμνοι

1. Αβέλια η μεγανθής *Abelia grandiflora* Οικογένεια: *Caprifoliaceae* (κοινό όνομα: Αβέλια)

Καταγωγή: Κατάγεται από την Κίνα και από το Μεξικό.



Εικ.89

Αβέλια ανθισμένη

Βοτανική περιγραφή: Είναι μικρός φυλλοβόλος ή ημιαιθαλής θάμνος, γρήγορου σχετικά ρυθμού ανάπτυξης, ύψους 1- 1,5 μέτρου και ιδίου πλάτους. Έχει σφαιρική μορφή. Αναπτύσσει μεγάλου μήκους ημιξυλώδεις βλαστούς οι οποίοι κάμπτονται προς το έδαφος και έχουν χαρακτηριστικό κόκκινο χρώμα.

Τα φύλλα του είναι μικρά και σύνθετα. Είναι λογχοειδή, οδοντωτά και γυαλιστερά. Αρχικά την άνοιξη έχουν χρώμα κοκκινωπό, το καλοκαίρι παίρνουν χρώμα σκούρο πράσινα και το φθινόπωρο γίνονται χαλκοπράσινα.

Τα άνθη του είναι μικρά και λευκορόδινα. Είναι κωνοειδή και ελαφρώς αρωματικά. Φέρονται σε μικρές ομάδες στις άκρες των βλαστών. Οι κάλυκες των ανθέων είναι ιδιαίτερα διακοσμητικοί και παραμένουν επάνω στους βλαστούς μέχρι τον χειμώνα. Έχουν χρώμα ροζ και κόκκινο. Ανθίζει από τον Ιούνιο και διατηρείται η ανθοφορία μέχρι και τον Οκτώβριο.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Αναπτύσσεται σε όλους τους τύπους εδαφών. Προτιμά τις περιοχές με θερμά κλίματα, ενώ είναι ευαίσθητο φυτό στις χαμηλές θερμοκρασίες και θα πρέπει να φυτεύεται σε υπήνεμες θέσεις.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με ακραία ή μεσαία ημιώριμα μοσχεύματα, το καλοκαίρι, αφού γίνει χρήση ορμονών ριζοβολίας. Ως υπόστρωμα ριζοβολίας χρησιμοποιείται ο περλίτης και το ποσοστό ριζοβολίας φθάνει στο 100% σε 4 εβδομάδες. Επίσης είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν για πολλαπλασιασμό και σκληρά μοσχεύματα κατά την διάρκεια του χειμώνα.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στην πλούσια και εντυπωσιακή ανθοφορία του φυτού, στο όμορφο φύλλωμά του το οποίο εναλλάσσει χρωματισμούς στη διάρκεια του έτους και στο κόκκινο χρώμα των βλαστών του.

Χρήσεις

α. Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Χρησιμοποιείται σε ομάδες και σε συστάδες σε πρώτο επίπεδο, λόγω του μεγέθους του φυτού και της μορφής της κόμης του. Μπορεί να φυτευθεί σε σειρά και έτσι να δημιουργήσει ωραία χαμηλά ανθικά πλαίσια.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην Ακτή Ολυμπίων, στον Δημόσιο Κήπο, στο πάρκο Γαρύλλη και σε άλλα πάρκα.

β. Χρήση στην ανθοκομία: Μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως γλαστρικό φυτό.

2. Κότινος ο κογγύριος ή Ρους κότινος
Rhus cotinus ή Rhus coggygia
Οικογένεια: Anacardiaceae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Νότια Ευρώπη και την Ασία.



Εικ.90

Ρους Κότινος ανθισμένος

Βοτανική περιγραφή: Είναι αυτοφυής φυλλοβόλος θάμνος ύψους 3-4 μέτρων και διαμέτρου κόμης 2-3 μέτρων. Έχει όρθια μορφή κόμης. Τα φύλλα του είναι απλά, ωσειδή έως στρογγυλά και εντόνου πρασίνου χρώματος. Το φθινόπωρο, πριν αυτά πέσουν, παίρνουν εντυπωσιακό κίτρινο και έντονο κόκκινο χρωματισμό. Αυτός ο χρωματισμός του φυλλώματος, κατά τους φθινοπωρινούς, μήνες είναι απερίγραπτης καλλωπιστικής ωραιότητας.

Τα άνθη είναι μικρά και λευκά. Φέρονται, σε αραιές φόβες, στα άκρα ετήσιων βλαστών και δίνουν την εντύπωση νέφους.

Ανθίζει από τον Μάιο έως Ιούνιο. Οι καρποί είναι δρύπες

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Είναι φυτό αρκετά ανθεκτικό στις διάφορες εδαφοκλιματικές συνθήκες.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρους και με μοσχεύματα.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στην εντυπωσιακή ανθοφορία του φυτού και ιδιαίτερα στον εντυπωσιακό χρωματισμό των φύλλων του κατά το φθινόπωρο.

Χρήσεις

α. Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Χρησιμοποιείται σε ομάδες και συστάδες.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται σε συστάδες σε πάρκα της πόλης.

β. Χρήση στην ανθοδιακόσμηση: Οι κλάδοι του φυτού αποτελούν αντικείμενο εμπορίας επειδή τα φύλλα παραμένουν στους βλαστούς για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Αντικείμενο εμπορίας αποτελούν επίσης και οι ταξιανθίες. Αυτές χρησιμοποιούνται ως αποξηραμένες ανθοδέσμες στο φυσικό τους χρώμα ή και βαμμένες με διάφορα χρώματα και τεχνικές.

3. Σαμπούκος
Sambucus nigra
Οικογένεια: Caprifoliaceae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Ευρώπη και από την Μικρά Ασία.



Εικ.91
Σαμπούκος

Βοτανική περιγραφή: Είναι φυλλοβόλος θάμνος μεγάλου μεγέθους. Με κατάλληλο κλάδευμα μπορεί να διαμορφωθεί και σαν δένδρο το οποίο μπορεί να φθάσει σε ύψος μέχρι τα 8 μ. Ως δένδρο έχει στρεβλό κορμό και η μορφή της κόμης του είναι σφαιρική. Η εντεριώνη καταλαμβάνει σημαντικό τμήμα στο εσωτερικό των βλαστών και για τον λόγο το κοινό όνομα του φυτού είναι <<κουφοξυλιά>>.

Τα φύλλα του είναι αντίθετα και σύνθετα με 5 έως 7 ωοειδή, μυτερά και οδοντωτά φυλλάρια. Το ακραίο φυλλάριο είναι μεγαλύτερο από τα άλλα φυλλάρια. Η επάνω επιφάνεια των φύλλων έχει σκούρο πράσινο χρώμα, ενώ η κάτω επιφάνεια έχει ανοικτότερο πράσινο.

Τα άνθη του είναι μικρά και λευκά με κάποια κίτρινη απόχρωση. Φέρονται σε σκιαδιόμορφους κορύμβους.

Ανθίζει Μάιο – Ιούνιο.

Οι καρποί του είναι μικρές σφαιρικές ράγες, οι οποίες αρχικά είναι κόκκινου χρώματος και στην συνέχεια μαύρες.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Αναπτύσσεται καλύτερα σε ηλιαζόμενες θέσεις και σε γόνιμα δροσερά εδάφη.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο ο οποίος πρέπει να στρωματωθεί για να διακοπεί ο λήθαργος.

Ο κυριότερος τρόπος πολλαπλασιασμού του φυτού είναι με μαλακά μοσχεύματα. Σε αυτά εφαρμόζεται ορμόνη ριζοβολίας NAA 1000 ppm και στη συνέχεια τοποθετούνται σε υδρονέφωση.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στο φύλλωμα και στην πλούσια ανθοφορία του φυτού, καθώς και στους καρπούς του οι οποίοι παραμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα στα φυτά, προσελκύοντας πουλιά.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Ως δένδρο χρησιμοποιείται σε μοναχική φύτευση, ενώ ως θάμνος χρησιμοποιείται για συγκρότηση ομάδων.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται σε πάρκα όπου υπάρχουν παιχνίδια για μικρά παιδιά επειδή προσελκύει πουλιά.

4. Τσιντόνια
Cydonia japonica ή Henomeles lagenaria
Οικογένεια: Rosaceae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Ανατολική Ασία.



Εικ.92
Τσιντόνια ανθισμένη

Βοτανική περιγραφή: Είναι φυλλοβόλος θάμνος. Είναι ιθαγενές φυτό της Ανατολικής Ασίας. Είναι φυτό μετρίου ρυθμού ανάπτυξης, ύψους μέχρι 3 μέτρα και διαμέτρου κόμης μέχρι 1,5 μέτρο. Έχει μορφή κόμης όρθια η οποία με την πάροδο των χρόνων απλώνει και γίνεται σχεδόν σφαιρική. Οι βλαστοί είναι ακανθοφόροι.

Τα φύλλα του είναι απλά, κατ' εναλλαγή, ωοειδή και οδοντωτά. Είναι βαθυπράσινα και γυαλιστερά.

Τα άνθη του είναι μοναχικά ή σε ομάδες. Είναι ωραία, εντυπωσιακά και κόκκινα. Εκπτύσσονται σε βλαστούς του προηγούμενου έτους, τον χειμώνα μέχρι την αρχή ανοίξεως, πριν εκπτυχθούν τα φύλλα.

Ανθίζει δύο φορές το χρόνο, πρώτα τον χειμώνα και ξανά, με μικρότερης έντασης ανθοφορία, το καλοκαίρι.

Οι καρποί είναι κιτρινοπράσινοι και σφαιρικοί. Ωριμάζουν τον Οκτώβριο.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Αναπτύσσεται σε δροσερές περιοχές, σε ηλιαζόμενες θέσεις και σε εδάφη γόνιμα, ελαφρά, δροσερά και χωρίς πολύ ασβέστιο. Αντέχει στο κρύο (-20° C). Σε πολύ ζεστές περιοχές προτιμά την ημισκιά.

Καλλιέργεια

α. Άρδευση: Χρειάζεται μέτριες ποσότητες νερού κατά την άρδευση.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο και με παραφυάδες.

Ποικιλίες : *Cudonia japonica* vat. *Crimson and Gold*, *Cudonia Japonica* vat. *Falconnet Chartet*.

Εχθροί:

Οι κυριότεροι εχθροί της τσιντόνιας είναι το άκαρι τετράνυχος.

Καταπολεμείται χημικά με εξειδικευμένα ακαρεοκτόνα ή οργανοφωσφορικά και καρβαμιδικά εντομοκτόνα ή με συνδυασμό των παραπάνω με άλλα εντομοκτόνα.

Βιολογικά καταπολεμείται με την χρήση πάρα πολλών αρπακτικών των ακάρεων όπως με κολεόπτερα, με δίπτερα, ή με άλλα αρπακτικά ακάρεα.

Πρακτική αξία στην βιολογική αντιμετώπιση του *Tetranychus Urticae* έχουν τα εξής:

α. Τα αρπακτικά ακάρεα *Phytoseiulus persimilis* και *Amblyseius californicus* της οικογένειας *Phytoseiidae*.

β. Το αρπακτικό δίπτερο *Feltiella acarisuga* της οικογένειας *Cecidomyiidae* (στο στάδιο της προνύμφης).

γ. Το αρπακτικό κολεόπτερο *Stethorus punctillum* της οικογένειας *Coccinelidae*.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στην πολύ εντυπωσιακή ανθοφορία του φυτού η οποία εκπτύσσεται επάνω στα γυμνά κλαδιά.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Χρησιμοποιείται σαν μοναχικό φυτό ή σε μικρές ομάδες μέσα στους χλοοτάπητες όπου σχηματίζει ανθικές κηλίδες.

Μπορεί να συνδυασθεί και με άλλα είδη φυτών της ίδιας εποχής άνθησης όπως με την φορσύθια και τον χειμώνανθο τα οποία έχουν κίτρινη ανθοφορία και σχηματίζουν εντυπωσιακές συνθέσεις.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στον Δημόσιο Κήπο, στην Επίχωση και σε άλλα πάρκα.

5. Φορσύθια
Forsythia X intermedia
Οικογένεια: Oleaceae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Κίνα.



Εικ.93
Φορσύθια ανθισμένη

Βοτανική περιγραφή: Είναι φυλλοβόλος θάμνος, γρήγορης ανάπτυξης, ο οποίος φθάνει ύψος μέχρι τα 3 μέτρα και σε διάμετρο κόμης μέχρι τα 2 μέτρα. Η κόμη είναι όρθιας μορφής, αλλά με την πάροδο των χρόνων οι βλαστοί γέρνουν και αποκτά μάλλον σφαιρικό σχήμα.

Τα φύλλα του είναι αντίθετα, απλά ή συχνά τριμερή και επιμήκη.

Τα άνθη του είναι μεγάλα και χρυσοκίτρινα με πορτοκαλί κηλίδα στην εσωτερική βάση κάθε στεφάνης. Παρουσιάζονται σε πυκνή διάταξη, κατά μήκος των βλαστών του προηγούμενου έτους, τον Φεβρουάριο - Μάρτιο πριν εκπτυχθούν τα φύλλα.

Ανθίζει από τον Μάρτιο μέχρι τον Απρίλιο.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Είναι φυτό χωρίς ιδιαίτερες εδαφικές απαιτήσεις. Αναπτύσσεται σε όλους τους τύπους των εδαφών, προτιμά όμως δροσερό περιβάλλον. Σε ζεστές περιοχές προτιμότερες είναι οι σκιαζόμενες θέσεις. Είναι ανθεκτικό φυτό στο ασβέστιο. Μπορεί να φυτευθεί σε παραθαλάσσιες περιοχές επειδή αντέχει στα υδροσταγονίδια της θάλασσας. Αντέχει επίσης στην μόλυνση της ατμόσφαιρας. Είναι πολύ ανθεκτικό φυτό στο κρύο (-20°C).

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με ημιώριμα μοσχεύματα ενωρίς την άνοιξη.

Ασθένειες: Μπορεί να προσβληθεί από μύκητες τα φύλλα και οι βλαστοί. Καταπολεμούνται με τα κατάλληλα μυκητοκτόνα σκευάσματα.

Καλλωπιστική αξία : Οφείλεται στην εντυπωσιακή κίτρινη ανθοφορία του φυτού, η οποία παρουσιάζεται πρώιμα επάνω στους μακριούς γυμνούς βλαστούς.

Χρήσεις

α. Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Φυτεύεται σε μικρές ομάδες μόνο του ή σε συνδυασμό με άλλα είδη για την δημιουργία ανθικών κηλίδων μέσα σε χλοοτάπητες. Είναι πολύτιμο φυτό και χρησιμοποιείται πολύ συχνά σε κάθε μεγέθους κήπο επειδή δίνει χρώμα σε εποχή κατά την οποία λίγα φυτά ανθοφορούν.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην πλατεία έναντι εναερίου στην πλατεία Αγκυροβολίου στις πρώην αποθήκες Θεοδοσίου, στην Επίχωση στην Ακτή Ολυμπίων και σε άλλα πάρκα.

β. Χρήση στην ανθοκομία: Χρησιμοποιείται σαν γλαστρικό φυτεύεται σε μεγάλες γλάστρες ή ζαρντιέρες.

γ. Χρήση στην ανθοδιακόσμηση: Τα άνθη του φυτού αποτελούν αντικείμενο εμπορίας. Είναι κατάλληλα για τον στολισμό εσωτερικών χώρων. Αυτά αποκόπτονται από το φυτό, κατά την ανθοφορία, οπότε γίνεται και το κλάδεμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ. ΑΝΑΡΡΙΧΩΜΕΝΑ ΚΑΛΛΩΠΙΣΤΙΚΑ ΦΥΤΑ

Τα κυριότερα αναρριχώμενα καλλωπιστικά φυτά τα οποία χρησιμοποιούνται στο αστικό πράσινο του Δήμο Λεμεσού είναι τα εξής:

Α. Αειθαλή αναρριχώμενα καλλωπιστικά φυτά

1. Βουκαμβίλλια

Bougainvillea spectabilis

Οικογένεια: *Nyctaginaceae*

(κοινό όνομα: Μπουκαμβίλλια)

Καταγωγή: Κατάγεται από την Βραζιλία.



Εικ.94

Βουκαμβίλλια ανθισμένη

Βοτανική περιγραφή: Είναι αειθαλές ετεροαναρριχώμενο, ξυλώδες και ακανθοφόρο φυτό. Είναι αρκετά γρήγορης ανάπτυξης το οποίο φθάνει σε ύψος 8-10 μέτρων.

Τα φύλλα είναι ολόκληρα και κατ' εναλλαγή ωοειδή- ελλειπτικά. Έχουν έντονο πράσινο χρώμα.

Τα άνθη είναι μικρά, άσημα και κίτρινα λευκά. Αυτά περικλείονται από εντυπωσιακά ιώδη, πορφυρά ή κόκκινα βράκτια φύλλα τα οποία σχηματίζουν πλούσιες ταξιανθίες διαφόρων χρωμάτων.

Ανθίζει από την άνοιξη μέχρι το φθινόπωρο.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Είναι ευαίσθητο φυτό στο ψύχος.
Η ανθοφορία του είναι πλουσιότερη στα θερμά κλίματα και στις ηλιαζόμενες θέσεις.

Καλλιέργεια

α. Αρδευση: Θέλει αρδεύσεις σε κανονικά χρονικά διαστήματα και καλή αποστράγγιση.

β. Κλάδευμα: Χρειάζεται κλάδευμα αραίωσης και ιδιαίτερα οι ζωηρές και με πλούσιο φύλλωμα ποικιλίες.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με μοσχεύματα.

Άλλα είδη: *Bougainvillea glabra*, *Bougainvillea spectabilis*.

Εχθροί και ασθένειες: Είναι ανθεκτικό φυτό σε προσβολές από έντομα και ασθένειες.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στην εντυπωσιακή, μεγάλη και διαρκή ανθοφορία του φυτού.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Χρησιμοποιείται για κάλυψη τοίχων, σε ηλιαζόμενα πρανή, για διαμόρφωση φρακτών ελεύθερης μορφής και τέλος για εδαφοκάλυψη. Επίσης χρησιμοποιείται και σαν αναδενδράδα.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στον Δημόσιο κήπο για την κάλυψη των τοίχων γύρω από τον ζωολογικό κήπο και σε άλλα πάρκα.

2. Πασσιφλόρα
Passiflora caerulea
Οικογένεια: Passifloraceae
(κοινό όνομα: Ρολογιά)

Καταγωγή: Κατάγεται από την Αργεντινή και από την Βραζιλία.



Εικ.95

Πασσιφλόρα ανθισμένη

Βοτανική περιγραφή: Είναι αυτοαναρριχώμενο φυτό πολύ γρήγορης ανάπτυξης. Φθάνει σε ύψος τα 10-12 μέτρα. Έχει λεπτούς και ευλύγιστους βλαστούς οι οποίοι φέρουν έλικες.

Τα φύλλα του είναι παλαμοειδή, οξύληκτα και έχουν πεντάφυλλα λογχοειδή φυλλάρια. Είναι πράσινα στην επάνω επιφάνεια και γκριζοπράσινα στην κάτω.

Τα άνθη του είναι μεγάλα, διαμέτρου 8-10 εκατοστών και ελαφρώς εύοσμα. Είναι πρασινόλευκα με σέπαλα στικτά με μπλε χρώμα. Οι ακτίνες της στεφάνης είναι σε δύο σειρές. Είναι μπλε στην κορυφή, λευκές στη μέση και πορφυροερυθρές στη βάση. Οι στύλοι έχουν ανοικτό κόκκινο χρώμα. Τα άνθη του ομοιάζουν με πλάκα ρολογιού και από εκεί πήρε και το όνομα «ρολογιά». Επίσης το κοινό όνομα «παθανθές» ή Άνθος του πάθους οφείλεται στην αντιστοίχιση των διαφόρων μερών του άνθους με τα «Πάθη του Θεανθρώπου».

Ανθίζει το καλοκαίρι.

Οι καρποί του φυτού είναι ωοειδείς και πολύσπερμες ράγες. Αυτοί διατηρούνται στα φυτά έως αργά το φθινόπωρο και ένα μέρος τους χειμώνα.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Είναι σχετικά ανθεκτικό φυτό στο κρύο (-10°C) και είναι το πλέον ανθεκτικό είδος πασιφλόρας. Τα άλλα είδη καταστρέφονται σε θερμοκρασίες κάτω από το μηδέν. Προτιμά βαθιά ελαφρά εδάφη και θέσεις ηλιαζόμενες. Σε πολύ γόνιμα εδάφη ευνοείται η βλάστηση σε βάρος της ανθοφορίας. Μπορεί να αξιοποιήσει και τα πιο πτωχά και πετρώδη εδάφη.

Καλλιέργεια

Κλάδευμα: Το κλάδευμα του φυτού, στα τέλη του χειμώνα, ενθαρρύνει την ανάπτυξη νέας βλάστησης η οποία θα δώσει πλουσιότερη ανθοφορία.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με ώριμα μοσχεύματα στα τέλη του χειμώνα με αρχές της άνοιξης.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στο πλούσιο και ανοικτό πράσινο φύλλωμα του φυτού και στα πρωτότυπα, σε σχήμα και χρωματισμούς, άνθη του, καθώς επίσης και στους κίτρινους καρπούς του οι οποίοι παραμένουν για μεγάλο διάστημα επάνω στο φυτό.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Είναι κατάλληλο φυτό για την γρήγορη κάλυψη περγκολών, κιοσκιών και φρακτών. Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην Επίχωση στην Ακτή Ολυμπίων και σε άλλα πάρκα.

3. Πλουμπάγκο
Plumbago capensis
Οικογένεια: Plumbaginaceae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Νότια Αφρική.



Εικ.96
Πλουμπάγκο ανθισμένο

Βοτανική περιγραφή: Είναι αειθαλές ημιαναρριχώμενο φυτό, μετρίου ρυθμού ανάπτυξης, το οποίο φθάνει σε ύψος τα 3-4 μέτρα.

Είναι ιθαγενές φυτό της Νότιας Αφρικής από όπου πήρε και το όνομα του το είδος (Κέιπ Τάουν – Είδος: capensis).

Οι βλαστοί του είναι λεπτοί, ευλύγιστοι, πολυδιακλαδιζόμενοι και κρεμοκλαδείς.

Τα φύλλα του είναι, κατ'εναλλαγή, ωοειδή-λογχοειδή, καταλήγουν σε πολύ μικρό μίσχο και είναι ανοικτοπράσινα.

Τα άνθη του είναι πολλά, μικρά και γαλάζιου χρώματος. Φέρονται σε επάκριες ταξιανθίες. Εμφανίζονται από την άνοιξη μέχρι αργά το φθινόπωρο.

Ανθίζει από τον Απρίλιο μέχρι και τον Νοέμβριο.

Ο καρπός είναι ροπαλοειδής, μεμβρανώδεις και γωνιώδης κάψα με στενή βάση

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Είναι πολύ ευαίσθητο φυτό στο κρύο. Υφίσταται ζημιές όταν η θερμοκρασία πέσει κάτω από τους 0^o C. Ευδοκίμει σε γόνιμα στραγγερά εδάφη και σε ηλιαζόμενες θέσεις.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με χώνισμα της τούφας ενωρίς την άνοιξη και κυρίως με ημιώριμα μοσχεύματα το φθινόπωρο.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στην πλούσια θαλασσί ανθοφορία του φυτού η οποία καλύπτει όλο το φύλλωμα και στην μεγάλης διάρκειας της ανθοφορίας του.

Χρήσεις

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να διακοσμήσει φράκτες, συρματοπλέγματα, κιόσκια και άλλα, καθώς και σαν φυτό το οποίο θα κρέμεται προς τα έξω.

Επίσης είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί και σαν θάμνος, σε μοναχική φύτευση ή σε συστάδες. Σαν θάμνος παίρνει μία όμορφη σφαιρική μορφή.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στο πολυλειτουργικό παραθαλάσσιο πάρκο, στο γραμμικό πάρκο Γαρύλλη και στην Ακτή Ολυμπίων.

4. Ρυγχόσπερμο
Rhynchospermum jasminoides
Οικογένεια: Αποcynnaceae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Κίνα.



Εικ.97

Ρυγχόσπερμο ανθισμένο

Βοτανική περιγραφή: Είναι αειθαλές αναρριχώμενο φυτό, αργής ανάπτυξης το οποίο φθάνει τα 7 – 8 μέτρα σε ύψος. Αναρριχάται χωρίς την ανάγκη υποστύλωσης με τους ελικοειδείς βλαστούς του.

Τα φύλλα του είναι αντίθετα, δερματώδη και ωοειδή. Είναι γυαλιστερά και βαθυπράσινα. Το φθινόπωρο παίρνουν κοκκινωπό χρώμα.

Τα άνθη του είναι μικρά, λευκά και αρωματικά. Ομοιάζουν με τα άνθη του γιασεμιού από το οποίο πήρε και το όνομα το είδος. Φέρονται σε μικρές μακρόμυσχες ταξιανθίες.

Ανθίζει από τον Μάιο έως τον Σεπτέμβριο.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Ευδοκίμει σε βαθιά, γόνιμα και καλά στραγγιζόμενα εδάφη. Είναι ευαίσθητο φυτό στο βαρύ κρύο. Προτιμά ηλιαζόμενες προστατευμένες θέσεις, προσαρμόζεται όμως και σε ημισκιερά σημεία.

Καλλιέργεια

α. Άρδευση: Θέλει κανονικές αρδεύσεις.

β. Κλάδεμα: Το φυτό χρειάζεται κλάδεμα αραιώματος.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο, με καταβολάδες και μοσχεύματα μαλακού ξύλου την άνοιξη.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στα άνθη του φυτού και στο γυαλιστερό φύλλωμά του.

Χρήσεις

α. Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Διακοσμεί πέργκολες, φράκτες, συρματοπλέγματα, δικτυωτά και σκιάδια εισόδων.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται, σε πάρκα όπου υπάρχουν παιχνίδια όπως στο πολυλειτουργικό παραθαλάσσιο πάρκο, στον Δημόσιο κήπο και σε άλλα πάρκα.

β. Χρήση στην ανθοκομία: Φυτεύεται σε φυτοδοχεία και διακοσμεί μπαλκόνια.

B. Φυλλοβόλα αναρριχώμενα καλλωπιστικά φυτά

1. Γλυτσίνια

Wisteria sinensis

Οικογένεια: *Leguminosae*

Καταγωγή: Κατάγεται από την Άπω Ανατολή.



Εικ.98

Γλυτσίνια ανθισμένη

Βοτανική περιγραφή: Είναι φυλλοβόλο αναρριχώμενο φυτό πολύ μεγάλης ανάπτυξης. Έχει μακρείς και περιστρεφόμενους βλαστούς. Τα φύλλα του είναι σύνθετα και αποτελούνται από 11 -13 φυλλάκια. Τα άνθη του είναι εντυπωσιακά. Είναι μονά ή διπλά και εύοσμα. Είναι κυανοϊώδη και φέρονται σε μεγάλες κρεμαστές ταξιανθίες (βότρες). Εμφανίζονται την άνοιξη πριν εμφανισθούν τα φύλλα. Ανθίζει τον Απρίλιο. Επειδή η άνθιση συνήθως συμπίπτει με την περίοδο του Πάσχα σε αρκετά μέρη για το λόγο αυτό ονομάζεται πασχαλιά. Ο καρπός είναι χέδρωπας.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Αντέχει στο κρύο και δεν χρειάζεται ιδιαίτερες φροντίδες. Προτιμά τις ηλιαζόμενες θέσεις. Είναι ευαίσθητο φυτό στο ασβέστιο και σε εδάφη με υψηλή περιεκτικότητα σε αυτό εκδηλώνει χλωρωτικά φαινόμενα (τροφοπενία Fe).

Καλλιέργεια

α. Άρδευση: Θέλει μέτριες αρδεύσεις.

β. Κλάδεμα: Χρειάζεται αυστηρό κλάδεμα.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο και με μοσχεύματα, κυρίως όμως με καταβολάδες (στο έδαφος ή εναέριες). Παρουσιάζει μικρό ποσοστό επιτυχίας στις μεταφυτεύσεις.

Εχθροί και ασθένειες: Είναι ανθεκτικό φυτό σε προσβολές από εχθρούς και ασθένειες.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στην πλούσια και εντυπωσιακή ανθοφορία του φυτού.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Χρησιμοποιείται για κάλυψη φρακτών, τοίχων και ακαλαίσθητων επιφανειών, καθώς και για σκίαση σε πέργκολες, κιόσκια και άλλα. Εντυπωσιακό είναι το θέαμα της ανθισμένης γλυτσίνιας επάνω σε κυπαρίσσι ή σε άλλα δένδρα με σκούρο πράσινο φύλλωμα.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην πλατεία έναντι του εναερίου, στην πλατεία έναντι του Δημοσίου Κήπου, στην πλατεία Κάστρου και σε διάφορα πάρκα.

2. Λαβούρνο
Laburnum anagyroides
Οικογένεια: Fabaceae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Νότια Ευρώπη.



Εικ.99
Λαβούρνο ανθισμένο

Βοτανική περιγραφή: Είναι ένα πολύ εντυπωσιακό φυλλοβόλο αναρριχώμενο φυτό γρήγορης ανάπτυξης. Μπορεί να φθάσει σε ύψος τα 6 μέτρα και σε πλάτος κόμης τα 5 μέτρα.

Τα άνθη του είναι φωτεινά και έχουν έντονα κίτρινα άνθη τα οποία φέρονται σε μακρές κρεμάμενες ταξιανθίες. Τα άνθη αυτά είναι δηλητηριώδη.

Ανθίζει τον Μάιο και η ανθοφορία είναι μεγαλοπρεπής.

Ο καρπός είναι χέδρωπας πεπλαρισμένος.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Αναπτύσσεται σε ηλιόλουστες θέσεις σε υγρά, αλλά στραγγιζόμενα, εδάφη. Αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες, κάτω των -20°C. Είναι επίσης πολύ ανθεκτικό φυτό στον άνεμο, στην ξηρασία και στα υδροσταγονίδια της θάλασσας και για το λόγο αυτό ευδοκίμει στις παραθαλάσσιες περιοχές.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με εμβολιασμό.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στην εντυπωσιακή ανθοφορία του φυτού.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Φυτεύεται μεμονωμένα, σε ομάδες και σε συνδιασμό με γλυτσίνες (Wisteria) σε πέργκολες και σε φράκτες. Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην Επίχωση, στην πλατεία Κάστρου και σε άλλες πλατείες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV. ΠΟΩΔΗ ΚΑΛΛΩΠΙΣΤΙΚΑ ΦΥΤΑ

Τα κυριότερα ποώδη καλλωπιστικά φυτά τα οποία χρησιμοποιούνται στο αστικό πράσινο του Δήμου Λεμεσού είναι τα εξής:

A. Ετήσια ποώδη καλλωπιστικά φυτά

1. Άλυσσο

Alyssum maritimum

Οικογένεια: *Cruciferae*

Καταγωγή: Κατάγεται από την Μεσόγειο και την Δυτική Ασία.



Εικ.100

Άλυσσο ανθισμένο

Βοτανική περιγραφή: Είναι ετήσιο ποώδες φυτό μικρής ανάπτυξης και ύψους 20–30 cm.

Τα φύλλα του είναι λογχοειδή και ανοικτού πράσινου χρώματος. Φέρονται κατά μήκος των πολυπληθών βλαστών, οι οποίοι δημιουργούν τούφα.

Τα άνθη του είναι πολλά. Είναι μικρά, έχουν μορφή χωνιού και αναδίδουν ένα πολύ χαρακτηριστικό άρωμα, σαν μέλι. Φέρονται στην

κορυφή των πολυαρίθμων βλαστών του διατεταγμένα σε ταξιανθίες-βότρες σχήματος σφαιρικού.

Ανθίζει από Νοέμβριο μέχρι και τον Ιούνιο ή και αργότερα, ανάλογα με την εποχή σποράς του.

Ο καρπός είναι κεράτιο.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Δεν έχει ιδιαίτερες απαιτήσεις όσον αφορά το έδαφος. Μπορεί να αναπτυχθεί σε παραθαλάσσιες περιοχές.

Αναπτύσσεται σε ηλιόλουστα σημεία του κήπου.

Πολλαπλασιασμός : Πολλαπλασιάζεται με σπορά , είτε απ' ευθείας στην θέση στην οποία θα φιλοξενηθεί είτε μέσα σε σπορεία και αργότερα γίνεται μεταφύτευση των νεαρών φυτών. Σπέρνεται τον Αύγουστο, Σεπτέμβριο ή τον Μάρτιο ή τον Απρίλιο, ανάλογα με την επιθυμητή εποχή άνθισής του (ανοιξιάτικη ή καλοκαιρινή αντίστοιχα).

Πολλαπλασιάζεται και μόνο του με την πτώση στο χώμα των ωρίμων σπόρων του.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στην πλούσια και πολύ παρατεταμένη ανθοφορία του, ταυτόχρονα με την δυνατότητα εδαφοκάλυψης.

Χρήσεις

α. Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Είναι φυτό κατάλληλο για εδαφοκάλυψη. Σε συνδυασμό με άλλα ανθόφυτα δίνει πολύ εντυπωσιακές συνθέσεις. Είναι επίσης κατάλληλο φυτό για φύτευση σε βραχώκηπους και σε ανθώνες, καθώς και για εδαφοκάλυψη αμιγή ή σε συνδυασμό με άλλα ανθόφυτα. Φυτεύεται επίσης σε παρτέρια και ως φυτό χαμηλής μπορντούρας, σε σειρά.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται ως το πολυλειτουργικό παραθαλάσσιο πάρκο και σε διάφορες πλατείες.

β. Χρήση στην ανθοκομία: Φυτεύεται σε φυτοδοχεία.

2. Γόμφρενα
Gompherena globosa
Οικογένεια: Amaranthaceae

Καταγωγή: Κατάγεται από τις Ινδίες.



Εικ.101
Γόμφρενα ανθισμένη

Βοτανική περιγραφή: Είναι ετήσιο ποώδες φυτό το οποίο φθάνει σε ύψος 20-40 εκατοστών. Έχει πλούσια και πυκνή διακλάδωση βλαστών από την βάση.

Τα φύλλα του είναι λογχοειδή και σκούρα πράσινα χωρίς μίσχο.

Τα άνθη του είναι σφαιρικά με χάρτινη υφή και πολύ διακοσμητικά. Φέρονται στις άκρες των βλαστών και έχουν ροζ-μωβ ή σκούρο μωβ χρώμα.

Ανθίζει από το τέλος της άνοιξης και η άνθιση κρατά μέχρι τα πρώτα κρύα.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Αναπτύσσεται σε όλα τα εδάφη. Προτιμά τα ελαφρά με καλή στράγγιση και ηλιαζόμενες θέσεις.

Πολλαπλασιασμός : Πολλαπλασιάζεται με σπόρο ο οποίος σπέρνεται τον Μάρτιο-Απρίλιο. Μεταφυτεύεται σε παρτέρια και σε αποστάσεις 10-20 εκατοστών.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στα παράξενα άνθη του φυτού.

Χρήσεις

α. Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Φυτεύεται μόνο του σε παρτέρια ή σε κήπους και σε συνδυασμό με άλλα ανθόφυτα.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην πλατεία κάστρου στον Δημόσιο κήπο και σε διάφορα πάρκα.

β. Χρήση στην ανθοδιακόσμηση: Τα άνθη του φυτού κόβονται και διατηρούνται αποξηραμένα σε ανθοδοχεία.

3. Ζίννια
Zinnia elegans
Οικογένεια: Asteraceae

Καταγωγή: Κατάγεται από το Μεξικό.



Εικ.102
Ζίννια ανθισμένη

Βοτανική περιγραφή: Είναι ετήσιο ποώδες φυτό, το οποίο ανάλογα με την ποικιλία, φθάνει σε ύψος περίπου 30-35 εκατοστά. Έχει βλαστούς όρθιους και ισχυρούς. Τα φύλλα του είναι τραχέα, οξύληκτα και άμισχα. Τα άνθη του είναι πολύ μεγάλα. Έχουν διάμετρο έως 15 εκατοστά και διάφορους χρωματισμούς.

Ανθίζει από τον Ιούλιο μέχρι και τον Σεπτέμβριο.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Ευδοκίμει σε γόνιμα, ασβεστούχα, ελαφρά και πλούσια σε οργανική ουσία εδάφη. Είναι ευπαθές φυτό στο κρύο και θέλει ζεστές περιοχές με αρκετό ήλιο.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο.

Εχθροί και ασθένειες

α. Εχθροί

Προσβάλλεται κυρίως το φυτό από ακάρεα, αφίδες, και θρίπες. Οι εχθροί αυτοί καταπολεμούνται με τα κατάλληλα μέσα.

β. Ασθένειες

Κυριότερες ασθένειες οι οποίες προσβάλλουν την ζίννια είναι οι εξής:

i) Το ωίδιο: είναι η κυριότερη ασθένεια που προσβάλλει την ζίννια. Πρέπει να αποφεύγεται η διαβροχή των φύλλων κατά την άρδευση. Σε περίπτωση προσβολής γίνεται ψεκασμός με ένα διασυστηματικό ωιδιοκτόνο.

ii) Η βακτηριακή κηλίδωση: Αύτη είναι άλλη μια ασθένεια η οποία προσβάλλει το φυτό. Καλό είναι να απολυμανθούν οι σπόροι με εμβάπτιση τους για 20-40 λεπτά σε διάλυμα χλωρίνης (1 μέρος οικιακής χλωρίνης : 4 μέρη νερού). Έπειτα οι σπόροι πρέπει να ξεπλένονται καλά , να στεγνώνονται και στη συνέχεια να σπέρνονται.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στα όμορφα άνθη του φυτού, καθώς και στην ποικιλία των σχημάτων και των χρωμάτων τους.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Χρησιμοποιείται σε μπορντούρες, σε ανθώνες, σε κηλίδες και σε παρτέρια. Ορισμένες ποικιλίες χρησιμοποιούνται λόγω της πλούσιας διακλάδωσης και σε μωσαϊκά. Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στον Δημόσιο Κήπο, στην Επίχωση και σε άλλα πάρκα.

4. Πανσές
Viola tricolor
Οικογένεια: Violaceae



Εικ.103
Πανσές ανθισμένος

Βοτανική περιγραφή: Είναι ετήσιο ή διετές φυτό και σε εξαιρετικά σπάνιες περιπτώσεις πολυετές. Το ύψος του αρχίζει από 5 και φθάνει μέχρι τα 30 εκατοστά.

Τα φύλλα του είναι ωοειδή, λογχοειδή και οδοντωτά. Φέρουν το καθένα από δυο παράφυλλα πτεροσχιδή.

Τα άνθη του είναι άοσμα και έχουν ακανόνιστο σχήμα. Κάθε άνθος έχει πέντε στρογγυλά πέταλα και οπίσθιο πλήκτρο. Αυτά είναι βελούδινα και μονόχρωμα ή με διαφορές αποχρώσεις ή ποικιλόχρωμα. Ο λαιμός της στεφάνης τους είναι γενικά κίτρινο. Το χρώμα των ανθέων είναι εξαιρετικά ποικίλο και κυμαίνεται από το λευκό έως το κίτρινο και από το κόκκινο της σκουριάς έως το ροζ-λιλά.

Ανθίζει από το τέλος φθινοπώρου μέχρι και την άνοιξη.

Ο καρπός είναι κάψα, μονόχρωμη και με πολλά σπέρματα.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Ευδοκίμει σε ηλιόλουστες θέσεις και σε ελαφρά υγρό έδαφος.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο.

Ασθένειες: Παρουσιάζει μεγάλη ανθεκτικότητα στις διάφορες ασθένειες, αλλά τα φύλλα του συχνά προσβάλλονται από ωίδιο.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στην πλούσια και διαρκή ανθοφορία του φυτού σε συνδυασμό με την ατέλειωτη ποικιλία των χρωμάτων των ανθέων.

Χρήσεις

α. Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Οι πανσέδες χρησιμοποιούνται για την δημιουργία μπορντουρών, καθώς και για φύτευση σε παρτέρια μαζί με άλλα ανοιξιάτικα βολβώδη φυτά.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην Επίχωση στην Ακτή Ολυμπίων και σε άλλα πάρκα.

β. Χρήση στην ανθοκομία: Φυτεύεται σε γλάστρες μαζί με άλλα ανοιξιάτικα βολβώδη φυτά.

5. Σάλβια η λαμπρά
Salvia splendens
Οικογένεια: Labiatae
(κοινό όνομα: Φωτιά)

Καταγωγή: Κατάγεται από την Λατινική Αμερική.



Εικ.104
Σάλβια ανθισμένη

Βοτανική περιγραφή: Είναι ετήσιο φυτό. Το ύψος του ξεκινά από τα 20 εκατοστά και φθάνει μέχρι και τα 90 εκατοστά, ανάλογα με την ποικιλία. Τα φύλλα του είναι αντίθετα και καρδιόσχημα με έντονες νευρώσεις. Τα άνθη του είναι μικρά και σωληνοειδή. Φέρονται σε ταξιανθίες τύπου βότρυος. Έχουν έντονο κόκκινο χρώμα και για το λόγο αυτό η σάλβια ονομάζεται κοινά και φωτιά. Υπάρχουν διάφορες ποικιλίες, άλλες με άνθη λευκά και άλλες με διάφορες αποχρώσεις κόκκινου χρώματος. Ανθίζει από τον Ιούλιο έως το τέλος φθινοπώρου.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Αναπτύσσεται σε όλα τα εδάφη. Είναι ευαίσθητο φυτό στο κρύο και προτιμά ηλιόλουστες έως ημισκιερές τοποθεσίες.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο και με μοσχεύματα.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στα έντονα χρώματα των ανθέων του φυτού και στην όμορφη και άριστη παρουσία του.

Χρήσεις

α. Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Φυτεύεται στο έδαφος και σε παρτέρια είτε μόνο του είτε μαζί με άλλα ετήσια φυτά.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην Ακτή Ολυμπίων, στον Δημόσιο Κήπο, στο γραμμικό πάρκο Γαρούλλη και σε άλλα πάρκα.

β. Χρήση στην ανθοκομία: Φυτεύεται σε φυτοδοχεία.

6. Ταγέτης
Tagetes sp.
Οικογένεια: Asteraceae
(κοινό όνομα: Κατηφές)

Καταγωγή: Κατάγεται από την Κεντρική Αμερική.



Εικ.105
Ταγέτης ανθισμένος

Βοτανική περιγραφή: Είναι ετήσιο ποώδες φυτό το οποίο έχει ύψος από 20 μέχρι 60 εκατοστά.

Τα φύλλα του είναι αντίθετα ή εναλλάσσονται, πτεροσχιδή ή πτερόλοβα και ακανθοφόρα.

Τα άνθη του φυτού είναι σφαιρικά και αρωματικά.

Ανθίζει από τα μέσα της άνοιξης ως τα τέλη του φθινοπώρου.

Οι καρποί είναι ξηροί, πεπλατυσμένοι ή πολυγωνικοί και αρραγείς.

Κλιματικές συνθήκες: Απαιτεί γόνιμα και μέτρια υγρά εδάφη, καθώς και ηλιόλουστες θέσεις.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρους την άνοιξη.

Ασθένειες: Προσβάλλεται από διάφορες μυκητιάσεις των φύλλων όπως βοτρυτή, σκωριάσεις ή ωίδιο.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στην άφθονη ανθοφορία του φυτού.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Χρησιμοποιείται σε χλοοτάπητες για την δημιουργία μωσαϊκών ή κηλίδων και σε παρτέρια μόνο του ή με άλλα ετήσια φυτά.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται σε πάρκα και σε παιδικές χαρές.

β. Πολυετή ποώδη καλλωπιστικά φυτά

1. Αχίλλεια η χιλιοφύλλη *Achillea millefolium* Οικογένεια: Asteraceae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Ευρώπη και την Ασία.



Εικ.106

Αχίλλεια ανθισμένη

Βοτανική περιγραφή: Είναι πολυετή πόα η οποία φθάνει σε ύψος 20-80 εκατοστών. Έχει έρπον και διακλαδισμένο ρίζωμα.

Τα φύλλα ομοιάζουν με χτένες, δηλαδή είναι δίπτερα και κάπως τριχωτά. Έχουν χρώμα πράσινο-μπλε.

Τα άνθη είναι ακτινωτά σαν ομπρέλες και έχουν το σχήμα μικρής μαργαρίτας διαμέτρου 1 εκατοστού. Η κεφαλή αποτελείται από επίπεδα σκιάδια συνήθως άσπρα έως τριανταφυλλί, ενώ σε ορεινές περιοχές τα άνθη είναι ροζ. Το φυτό είναι πολύ αρωματικό, ειδικά τα φυλλαράκια του. Ανθίζει από τον Μάιο έως τον Οκτώβριο. Οι καρποί είναι αχαίνια.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Ευδοκίμει σε όλα τα εδάφη ακόμα και τα πτωχά, αλλά προτιμά αυτά τα οποία στραγγίζουν καλά. Αντέχει ακόμα και στα παραθαλάσσια μέρη. Προτιμά ηλιόλουστα μέρη, αλλά αντέχει και στη σκιά. Αντέχει στο κρύο μέχρι -25°C . Μόλις αναπτυχθεί αρκετά αντέχει πολύ και στην ξηρασία.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρους την άνοιξη και με χώνισμα της ρίζας.

Ασθένειες: Απειλείται κυρίως από μύκητες σε ζεστές και υγρές συνθήκες.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στις εντυπωσιακές ταξιανθίες του φυτού.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε παρτέρια σε συνδυασμό με άλλα φυτά, καθώς και σε βραχόκηπους.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην πλατεία Κάστρου, στην πλατεία έναντι Φραγκοκλησιάς, στον Δημόσιο Κήπο και σε άλλα πάρκα.

2. Γκαζάνια
Gazania splendens
Οικογένεια: Asteraceae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Νότια Αφρική.



Εικ.107

Γκαζάνια ανθισμένη

Βοτανική περιγραφή: Είναι αειθαλές πολυετές ποώδες φυτό χαμηλής βλάστησης. Φθάνει σε ύψος 15-20 εκατοστών.

Τα φύλλα του είναι λογχοειδή, χνουδωτά και στενόμακρα. Είναι σκούρα πράσινα στην επάνω επιφάνεια και αργυρόχρωμα στην κάτω επιφάνεια.

Τα άνθη φέρονται, σε κεφαλές, στην κορυφή μίσχων μήκους 15-20 εκατοστών. Περιβάλλονται από περιμετρικά γλωσσοειδή ανθίδια. Η διάμετρος του άνθους είναι περίπου 5-7,5 εκατοστά. Τα άνθη είναι διαφόρων χρωμάτων. Κίτρινο, πορτοκαλί, ρόδινο και λευκό είναι τα συνηθέστερα χρώματα των ανθέων. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του φυτού είναι το κλείσιμο των ανθέων, κατά την διάρκεια της νύκτας ή όταν ο καιρός είναι νεφελώδης. Ανθίζει από το καλοκαίρι μέχρι φθινόπωρο.

Οι καρποί είναι αχαίνια τριχωτά με πάππο.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Δεν έχει ιδιαίτερες απαιτήσεις όσον αφορά το έδαφος, αλλά προτιμά προστατευμένες θέσεις από τους ισχυρούς ανέμους και το κρύο. Αναζητά ηλιόλουστα σημεία στον κήπο. Αντέχει σε παραθαλάσσιες περιοχές.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρους ή με έρριζα μοσχεύματα την άνοιξη.

Ασθένειες: Σπάνια προσβάλλεται από οίδιο.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στην πλούσια και εντυπωσιακή ανθοφορία του φυτού, στην ποικιλότητα των αποχρώσεων των ανθέων του και στην παρατεταμένη άνθιση του.

Χρήσεις

α. Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Είναι κατάλληλο φυτό βραχόκηπους, καθώς και για την δημιουργία ανθισμένων μπορντούρων και συστάδων χρώματος μέσα σε χλοοτάπητες.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται σε παιδικές χαρές, στην επίχωση και σε άλλα πάρκα.

β. Χρήση στην ανθοκομία: Φυτεύεται σε γλάστρες και ζαρντινιέρες.

3. Διμορφοθήκη
Dimorphotheca sp.
Οικογένεια: Asteraceae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Νότια Αφρική.



Εικ.108
Διμορφοθήκη ανθισμένη

Βοτανική περιγραφή: Είναι αειθαλές, πολυετές και ποώδες φυτό το οποίο φθάνει σε ύψος 25-30 εκατοστών. Έχει μακρείς έρποντες βλαστούς. Τα φύλλα του είναι επιμήκη και οδοντωτά.

Τα άνθη του είναι μεγάλα και ομοιάζουν με μαργαρίτες. Τα άνθη είναι κεφαλές και φέρονται στην άκρη μακρών μίσχων. Έχουν διάμετρο 6 εκατοστών. Έχουν χρώμα λευκό, ροζ ή ιώδες. Τα περιμετρικά ανθίδια έχουν αποχρώσεις κόκκινες, πορτοκαλί, κίτρινες ή λευκές. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των φυτών είναι το κλείσιμο των ανθέων του την νύκτα ή όταν υπάρχει βαριά συννεφιά. Ανθίζει από τον Απρίλιο μέχρι τον Οκτώβριο.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Ευδοκίμει σε όλους τους τύπους εδαφών και σε ηλιόλουστες τοποθεσίες. Δεν ανέχεται την υπερβολική υγρασία. Αντέχει σε παραθαλάσσιες περιοχές. Μπορεί να αναπτυχθεί σε ημισκιερά σημεία με μειωμένη όμως ανθοφορία.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με σπόρο την άνοιξη ή το φθινόπωρο.

Εχθροί και ασθένειες: Είναι ευαίσθητο φυτό σε τήξεις των φυταρίων, καθώς και σε προσβολές αφίδων και σαλιγκαριών.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στην πλούσια και παρατεταμένη ανθοφορία του φυτού, στην γρήγορη ανάπτυξη και στο πλούσιο φύλλωμά του.

Χρήσεις

α. Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Χρησιμοποιείται στον κήπο κατά ομάδες, σε βραχόκηπους, καθώς και για εδαφοκάλυψη.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην Ακτή Ολυμπίων, στο Δημόσιο Κήπο, στο γραμμικό πάρκο Γαρύλλη και σε άλλα πάρκα.

β. Χρήση στην ανθοκομία: Χρησιμοποιείται για φύτευση σε γλάστρες, καθώς και για φύτευση σε φυτοδοχεία για κρεμοκλαδή βλάστηση από μπαλκόνια.

4. Λευκάνθεμο ή χρυσάνθεμο το μέγα
Chrysanthemum maximum
Οικογένεια: Asteraceae
(κοινό όνομα: Μαργαρίτα)

Καταγωγή: Κατάγεται από την Ιβηρική χερσόνησο.



Εικ.109

Λευκάνθεμο ανθισμένο

Βοτανική περιγραφή: Είναι πολυετές ποώδες φυτό το οποίο χάνει το φύλλωμά του τον χειμώνα. Ανάλογα με την ποικιλία έχει ύψος από 70 έως 90 εκατοστά.

Τα φύλλα του είναι λογχοειδή και βαθέος πρασίνου χρώματος. Έχουν οδοντωτή περίμετρο. Τα φύλλα της βάσης είναι μεγαλύτερα.

Τα άνθη σχηματίζουν τις τυπικές μαργαρίτες της οικογένειας. Έχουν μία ή περισσότερες σειρές γλωσσοειδών πετάλων. Τα άνθη έχουν κίτρινο χρώμα στο κέντρο και λευκά περιφερειακά πέταλα. Ανθίζει από τον Ιούλιο μέχρι και τον Αύγουστο. Οι καρποί είναι επιμήκη αχαίνια.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Προτιμά ηλιόλουστες τοποθεσίες, παρά το ότι σε θερμά κλίματα ευδοκίμει και σε ημισκιά. Προσαρμόζεται σε μεγάλο εύρος εδαφών, αλλά πρέπει να έχουν και καλή στράγγιση.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με διαίρεση ενωρίς την άνοιξη ή το φθινόπωρο, καθώς και με σπόρο.

Εχθροί: Σπάνια προσβάλλεται από υπονομευτές.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στην εντυπωσιακή ανθοφορία του φυτού.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Χρησιμοποιείται στον κήπο, στη βάση τοίχων ή κατά μήκος μονοπατιών. Μπορεί φυσικά να χρησιμοποιηθεί σε ανθόνες για την απόκρυψη αντιαισθητικών σημείων, καθώς και σε παρτέρια.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται σε παιδικές χαρές, στον Δημόσιο κήπο, στην πλατεία Κάστρου και σε διάφορα πάρκα.

5. Βεργένια
Bergenia sp.
Οικογένεια: Saxifragaceae
(κοινό όνομα: Μπεργκένια)

Καταγωγή: Κατάγεται από την Κεντρική Ασία.



Εικ.110
Ανθισμένη μπεργκένια

Βοτανική περιγραφή: Είναι πολυετές φυτό το οποίο διατηρεί το φύλλωμά του τον χειμώνα. Το ύψος του κυμαίνεται από 30 έως 60 εκατοστά, ενώ το πλάτος του κυμαίνεται από 40 έως 70 εκατοστά.

Σχηματίζεται τούφα από μεγάλα, δερματώδη και γυαλιστερά φύλλα. Έχει καρδιόσχημα ή ωοειδή φύλλα ανάλογα με το είδος. Αυτά έχουν οδοντωτές ή κυματοειδείς άκρες. Η διάμετρος του ξεπερνά τα 25 εκατοστά. Το χρώμα τους είναι βαθύ πράσινο ή κοκκινωπό.

Τα άνθη είναι σχετικά μικρά και έχουν σχήμα καμπάνας. Φέρονται πολλά μαζί σε συμπαγείς ταξιανθίες, ύψους 40 εκατοστών, οι οποίες ξεπηδούν από το κέντρο του φυτού. Ανθίζει τέλος του χειμώνα ή αρχές της άνοιξης. Οι καρποί είναι δίχωρη και πολύσπερμη κάψα με δύο ράμφη στην κορυφή.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Ιδανικές θέσεις για την ανάπτυξη του φυτού είναι οι ημισκιερές, αν και αναπτύσσεται ικανοποιητικά και σε σκιερές και σε φωτεινές θέσεις. Ευδοκimeί σε μεγάλο εύρος εδαφών, προτιμώντας αυτά τα οποία είναι νοτερά και καλά αποστραγγιζόμενα. Αντέχει και σε παραθαλάσσιες περιοχές.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με διαίρεση την άνοιξη ή το φθινόπωρο και με σπόρο την άνοιξη.

Εχθροί και ασθένειες: Το φύλλωμα προσβάλλεται από σαλιγκάρια, ενώ το φυτό προσβάλλεται σπάνια από σκωριάσεις.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στις εντυπωσιακές ταξιανθίες του φυτού και μάλιστα κατά την διάρκεια μιας εποχής κατά την οποία δύσκολα συναντά κανείς ανθοφορία σε πολυετή φυτά.

Χρήσεις

α. Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για εδαφοκάλυψη, σε διασταυρώσεις μονοπατιών ή για να σχηματίσει μπορντούρες ή σε βραχόκηπους.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται σε παιδικές χαρές, στον Δημόσιο κήπο, στην πλατεία έναντι του εναερίου, στην Ακτή Ολυμπίων και σε άλλα πάρκα.

β. Χρήση στην ανθοκομία: Χρησιμοποιείται σαν γλαστρικό σε εισόδους ή πυλωτές.

6. Σαντολίνα
Santolina chamaecyparissus
Οικογένεια: Asteraceae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Ισπανία και το Μαρόκο.



Εικ.111
Σαντολίνα

Βοτανική περιγραφή: Είναι αειθαλές πολυετές ποώδες φυτό το οποίο φθάνει σε ύψος 30 έως 60 εκατοστών.

Τα φύλλα του είναι μικροσκοπικά, οδοντωτά και κατ' εναλλαγή. Είναι πυκνά διατεταγμένα κατά κόμβους. Είναι ασημοπράσινα έως γκριζοπράσινα και μήκους 2 έως 4 εκατοστών. Αυτά όταν συνθλίβονται είναι ιδιαίτερα αρωματικά.

Τα άνθη είναι χρώματος υπολεύκου έως κίτρινου και φέρονται σε ταξιανθία τύπου κεφαλής. Ανθίζει τον Ιούνιο. Οι καρποί είναι αχαίνια.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Δεν έχει ιδιαίτερες απαιτήσεις όσον αφορά το έδαφος. Μπορεί να αναπτυχθεί σε ημισκιερά σημεία, προτιμά όμως τα ηλιόλουστα. Αντέχει στην ξηρασία, αλλά δεν αντέχει την πολύ υγρασία.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με μοσχεύματα και με σπόρο.

Καλλωπιστική αξία: Οφείλεται στο ασημοπράσινο έως γκριζοπράσινο χρώμα του φυλλώματος του φυτού αλλά και στην συμπαγή του εμφάνιση και στην ανθοφορία του.

Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Φυτεύεται σε βραχόκηπους ή σε σειρά για την δημιουργία χαμηλής μπορντούρας. Δίνει επίσης την δυνατότητα εδαφοκάλυψης και χρησιμοποιείται για την δημιουργία σχημάτων μέσα σε χλοοτάπητα.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στην πλατεία έναντι Γ.Σ.Ο (Γυμναστικού Συλλόγου Ολύμπια), στην πλατεία έναντι του εναερίου, στον Δημόσιο Κήπο, στην Ακτή Ολυμπίων, και σε άλλα πάρκα.

7. Χρυσάνθεμο
Chrysanthemum sp.
Οικογένεια: Compositae

Καταγωγή: Κατάγεται από την Κίνα.



Εικ.112

Χρυσάνθεμων διαφόρων χρωμάτων

Βοτανική περιγραφή: Είναι αειθαλές πολυετές ποώδες φυτό το οποίο φθάνει σε ύψος 30 έως 60 εκατοστών.

Τα φύλλα του είναι μικροσκοπικά, οδοντωτά και κατ' εναλλαγή. Είναι πυκνά διατεταγμένα κατά κόμβους. Είναι ασημοπράσινα έως γκριζοπράσινα και μήκους 2 έως 4 εκατοστών. Αυτά όταν συνθλίβονται είναι ιδιαίτερα αρωματικά.

Τα άνθη είναι χρώματος υπολεύκου έως κιτρίνου και φέρονται σε ταξιανθία τύπου κεφαλής. Ανθίζει τον Ιούνιο.

Εδαφοκλιματικές συνθήκες: Δεν έχει ιδιαίτερες απαιτήσεις όσον αφορά το έδαφος. Μπορεί να αναπτυχθεί σε ημισκιερά σημεία, προτιμά όμως τα ηλιόλουστα. Αντέχει στην ξηρασία, αλλά δεν αντέχει την πολύ υγρασία.

Πολλαπλασιασμός: Πολλαπλασιάζεται με μοσχεύματα και με σπόρο.

Εχθροί και ασθένειες

α. Εχθροί: Οι σημαντικότεροι εχθροί του χρυσανθέμου είναι οι αλευρώδεις, οι αφίδες, ο θρίπας και οι τετράνυχοι.

β. Ασθένειες: Τα χρυσάνθεμα προσβάλλονται και από μυκητολογικές ασθένειες. Οι κυριότερες από αυτές είναι η βερτσιλλίωση, η σήψη των ανθέων, η σήψη της βάσης των βλαστών και το ωίδιο.

Καλλωπιστική αξία: Αυτή οφείλεται στην ποικιλία σχημάτων, αλλά και χρωμάτων, των ανθέων του φυτού.

Χρήσεις

α. Χρήση στην αρχιτεκτονική τοπίου: Συνίσταται να φυτεύεται κοντά σε τοίχους ή σε κτίρια με σκούρα χρώματα. Θεωρείται ιδανικό φυτό για την δημιουργία ανθικών πλαισίων αρκεί να φυτεύεται πυκνά, σε αποστάσεις 0,2 μέτρων περίπου. Με τον ίδιο τρόπο φύτευσης προβάλλεται εντυπωσιακά μέσα σε χλοοτάπητα.

Στον Δήμο Λεμεσού χρησιμοποιείται στο πολυλειτουργικό παραθαλάσσιο πάρκο, στο γραμμικό πάρκο Γαρύλλη, στην Ακτή Ολυμπίων και σε άλλα πάρκα.

β. Χρήση στην ανθοκομία: Τα χρυσάνθεμα μπορεί να φυτευθούν σε φυτοδοχεία και να στολίσουν εσωτερικούς και εξωτερικούς χώρους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ



Εικ.113

Άποψη του παραλιακού δρόμου και του μόλου του Δήμου
μέχρι και το Παλαιό Λιμάνι Λεμεσού



Εικ.114

Μέρος από τις νησίδες του παραλιακού δρόμου
του Δήμου Λεμεσού



Εικ.115
Εναέρια νυκτερινή φωτογραφία του παραλιακού δρόμου
μέχρι το παλαιό Λιμάνι



Εικ.116
Φίκος σε πεζοδρόμιο της οδού Ανεξαρτησίας



Εικ.117
Κυκλικός κόμβος Μέσα γειτονιάς



Εικ.118
Κυκλικός κόμβος Πολεμιδιών



Εικ.119
Νησίδες από τον κυκλικό κόμβο Μέσα γειτονιάς



Εικ.120
Νησίδες από τον κυκλικό κόμβο Πολεμιδιών



Εικ.121
Νησίδες από τον παραλιακό δρόμο του Δήμου Λεμεσού



Εικ.122
Πεζόδρομος Χατζηλοϊζή Μιχαηλίδη



Εικ.123
Δημοτικό μουσείο Λεμεσού



Εικ.124
Δημοτική πινακοθήκη Λεμεσού



Εικ.125
Δημοτική αγορά Λεμεσού



Εικ.126
Διοικητήριο Λεμεσού



Εικ.127
Το Κάστρο του Κολοσσιού



Εικ.128
Το Κάστρο της Λεμεσού



Εικ.129
Άποψη Δημοσίου Κήπου



Εικ.130
Άποψη Δημοσίου Κήπου



Εικ.131
Παιδότοπος Δημοσίου Κήπου



Εικ.132
Παιδότοπος Δημοσίου Κήπου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI. ΣΧΕΔΙΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η σημασία της διαφύλαξης σημαντικών στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος στην περιοχή του «Τοπικού Σχεδίου Λεμεσού» αναγνωρίζεται πλήρως και κατοχυρώνεται μέσα από τις διάφορες πρόνοιες του.

Σημαντικά στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος (πχ. τοπογραφικά ή γεωμορφολογικά στοιχεία, περιοχές με ιδιάζοντα οικοσυστήματα, κ.ο.κ) θα προστατεύονται από μελλοντική ανάπτυξη και θα διαφυλάσσονται προς όφελος της ευημερίας του πληθυσμού της περιοχής του «Σχεδίου». Σε περιπτώσεις έργων, τα οποία θεωρούνται απαραίτητα για την ορθολογική λειτουργία της αστικής περιοχής, θα λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα για τον περιορισμό των επιπτώσεων επάνω στο φυσικό περιβάλλον. Στα μέτρα αυτά είναι δυνατό να περιλαμβάνεται και η αντικατάσταση όσων στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος επηρεάζονται αναπόφευκτα, στο βαθμό που κάτι τέτοιο είναι φυσικά εφικτό.

Στο «Τοπικό Σχέδιο Λεμεσού» προνοείται η δημιουργία ενός συστήματος αλληλοσυνδεδεμένων ελευθέρων χώρων πρασίνου διαφόρων κλιμάκων και τύπων που θα καλύπτει το σύνολο της περιοχής του «Σχεδίου», θα προσφέρει ποικιλία ευκαιριών για ψυχαγωγία και αναψυχή και θα συμβάλλει στην αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος μέσα στα όρια του αστικού συγκροτήματος. Το σύστημα αυτό στοχεύει στην επίτευξη ισορροπίας ανάμεσα σε δομημένες και μη αστικές επιφάνειες και τελικά στη βελτίωση του μικροκλίματος στην περιοχή του «Τοπικού Σχεδίου».

Το ανωτέρω σύστημα περιλαμβάνει μια σειρά ελευθέρων χώρων πρασίνου που ιεραρχούνται με κριτήριο την εξυπηρέτηση που παρέχουν στον αστικό πληθυσμό ως ακολούθως:

α. Περιφερειακά πάρκα

Το σύστημα περιφερειακών πάρκων θα εξυπηρετεί αστικές και περιφερειακές ανάγκες και το πρόγραμμα διαμόρφωσής τους θα υλοποιηθεί από τους αρμόδιους φορείς, ύστερα από διαβουλεύσεις με τις τοπικές αρχές. Τα πάρκα θα εξοπλισθούν με ποικιλία διευκολύνσεων αναψυχής και ψυχαγωγίας, υψηλής ποιότητας, οι οποίες θα είναι εναρμονισμένες με το χαρακτήρα τους και θα σέβονται την ανάγκη προστασίας των τοπικών οικοσυστημάτων. Η ανέγερση οικοδομών και η κυκλοφορία οχημάτων θα περιορισθούν στις απόλυτα αναγκαίες.

β. Αστικά πάρκα

Το μέγεθος των χώρων αυτών είναι συνάρτηση των πυκνοτήτων κατοικίας των περιοχών τις οποίες θα εξυπηρετούν και κατανέμονται, όσο είναι δυνατό, ισόρροπα στο σύνολο της αστικής περιοχής. Ο εξοπλισμός και η διαμόρφωση τους πρέπει να είναι κατάλληλος για διάφορες ομάδες ηλικιών. Ο Δημοτικός Κήπος Λεμεσού θα συνεχίσει να αποτελεί το κύριο αστικό πάρκο, ενώ το δάσος των Πολεμιδιών θα διαμορφωθεί με έμφαση στη διατήρηση του φυσικού χαρακτήρα του χώρου και με υποδομή, εξοπλισμό και εγκαταστάσεις οι οποίες θα εξυπηρετούν τις ανάγκες της πόλης σε αναψυχή και ψυχαγωγία. Ο χώρος αποτελεί μια πιθανή επιλογή για την μεταφορά και την δημιουργία του νέου ζωολογικού κήπου της πόλης εφ' όσον φυσικά αυτό προταθεί μέσα από μια σχετική περιβαλλοντική μελέτη.

γ. Κοίτες ποταμών

Οι κοίτες των χειμάρρων Γαρούλλη, Γερμασόγειας, Βαθειά και του μικρού χειμάρρου των Πολεμιδιών είναι δυνατό να αξιοποιηθούν ως γραμμικά πάρκα με δενδροστοιχίες, πεζοδρόμους και δίκτυο ποδηλατοδρόμων. Κατ' ανάλογο τρόπο όλοι οι φυσικοί σχηματισμοί απορροής των νερών, της βροχής, μπορεί να διαφυλαχθούν και να αποτελέσουν μέρος του ευρύτερου συστήματος δημόσιων ελεύθερων χώρων του <<Σχεδίου>>.

δ. Τοπικά πάρκα

Τα τοπικά πάρκα αποτελούν τους ανοικτούς χώρους πρασίνου οι οποίοι σχετίζονται άμεσα με τις περιοχές κατοικίας στις περιβαλλοντικές περιοχές και κατανέμονται ισόρροπα στην περιοχή του <<Τοπικού Σχεδίου>>. Η γη για τα τοπικά πάρκα διασφαλίζεται συνήθως από διαχωρισμούς γης σε οικόπεδα και είναι δυνατό να επαυξηθεί όπου κρίνεται απαραίτητο. Πολιτική του <<Σχεδίου>> είναι η μείωση του αριθμού και η αύξηση της επιφάνειας των πάρκων αυτών έτσι ώστε να είναι δυνατή η οικονομική τους αξιοποίηση και η συντήρηση καθώς και η ουσιαστική εξυπηρέτηση των αναγκών του τοπικού πληθυσμού.

ε. Ιδιωτικοί χώροι πρασίνου

Αυτοί καταλαμβάνουν σημαντική έκταση γης στην περιοχή του <<Σχεδίου>>, εκτός ορίου ανάπτυξης και θα πρέπει να προστατευθούν από την πρόωρη και ανεξέλεγκτη αστική ανάπτυξη έτσι ώστε να συνεχίσουν να αποτελούν στοιχεία εμπλουτισμού του ευρύτερου φυσικού περιβάλλοντος και μέρος του συστήματος ελευθέρων χώρων πρασίνου. Σε ορισμένες περιπτώσεις, για την προστασία του υφισταμένου πρασίνου δύνανται να εφαρμοσθούν οι πρόνοιες του άρθρου 39 του <<Περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου>>.

στ. Δημόσιοι χώροι πρασίνου

Με βάση τις πρόνοιες του «Τοπικού Σχεδίου» κατά την χορήγηση πολεοδομικής άδειας θα παραχωρείται από την υπό ανάπτυξη ιδιοκτησία, προς το δημόσιο, γη για την δημιουργία δημοσίων ανοικτών χώρων οι οποίοι θα συμβάλουν στην αναβάθμιση του περιβάλλοντος και των ανέσεων των περιοχών κατοικίας, καθώς και άλλων περιοχών.

Κατά την έκδοση πολεοδομικών αδειών, για διάφορους τύπους ανάπτυξης, η Πολεοδομική Αρχή θα καθορίζει τους δημόσιους χώρους πρασίνου ούτως ώστε να αποφεύγονται χώροι πολύ μικρής κλίμακας οι οποίοι είναι δύσκολο να τύχουν οικονομικής και ορθολογικής διαχείρισης και συντήρησης. Επιπλέον, θα πρέπει να αποφεύγεται η οροθέτηση υποσταθμών της ΑΗΚ μέσα σε μικρούς δημόσιους χώρους πρασίνου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το αστικό πράσινο είναι το πράσινο το οποίο υπάρχει, σε οποιαδήποτε μορφή, στον αστικό χώρο μίας πόλης. Τα τελευταία χρόνια παίρνει όλο και μεγαλύτερες διαστάσεις και χρησιμοποιείται όχι μόνο για να επηρεάσει την αισθητική μιας πόλης, αλλά και για τα πλεονεκτήματα τα οποία παρέχει κυρίως προς τον άνθρωπο.

Σε γενικές γραμμές πρέπει να τεθούν φραγμοί στην πολιτική της ανεξέλεγκτης ανάπτυξης και των αναπτυξιακών έργων τα οποία γίνονται βασικά χωρίς ικανοποιητική μελέτη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων όπως είναι η καταστροφή πολλών ειδών της χλωρίδας και της πανίδας του νησιού μας.

Οι κυριότερες συνέπειες αυτής της ανεξέλεγκτης ανάπτυξης είναι οι εξής:

- α. Η υποβάθμιση του φυσικού μας περιβάλλον και της ποιότητας ζωής, κυρίως στις πόλεις.
- β. Η αλλοίωση της φυσιογνωμίας της χώρας με την παραμέληση ή και την καταστροφή των στοιχείων που συγκροτούν την πολιτιστική μας ταυτότητα.

Επομένως οφείλουμε και πρέπει να σεβαστούμε τα εξής:

- α. Τον άνθρωπο, τις ανάγκες και τον πολιτισμό του.
- β. Τα οικοσυστήματα και τις ισορροπίες τους.
- γ. Την ποικιλότητα των εμβίων όντων.
- δ. Την λειτουργία των φυσικών και βιολογικών διαδικασιών.
- ε. Την δημόσια υγεία.

Θα πρέπει να αυξηθεί ο αριθμός των δένδρων τόσο στις δενδροστοιχίες όσο και στα πεζοδρόμια και στους υπόλοιπους χώρους πρασίνου. Επίσης θα πρέπει να γίνει εκστρατεία τόσο από τον Δήμο όσο και από άλλους φορείς προς τους δημότες και γενικά προς τον κάθε πολίτη για να αποκτηθεί περιβαλλοντική συνείδηση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
A. Ελληνική βιβλιογραφία

1. Γκίζας Δημ. Γεώργιος << Αειθαλή φυτά>> Τ.Ε.Ι ΗΠΕΙΡΟΥ-ΑΡΤΑ
2. Γκίζας Δημ. Γεώργιος <<Φυλλοβόλα φυτά>> Τ.Ε.Ι ΗΠΕΙΡΟΥ-ΑΡΤΑ
3. Εγκυκλοπαίδεια
4. Ιωαννίδης Σταύρος <<Πολιτική φύτευσης Δήμου Λεμεσού>> - Λεμεσός
5. Καββαδάς << Βοτανικό Φιλολογικό Λεξικό>> - Αθήνα
6. Καρράς Γ. & Καρρά Άννα <<Ετήσια Πολυετή και Βολβώδη>> - Αθήνα 2006
7. Νικόλαος Α. Κανταρτζή <<Άνθη και Διακόσμηση>> -
8. Νικόλαος Α. Κανταρτζή <<Λουλούδια του κήπου>> -
9. Δήμος Λεμεσού Τα εν οίκω της Λεμεσού <<Η Λεμεσός αλλάζει>> - Λεμεσός 2010

B. Πηγές

1. Δήμος Λεμεσού
2. Τμήμα Πρασίνου Δήμου Λεμεσού

Γ. Διευθύνσεις διαδικτύου

1. www.anthorama.gr
2. www.foni-lemesos.com
3. www.gardenland.gr
4. www.lemesos-blog.com
5. www.limassolmunicipal.com.cy
6. www.moi.gov.cy

